

**Juris Smaļinskis
Andris Junkurs
Foto: Juris Smaļinskis**

Pozitīvie un negatīvie dabas resursu apsaimniekošanas un izmantošanas piemēri populāros un potenciālos tūrisma objektos/teritorijās

Ziņojums

LLTA „Lauku ceļotājs”

2010. gads

Finansēts ar EEZ un Norvēģijas finanšu instrumentu granta palīdzību no Īslandes, Lihtenšteinas un Norvēģijas projektā „Ilgstspējīga dabas resursu izmantošana un apsaimniekošana Natura 2000 teritorijās – populāros un potenciālos tūrisma galamērķos”

Saturs

	lpp.
Ievads	3
Pirmā daļa. Pozitīvie piemēri	10
Otrā daļa. Negatīvie piemēri	110
Trešā daļa. Izmantotie avoti	210

Saīsinājumi

ĪADT	Īpaši aizsargājama dabas teritorija
TIC	Tūrisma informācijas centrs
Z/s	Zemnieku saimniecība

Apzīmējumi

- ! Objekts, kura dabas daudzveidība, ainaviskā un citas vērtības šobrīd ir vai jau vistuvākajā nākotnē var tikt nopietni apdraudētas. Objektā vai tā tiešā tuvumā ir novērojamas tā apmeklētāju (vai cita iemesla) radītas negatīvas ietekmes un to izraisītas sekas. Tā saglabāšanas nolūkos jau **īstermiņā vajadzētu veikt ar aizsardzību saistītus apsaimniekošanas pasākumus**

- !! Objekts, kuram tā esošā stāvokļa saglabāšanai nepieciešami **nekavējoši apsaimniekošanas pasākumi** vai to komplekss, kas vērsts uz objekta esošās situācijas saglabāšanu un tā turpmāku aizsardzību

- !!! Apmeklētāju **degradēts, nereti Latvijas mērogā unikāls dabas (t.sk. arī – kultūras) objekts ar virkni redzamu ietekmju izraisītām sekām**, kas atrodas uz iznīcības robežas. Nepieciešams nekavējošs apsaimniekošanas pasākumu komplekss, lai vismaz saglabātu esošo situāciju

Ievads

Darba mērķis bija projekta „Ilgtspējīga dabas resursu izmantošana un apsaimniekošana NATURA 2000 teritorijas - populāros un potenciālos tūristu galamērķos” ietvaros identificēt un atspoguļot konkrētu pozitīvo un negatīvo praksi, kas apkopota un analizēta šajā dokumenta (turpmāk tekstā - Ziņojums).

No mērķa izrietēja sekojošs **darba uzdevums**:

- Uz dabā apsekoto un konstatēto piemēru bāzes, sagatavot informatīvi - analītisku ziņojumu par konkrētiem dabas resursiem (*ĪADT, NATURA 2000 teritorijas, biotopi, dabas objekti, dabas pieminekļi, sugas, dažādi ar dabu saistīti tūrisma objekti u.c., turpmāk*), kas tiek reklamēti un popularizēti ar tūrismu un ceļošanu saistītos informatīvajos materiālos (bukleti, ceļveži, infolapas u.c.), Interneta vietnēs, plašsaziņas līdzekļos u.c.;
- Ziņojumā iekļaut īsu situācijas aprakstu un informācijas analīzi par konstatētajiem „negatīviem” un „pozitīviem” dabas resursu izmantošanas tūrismā gadījumiem, kopumā analizējot 200 piemērus;
- Veikt augstāk minēto un izmantoto dabas resursu un ar tiem saistīto piemēru fotofiksāciju dabā;
- Ziņojumā iekļaut priekšlikumus, kuros minētas konkrētas rīcības dabas resursu – nozīmīgu tūrisma objektu turpmākai aizsardzībai un ilgtspējīgai izmantošanai.

1. nodaļā (2. – 25. lpp.) ir apkopota „pozitīvās”, bet 2. nodaļā (30. – 55. lpp.) – „negatīvās” un diskutējamās prakses piemēri. Piemēri Ziņojuma tekstā ir aprakstīti un analizēti pēc vienota algoritma, klāt pievienojot ilustrējošu attēlu, kas fiksēts teritorijas apsekojuma brīdī.

Ziņojumā ir uzskaitīti un analizēti šādi pozitīvie piemēri:

I Atsevišķi dabas objekti, dabas pieminekļi, sugas un to atradnes, teritorijas, tūrisma un maršruti un ar tiem saistītie piemēri

1. Valdemārpils (Sasmakas) Elku liepa
2. Kaives dižozols
3. Zviedru priede
4. Kaņepju dižozols
5. Veczemju klintis
6. Cīrulīšu bezdibenis
7. Zilo kalnu avots
8. Kalējala

II Ar infrastruktūru un labiekārtojumu saistītu objektu un elementu piemēri

9. Sietiņieža dabas taka un atpūtas vieta
10. Skatu platforma Ērgēļu (Ērgļu) klintīs
11. Saulrieta taka
12. Cieceres dabas taka
13. Slokas ezera pastaigu taka
14. Skatu tornis Randu pļavu dabas takā
15. Vizlas dabas taka
16. Atpūtas/piknika vieta pie Mežotnes pilskalna
17. Autostāvvietā Ziemupes jūrmalā
18. Autostāvvietā Kaltenes jūrmalā
19. Laiņu taka Pliņciema kāpā
20. Lielupes palienes pļavas
21. Informācijas stends Piķenes bebra takā
22. Skatu tornis Kuldīgā
23. Lubāna mitrāja Tūrisma informācijas centrs
24. Atpūtas vieta un skatu tornis Priedainē
25. Brīvdienu māja „Korķi”
26. Informatīvs stends Embūtes dabas parkā
27. Embūtes Ekotūrisma informācijas centrs
28. Vītiņu takas
29. Kaltenes putnu vērošanas taka
30. Velostatīvi pie Kuldīgas tūrisma informācijas centra
31. Informatīvi – izglītojošs stends Ainažu pludmalē
32. Skatu tornis pie Šlīteres Zilo kalnu kraujas
33. Informatīva zīme par privātīpašumu Akmeņraga apkārtnē
34. Apmeklētāju centrs Kolkasragā
35. Marķēts velotūrisma maršruts Lībiešu krastā
36. Apmeklētāju centrs Krustkalnu dabas rezervātā
37. Atpūtas vieta Ežezera krastā
38. Elektroniskais apmeklētāju monitorings Slīteres nacionālajā parkā
39. Klūgu vijums Siguldas Kalnu velomaršrutā
40. Velomaršruta norādes zīme Rāmkalnu velomaršrutā
41. Viesu nams Korķi
42. Klūgu pinumi Salacgrīvas pludmalē
43. Auto stāvlaukums pie Mores kauju piemiņas parka
44. Laiņu taka Ainažu piekrastē
45. Ādažu poligons
46. Dzīvei savvaļā pielāgotie mājlopi Jēčos
47. Ūdenstūristu apmetne Mēmeles krastā
48. Cenas tīreļa dabas taka
49. Atpūtas vieta Līgo kalniņā
50. Informatīvi – izglītojošs stends Krāču kalnos
51. Informatīvs stends pie Kalējas
52. Informatīvs stends Gaujas Nacionālajā parkā

53. Informatīvs stends Gaujas Nacionālā parka ūdenstūristu apmetnē
54. Informējoši – izglītojoša zīme Vienkoču parkā
55. Vasaras kafejnīca Ragaciemā
56. Putnu vērošanas tornis Kaņiera ezera Riekstusaldas pussalā
57. Skatu tornis Usmas ezera krastā
58. Limbažu pastaigu taka Lielezera krastā
59. Informatīvs stends Mangaļsalā
60. Informatīvs stends Gudenieku kadiķu audzē
61. Laivu bāze Būšnieku ezera krastā
62. Kāpnes Staldzenes stāvkrastā
63. Amatas ģeoloģiskā taka
64. Atpūtas vieta pie Bābelīša ezera
65. Laipu taka Gausajā jūdzē
66. Krievkalnu atpūtas vieta
67. Bēnes ezeru karjeri
68. z/s Kalnarušķi
69. Skatu platforma Līgatnes upītes krastā
70. Dzīvei savvaļā pielāgoto mājlopu aploks Saukā
71. Dabas taka „Tālivalža grava”
72. Pastaigu – velotaka Alūksnē
73. Skatu platforma Greiļu kalnā
74. Ūdenstūristu apmetnes vieta – Langsēdes
75. Labiekārtots pastaigu tīkls Tērvetē
76. Dabas izziņas taka „Adamovas taka”
77. Atkritumu urna auto stāvlaukumā pie Krāslavas
78. Nūjotāju maršruts brīvdienu mājā Korķi
79. Norāde Ventas krastā
80. Paliknis zem automašīnas riteņa kempingā Plaucaki
81. Informatīvs stends Saukas ezera krastā
82. Informatīvs uzraksts Vitrupes meža izziņas takā
83. Informatīvs uzraksts – „iekšējās kārtības noteikumi” Niedrāja ezera krastā
84. Informatīvi – izglītojošs uzraksts Ērgļu klintīs
85. Informatīvu materiālu panelis kempingā „Labirinti”
86. Informatīvi – izglītojošs stends Dziļezera dabas takā
87. Informatīvs materiāls lauku mājā „Lauciņi”
88. Informatīvs „stends” lauku mājā „Lauciņi”
89. Informatīvs materiāls zirgu sētā „Klajumi”
90. Informatīvas uzlīmes zirgu sētā „Klajumi”
91. Tvertne izlietotajām baterijām zirgu sētā „Klajumi”
92. Velomaršruta marķējums Lejasciema velomaršrutā

III Piemēri, kas saistīti ar tūrisma produktiem, maršrutiem, pasākumiem u.c.

93. Baltā stārķa vērošana z/s Untumi
94. Pārgājieni ar zirgiem zirgu sētā Klajumi

95. Smiltenes velomaršruti
96. Distanču slēpošanas trase Saulkrastu apkārtnē
97. Putnu dienas Ķemeru nacionālajā parkā
98. Sikspārņu nakts Ķemeru nacionālajā parkā
99. Distanču slēpošanas trase „Apkārt Alauksta ezeram”
100. Dabas izziņas taka Drubazās

Ziņojumā ir uzskaitīti un analizēti šādi negatīvie/diskutējamie piemēri:

I Atsevišķi dabas objekti, dabas pieminekļi, sugas un to atradnes, teritorijas un tūrisma maršruti un ar tiem saistītie piemēri

1. Jumpravas dolomīta atsegums
2. Bezdēlīgu klintis
3. Lielā Ellīte
4. Lībānu – Jaunzemju saldūdens kaļķiežu atsegums Kazu ielejā
5. Ērģeļu (Ērgļu) klintis
6. Zīmju klintis
7. Peldangas ala (Peldangas labirints, Liepniekvalka alas)
8. Māras kambari
9. Abavas Velnala
10. Lībiešu (Kuiķuļu) upuralas
11. Vīksnu (Zvejnieku) alas
12. Lielā un Mazā Dauģēnu alas
13. Mākslīgi veidota ala – pagrabs, retas un aizsargājamas sūnas atradne
14. Raunas Velnala
15. Vējiņu Ezerā un Vējiņu kritenes
16. Inčukalna Velnala
17. Karaļavoti
18. Raunas Staburags
19. Dāvida dzirnavu avoti
20. Lībānu – Jaunzemju (Inkuļu Lielais, Septiņavotu Lielais) ūdenskritums
21. Reta un aizsargājama augu suga – peldošais ezerrieksts
22. Dabas taka lielo susuru mikrolieguma teritorijā
23. Vilkaču priedes
24. Informatīvs stends Grebļa kalna dabas liegumā
25. Aizsargājamas putnu sugas izbāznis
26. Bijušais Kalnasikšņu ozols
27. Briņķu Silavots
28. Ciņu mazmeldrs Stiklu purvu dabas takā
29. Dzenīšu (Vaidavas) dižvītols
30. Raganu purva Sēra dīķi
31. Čužu purvs
32. Vaidavas ala

33. Čužu purva dabas taka – izbraukšana ar krosa motociklu
34. Vidzemes akmeņainās jūrmalas dabas liegums – braukšana ar kvadracikliem
35. Siguldas Kalnu velomaršruts – braukšana ar krosa motocikliem
36. Beberbeķu dabas parka pastaigu takas
37. Sasaļu ezers
38. Vizuļu iezis
39. Kontinentāla kāpa mezotrofa ezera krastā
40. Irbe
41. Atkritumi abrazīva jūras krastā
42. Līču – Laņģu klintis
43. Sikspārņu alas Kazu ielejā (Kazu gravā)
44. Atpūtas taka „Beberliņi”
45. Apskatei nelabiekārtoti pļavu biotopi – Diļļu pļavas
46. Retas un aizsargājamas augu sugas – lielās kosas atradne
47. Aizsargājamas putnu sugas – zivju ērgļa ligzdvieta
48. Apskatei labiekārtota meža teritorija – Pokaiņu mežs
49. Dzidrūdēns ezers (Laukezers) – nelabiekārtota masveida atpūtas vieta
50. Aizsargājamas un retas putnu sugas – melnā stārķa ligzdvieta
51. Dzidrūdēns ezers - masveida pierīgas atpūtas un peldvieta
52. Retas un aizsargājamas dzīvnieku sugas (Ziemeļu upespērlene) atradne
53. Retas un aizsargājamas sugas (Zivjērglis) ligzdvieta dabas takas teritorijā
54. Dzidrūdēns ezers (Čortoks) - masveida atpūtas un peldvieta
55. Retas un aizsargājamas gliemju sugas atradne
56. Dabas objektā pārsniegta vides kapacitāte (Kolkasrags)

II Ar infrastruktūru un labiekārtojumu saistītu elementu piemēri

57. Jūrmalas – Tukuma autoceļš P 128
58. Publiska atpūtas vieta aizsargājamā biotopā (Piļoru ozolu audze)
59. Žagarkalna kalnu slēpošanas trase
60. Informatīvs stends piekrastes aizsargjoslā
61. Informatīvs stends Vecdaugavā
62. Informatīvs stends Ventas ielejas dabas liegumā
63. Stihiski veidotas ūdenstūristu apmetnes un telšu vietas
64. Maldinošs informācijas stends Andzeļu parkā
65. Slēgts populārs tūrisma objekts Ķemeru nacionālajā parkā
66. Nepiemērota un apmeklētājiem neērta infrastruktūra un tās elementi Raunas ielejā
67. Nepiemērots un grūti atjaunojams infrastruktūras elements (Daugavas loku dabas parks)
68. Pēc postīšanas neatjaunots informācijas stends (Vitrupe ielejas dabas liegums)
69. Nepārdomāts informācijas stenda formāts (Ķemeru nacionālais parks)
70. Aktīvā tūrisma maršruts privātā teritorijā (Ciriša ezera dabas parks)
71. Velomaršruts meža izstrādes ceļa vietā (Embūtes dabas parks)
72. Nepiemēroti veloinfrastruktūras elementi (Augšdaugavas aizsargājamo ainavu apvidus)

- 73. Auto stāvlaukumu trūkums Rīgas jūras līča piekrastē
- 74. Labiekārtotu izeju uz jūras krastu trūkums Rīgas jūras līča un Baltijas jūras piekrastē
- 75. Braukšana pa aizsalušām ūdenstilpēm ar mehāniskajiem transporta līdzekļiem

III Piemēri, kas nav tiešā veidā saistāmi ar konkrētiem objektiem, teritorijām vai sugām, bet var to radītās sekas var radīt būtisku ietekmi uz to sākotnējo kvalitāti

- 76. Nepietiekamā komunikācija starp ĪADT administrāciju darbiniekiem un vietējiem tūrisma uzņēmējiem
- 77. Tūrisma uzņēmēju nepietiekamā komunikācija ar dabas aizsardzībā iesaistītajām pusēm
- 78. Komunikācijas nepietiekamība starp tūrisma un dabas aizsardzības nozares speciālistiem
- 79. Vietējo iedzīvotāju un uzņēmēju neinformētība par ĪADT administrāciju, pašvaldību u.c. valsts pārvaldes institūciju funkcijām un kompetencēm vides un dabas aizsardzības jomā
- 80. Sadarbības trūkums starp visām tūrismā iesaistītajām pusēm
- 81. Tūrisma uzņēmēju attieksme pret ĪADT un dabas aizsardzības sistēmu kopumā
- 82. Tūrisma uzņēmēju priekšstati un stereotipi par dabas aizsardzību un ĪADT
- 83. ĪADT un NATURA 2000 teritoriju „sniegto” priekšrocību nenovērtēšana
- 84. ĪADT un NATURA 2000 teritoriju simbolikas neizmantošana tūrisma uzņēmēju gatavotajos informatīvajos un mārketinga materiālos
- 85. ĪADT un NATURA 2000 teritoriju simbolikas neizmantošana tūrisma informācijas centru gatavotajos materiālos
- 86. Informatīvo stendu (ĪADT/NATURA 2000 teritorijās) informācijas satura kvalitātes nepilnības
- 87. Informatīvo stendu un zīmju (ĪADT/NATURA 2000) satura un formas „nedraudzīgums” attiecībā pret teritorijas apmeklētājiem
- 88. Objekta vai teritorijas aizsardzības statusa nenorādīšana tūrisma informatīvajos materiālos
- 89. Zaļo padomu un teritorijas (objekta) apmeklējuma kārtības noteikumu trūkums dabā un tūrisma informatīvajos materiālos
- 90. Tūrisma informācijas materiālu nesaskaņošana ar ĪADT administrācijām/Dabas aizsardzības pārvaldi
- 91. Kvalitatīvu putnu un dzīvnieku vērošanas tūrisma produktu trūkums
- 92. Aktīvā tūrisma produktu, kuros integrēti videi draudzīgi tūrisma principi, trūkums
- 93. Dabas taku un aktīvā tūrisma maršrutu marķējuma līdzšinējā prakse resursu racionālas izmantošanas kontekstā
- 94. ĪADT/NATURA 2000 teritoriju apmeklētāju monitoringa trūkums
- 95. Modernu metožu pielietojuma trūkums ĪADT/NATURA 2000 teritoriju apmeklētāju monitoringa veikšanā
- 96. Dabas pieminekļu, kas ir nozīmīgi tūristu apskates objekti, monitoringa trūkums
- 97. Tūrisma attīstības plānu trūkums nozīmīgām ĪADT/NATURA 2000 teritorijām
- 98. Dabas aizsardzības plānu trūkums ĪADT/NATURA 2000, kas ir populāri tūrisma objekti vai galamērķi

99. ĪADT/NATURA 2000 teritoriju dabas aizsardzības plānu „Tūrisma nodaļas” kvalitātes aspekti

100. Ar tūrismu saistītu dabas teritoriju un objektu ilgtermiņa apsaimniekošanas stratēģijas trūkums

Lielākā daļa no Ziņojumā iekļautajiem objektiem atrodas ĪADT un NATURA 2000 teritorijās un nozīmīgai daļai no tiem ir aizsargājama dabas objekta vai kultūras pieminekļa statuss.

1. nodaļa Pozitīvie piemēri

I Atsevišķi dabas objekti, dabas pieminekļi, sugas un to atradnes, teritorijas, tūrisma un maršruti un ar tiem saistītie piemēri

Objekta tips: Koks

Objekta nosaukums: Valdemārpils (Sasmakas) Elku liepa

Objekta aizsardzības statuss: Aizsargājams koks (dižkoks), valsts nozīmes kultūras piemineklis

Atrašanās vieta: Kurzeme, Talsu rajons, Valdemārpils

Īss raksturojums: Viena no Latvijas resnākajām dižliepām, apkārtmērs - 8 m

Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: Valdemārpils pilsētas mājas lapas sadaļa „Apskates objekti”, dažādi tūrisma ceļveži, kartes, tūrisma portāli u.c. Kurzemes novada un Talsu rajona nozīmes tūrisma objekts

Pozitīvā piemēra pamatojums: Pie koka ir izvietots informatīvs stends (veidots pēc ĪADT vienotā stila) ar pārdomātu un koka apmeklētājam draudzīgu informāciju. Stendā norādīts arī koka aizsardzības statuss. Uz ceļa ir izvietota norāde, kas nezinātājam palīdz atrast dižkoku. Dižkoka resnākie zari ir nostiprināti ar balstiem (labi iekļaujas kopējā ainavā), koka dobumi ir apsegti ar zaļi krāsotām metāla plāksnēm, kas samazina koksnes sadalīšanās procesus tā dobumā. Koka stumbrs ir sastīpots, lai novērstu tā sadalīšanos vairākās daļās.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Dižkoku nepieciešams „telpiski” ierobežot ar nelielu žogu, lai novērstu tā sakņu un sakņu kakla nobradāšanu. Nobradātais sakņu kakls ir redzams jau vairāk nekā desmit gadu vecās fotogrāfijās;
2. Jauna informatīvā stenda uzstādīšanas gadījumā to nepieciešams papildināt ar „Zaļiem padomiem” – kā uzvesties šāda objekta apmeklēšanas laikā, lai nezināšanas dēļ nenodarītu kaitējumu kokam un tā apdzīvotājiem.

Objekta tips: Koks

Objekta nosaukums: Kaives dižozols (Kaives Senču ozols)

Objekta aizsardzības statuss: Aizsargājams koks (dižkoks), vietējās nozīmes kultūras piemineklis

Atrašanās vieta: Zemgale, Tukuma rajons, Sēmes pagasts

Īss raksturojums: Latvijas resnākais koks, apkārtmērs - 10 m

Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: Tukuma rajona mājas lapas sadaļa „Tūrisms”, dažādi tūrisma ceļveži, kartes, tūrisma portāli u.c. Latvijas un Kurzemes novada nozīmes tūrisma objekts

Pozitīvā piemēra pamatojums: Pie dižozola ir izvietots kokā grebts tā nosaukums. Dižkoka resnākie zari ir nostiprināti ar balstiem (iekļaujas kopējā ainavā), koka dobums ir nosepts ar dēļu jumtu, kas samazina koksnes sadalīšanās procesus tā dobumā. Koka stumbrs ir sastīpots, lai novērstu tā sadalīšanos. Netālu no dižkoka ir izveidots autostāvlaukums ar informācijas stendu. Uz ceļa ir izvietota norāde, kas nezinātājam vieglāk palīdz atrast šo nozīmīgo dabas pieminekli.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Tā kā šis ir ļoti populārs apskates objekts, dižkoku būtu vēlams „telpiski” ierobežot ar nelielu žogu, lai novērstu tā sakņu un sakņu kakla nobradāšanu;
2. Jauna informatīvā stenda uzstādīšanas gadījumā to nepieciešams papildināt ar „Zaļiem padomiem” – kā uzvesties šāda objekta apmeklēšanas laikā, lai nezināšanas dēļ nenodarītu kaitējumu kokam un tā apdzīvotājiem.

Objekta tips: Savdabīgs koks

Objekta nosaukums: Zviedru priede

Objekta aizsardzības statuss: Atrodas Gaujas nacionālā parka teritorijā

NATURA 2000 teritorija: Gaujas nacionālais parks.

Atrašanās vieta: Vidzeme, Valmieras rajons, Vaidavas pagasts

Īss raksturojums: Neparasts, nostāstiem un teikām apvīts koks – parastā priede

Objekta reklamēšanas piemērs: G.k. - dažādi tūrisma portāli, ceļveži. Vietējas nozīmes tūrisma piesaistes vieta, ietilpst kājinieku – velotūrisma maršrutā apkārt Vaidavas ezeram

Pozitīvā piemēra pamatojums: Pie koka izvietots stends ar tā nosaukumu un nostāsts par tā izcelsmi. Ja šāda stenda nebūtu, nezinātājs visdrīzāk minētajam objektam nepievērstu uzmanību.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Līdzīgi kā piemēros par citiem kokiem

Objekta tips: Koks

Objekta nosaukums: Kaņepju dižozols

Objekta aizsardzības statuss: Aizsargājams koks (dižkoks), valsts nozīmes kultūras piemineklis

Atrašanās vieta: Vidzeme, Valkas rajons, Jērcēnu pagasts

Īss raksturojums: Viens no Latvijas resnākajiem dižozoliem, apkārtmērs – 9,3 m. Ļoti ainavisks koks.

Objekta reklamēšanas piemērs: Valkas rajona mājas lapa, dažādi tūrisma ceļveži, kartes u.c. Rajona nozīmes tūrisma piesaistes vieta.

Pozitīvā piemēra pamatojums: Dižkoks visā tā vainaga platībā ir ierobežots no apkārt esošajām lauksaimniecības zemēm, pie tā izvietota informācija – nosaukums, ĪADT simbols. Uz apkārtnes ceļiem ir izvietotas norādes, kas nezinātājam palīdz atrast minēto objektu. Koka dobumu sedz speciāli veidota koka sastatne ar jumtu. Vasarā izplāuta taka.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Pie tik nozīmīgiem dabas – kultūras pieminekļiem ir jāuzstāda informācijas stends ar sekojošu informāciju:
 - a. Koka nosaukums, tā zinātniskais nosaukums, koka statuss;
 - b. Koka dimensijas;
 - c. Nostāsti, teikas;
 - d. Apkārtnes shēma;
 - e. Dižozolu nozīme un loma bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā;
 - f. ZBR, Dabas aizsardzības pārvaldes kontaktadrese;
 - g. Uzvedības noteikumi attiecīgajā teritorijā (nedrīkst bojāt koku u.t.t.);
 - h. Informācijas kopsavilkums angļu valodā.
2. Lai pagarinātu dižkoka „mūžu” nepieciešams novērst cilvēku iekļūšanu koka dobumā.

Objekta tips: Smilšakmens atsegums

Objekta nosaukums: Veczemju klintis

Objekta aizsardzības statuss: Aizsargājams ģeoloģisks objekts. Atrodas Vidzemes akmeņainās jūrmalas dabas lieguma un Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta teritorijā

NATURA 2000 teritorija: Vidzemes akmeņainā jūrmala.

Atrašanās vieta: Vidzeme, Limbažu rajons, Salacgrīvas lauku teritorija

Īss raksturojums: Iespaidīgākie smilšakmens atsegumi Latvijas jūras krastā, kas veidojušies viļņu abrazīvās darbības rezultātā. Atsegumu izskats un apjoms mainās pēc katras lielākas vētras

Objekta reklamēšanas piemērs: Limbažu rajona mājas lapa, sadaļa „Tūrisms”, dažādi tūrisma ceļveži, kartes, tūrisma portāli u.c. Latvijas un Vidzemes novada nozīmes tūrisma piesaistes vieta. Pēc Limbažu TIC sniegtajiem datiem – viens no Latvijas masveidīgākajiem dabas tūrisma objektiem

Pozitīvā piemēra pamatojums: Pie atseguma ir izveidotas kāpnes, pa kurām var nokļūt līdz liedagam. Norobežojumi un atbilstošās informatīvās zīmes brīdina un telpiski norobežo objekta apmeklētājus no bīstamākām vietām. Objekta tuvumā izvietots informācijas stends, atpūtas vieta un kempings.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā: Nav

Objekta tips: Sufozijas ala

Objekta nosaukums: Cīrulīšu bezdibenis

Objekta aizsardzības statuss: Atrodas Gaujas nacionālā parka teritorijā. Netraucētas alas – Biotopu direktīvas aizsargājami objekti

NATURA 2000 teritorija: Gaujas nacionālais parks.

Atrašanās vieta: Vidzeme, Cēsu rajons, Cēsis

Īss raksturojums: Latvijas mērogā - unikāla ala, kas, iespējams, radusies, iebrūkot tās griestiem. Tādējādi, izveidojusies ap 6 m dziļa „šahta”.

Objekta reklamēšanas piemērs: G.k. dažādos Interneta tūrisma u.c. portālos un mājas lapās, piemēram, www.alas.lv

Pozitīvā piemēra pamatojums: Vienīgā Latvijas ala, kas ir apmeklētājiem slēgta. Tiesa, tas, acīmredzot, darīts pašu apmeklētāju un garāmgājēju drošības nolūkos. Veiksmīgs ir alas atverei pāri nostiprinātais siets, kas nemaina alas kā biotopa mikroklīmatu un ļauj tajā/no tās izkļūt dažādām bezmugurkaulnieku un arī sikspārņu sugām.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Pie alas nepieciešams uzstādīt informatīvi – brīdinošu (drošības aspekts!) stendu, kurā būtu iekļauta informācija par alu biotopu jutīgumu attiecībā uz to apmeklējumu, kā arī par mērķi, kādēļ ala ir „slēgta”;
2. Stendā vajadzētu būt iekļautai informācijai par citām tūrisma iespējām tuvākajā apkārtnē, piemēram, Cīrulīšu dabas takām;
3. Informatīvajā materiālā jānorāda arī sods, kāds draudz par apzinātu šāda veida objekta un tā infrastruktūras bojāšanu.

Objekta tips: Avots

Objekta nosaukums: Zilo kalnu avots

Objekta aizsardzības statuss: Atrodas Kaļķupes ielejas dabas lieguma teritorijā

NATURA 2000 teritorija: Kaļķupes ielejas dabas liegums.

Atrašanās vieta: Kurzeme, Talsu rajons, Dundagas pagasts, Vīdale

Īss raksturojums: Neliela debita avots, kas iztek no Baltijas ledus ezera kāples – t.s. Kurzemes Zilajiem kalniem Vīdales – Melnsila ceļa malā

Objekta reklamēšanas piemērs: Objekts netiek reklamēts ar tūrismu saistītajos izdevumos, taču ir vietēja mēroga populāra apstāšanās un ūdens ņemšanas vieta

Pozitīvā piemēra pamatojums: Līdz avotam aizved koka laipas ar margām (mitrā laikā laipas ir slidenas, tādēļ margas ir funkcionāls elements!). Pie avota izvietota atkritumu urna, sols un aicinājums neatstāt atkritumus tuvākajā apkārtnē. Avota ūdens iztek no speciāli veidotas renes, kas atvieglo ūdens savākšanu. Ir norāde no ceļa „Zilokalnu avots”. Pozitīvs piemērs un princips, kā būtu jālabiekārto avoti, kas ir iecienītas ūdens ņemšanas vietas.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Avota tuvumā būtu nepieciešams izvietot informācijas stendu (pēc vienotā ĪADT stila), kurā būtu iekļauta informācija gan par šo, gan citiem populāriem Kurzemes avotiem, kā arī ĪADT aprakstu, kurā atrodas minētais avots (ieskaitot „Zaļos padomus”).

Objekta tips: Sufozijas ala

Objekta nosaukums: Kalējala

Objekta aizsardzības statuss: Aizsargājams ģeoloģisks objekts, ES Biotopu direktīvas objekts, atrodas Gaujas nacionālā parka teritorijā

Atrašanās vieta: Vidzeme, Cēsu rajons, Raiskuma pagasts

Pozitīvā piemēra pamatojums: Pateicoties Gaujas nacionālā parka administrācijas rīcībai – samērā unikālam Latvijas mēroga biotopam, kas bija ļoti populārs tūristu apskates un apmeklēšanas objekts (t.sk. no iekšpuses) ir izveidots nožogojums ar atbilstošu un skaidrojošu informāciju par šādas rīcības nepieciešamību. Līdz šim Kalējala bija viens no visvairāk degradētākajiem šāda veida tūrisma objektiem.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Līdzīgu iniciatīvu īstenošana arī vairāku citu Latvijas alu gadījumā

II Ar infrastruktūru un labiekārtojumu saistītu objektu un elementu piemēri

Objekta tips: Smilšakmens atsegums

Objekta nosaukums: Sietiņieža dabas taka un atpūtas vieta

Objekta aizsardzības statuss: Aizsargājams ģeoloģisks objekts, smilšakmens atsegumi – Biotopu direktīvas aizsargājami objekti. Atrodas Gaujas nacionālā parka teritorijā

NATURA 2000 teritorija: Gaujas nacionālais parks.

Atrašanās vieta: Vidzeme, Valmieras rajons, Vaidavas pagasts

Īss raksturojums: Viens no Latvijas un Gaujas skaistākajiem pamatiežu atsegumiem

Objekta reklamēšanas piemērs: Valmieras rajona mājas lapa, sadaļa „Tūrisms”, dažādi tūrisma ceļveži, kartes, tūrisma portāli u.c. Latvijas un Vidzemes novada nozīmes tūrisma piesaistes vieta

Pozitīvā piemēra pamatojums: Pēc Gaujas nacionālā parka administrācijas iniciatīvas Sietiņiezis un tam pieguļošā teritorija ir labiekārtota, kā arī atjaunota iepriekš esošā infrastruktūra – informācijas stendi, tualetes, atpūtas vieta (galdi, soli, ugunskurs), kāpnes, norobežojumi u.c. elementi. Autostāvvietā ir izveidota > puskilometru no objekta, - pozitīvs apstāklis. Ņemot vērā objekta popularitāti un noslodzi, šajā un līdzīgos gadījumos augstāk minētais rīcību un infrastruktūras komplekss ir absolūti neatņemama objekta apsaimniekošanas sastāvdaļa.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Informatīva norāde uz atpūtas vietu un Sietiņiezi Gaujas krastā pie upes, kas domāta kā ūdenstūristus informējošs elements

Objekta tips: Smilšakmens atsegums

Objekta nosaukums: Skatu platforma Ērgļu (Ērgļu) klintīs

Objekta aizsardzības statuss: Aizsargājams ģeoloģisks objekts, smilšakmens atsegumi – Biotopu direktīvas objekti. Atrodas Gaujas NP teritorijā

NATURA 2000 teritorija: Gaujas nacionālais parks.

Atrašanās vieta: Vidzeme, Cēsu rajons, Priekuļu pagasts

Īss raksturojums: Viens no Latvijas monolītākajiem un iespaidīgākajiem pamatiežu atsegumiem, līdz 22 m augsts. Viena no Gaujas senlejas ainaviskākajām vietām

Objekta reklamēšanas piemērs: Cēsu rajona mājas lapa, sadaļa „Tūrisms”, dažādi tūrisma ceļveži, kartes, tūrisma portāli u.c. Latvijas un novada nozīmes tūrisma piesaistes vieta

Pozitīvā piemēra pamatojums: Klinšu augšdaļā ir izveidota speciāla skatu platforma ar soliem, nožogojumu bīstamās vietās u.c. nepieciešamiem infrastruktūras elementiem. Ir informatīvas zīmes, kas aicina nekāpt pāri nožogojumam un nebojāt smilšakmens atsegumu. Autostāvvietā ir izveidota > puskilometru no objekta, kas arī vērtējams kā pozitīvs apstāklis, jo veicina kājām iešanas aktivitātes.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Informatīvas zīmes uzstādīt arī atseguma lejasdaļā, kur ar atbilstošu informāciju (t.sk. par aizliegtām rīcībām) varētu iepazīties ūdenstūristi, kas nereti uzkāpj līdz klinšu augšdaļai;
2. Nepieciešams atjaunot un regulāri uzturēt atsevišķus elementus (piemēram, satrupējušās kāpnes);
3. Nākotnē vēlams klinšu apskates taku pagarināt līdz klinšu dienviddaļai, jo tā tiek bieži apmeklēta, bet nav labiekārtota (vietām – nedroša!).

Objekta tips: Labiekārtota un aizsargāta kāpa

Objekta nosaukums: Saulrieta taka

Objekta aizsardzības statuss: Baltai kāpai nav aizsardzības statuss, taču Inčupes (attēlā) kreisajā krastā atrodas Piejūras daba parks

NATURA 2000 teritorija: Piejūras dabas parks.

Atrašanās vieta: Vidzeme, Saulkrasti, Pabaži

Īss raksturojums: Viens no Latvijas piekrastes ainaviskākajiem kāpu veidojumiem. Vasarā Saulkrastu piekraste ir masveida rekreācijas teritorija.

Objekta reklamēšanas piemērs: Saulkrastu pilsētas mājas lapa, dažādi tūrisma ceļveži, kartes, tūrisma portāli u.c. Vidzemes novada nozīmes tūrisma piesaistes vieta.

Pozitīvā piemēra pamatojums: Baltās kāpas apskates nolūkos ir izveidota Saulrieta taka ar autostāvvietu, informatīviem stendiem, norādēm, iekšējās kārtības noteikumiem. Ir pieejama tualete. Kāpas augšdaļā atrodas skatu platforma (lielisks skats), izveidoti norobežojumi un kāpnes, kas noved līdz liedagam. Tiek plānots arī takas turpinājums Saulkrastu centra virzienā. Kāpa nostiprināta ar klūgu pinumiem, kas to pasargā (precīzāk - veicina saglabāšanu) ne tikai no dabiskiem procesiem, bet arī pārvietošanos pa to u.c. veida cilvēku aktivitātēm uz tās smilšainās nogāzes.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Pēc šādiem principiem būtu jāapsaimnieko arī citi Rīgas līča un Baltijas jūras krasta kāpu objekti

Objekta tips: Dabas taka

Objekta nosaukums: Cieceres dabas taka

Objekta aizsardzības statuss: Nav

Atrašanās vieta: Kurzeme, Saldus

Īss raksturojums: Ar Latvijas Vides aizsardzības fonda atbalstu veidotā taka atrodas Saldus centrā. Tā projektēta tā, lai pa to varētu pārvietoties arī cilvēki ar bērnu ratiņiem un ratiņkrēslos.

Objekta reklamēšanas piemērs: Saldus pilsētas mājas lapas sadaļā „Tūrisma piedāvājums”

Pozitīvā piemēra pamatojums: Šobrīd minētā taka ir viena no modernākajām Latvijas dabas – izziņas - pastaigas takām, kas pielāgota cilvēkiem ar īpašām vajadzībām: to ieskauj margas, nav kāpņu un stāvu pacēlumu/kritumu. Turklāt, tā ir vienīgā dabas taka, kas veidota pilsētas – rajona centra centrālajā daļā ar mērķi izzināt un pastāstīt par dabas elementiem pilsētas vidē, piemēram, tādu bieži sastopamu augu sugu kā podagras gārša. Gar Cieceres dabas taku ir izvietoti izglītojoši stendi. Kā pozitīvs ir minams arī fakts, ka taku kā pastaigu vietu izmanto ne tikai pilsētas viesi, bet vietējie iedzīvotāji ikdienas pastaigām. Izveidota atpūtas vieta.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Līdzīgas takas kā nozīmīgus rekreācijas (un t.sk. – vietējā tūrisma) objektus būtu nepieciešams izveidot arī citās Latvijas pilsētās.

Objekta tips: Dabas taka, putnu vērošanas tornis

Objekta nosaukums: Slokas ezera pastaigu taka un putnu vērošanas tornis

Objekta aizsardzības statuss: Taka atrodas Ķemeru nacionālā parka teritorijā

NATURA 2000 teritorija: Ķemeru nacionālais parks.

Atrašanās vieta: Zemgale, Jūrmalas pilsēta

Īss raksturojums: Ap 3 km garā lokveida dabas izziņas taka veidota Slokas ezera krastos un tam pieguļošajā mežu masīvā. Tās mērķis – iepazīt Ķemeru nacionālā parka mitrāju biotopus – dumbrājus u.c.

Objekta reklamēšanas piemērs: Ķemeru nacionālā parka mājas lapa u.c.

Pozitīvā piemēra pamatojums: Ķemeru nacionālā parka mājas lapā ir norādīta nepieciešamā informācija attiecībā uz takas lietošanu (maksimālais cilvēku skaits tornī, brīdinājums par takas applūšanu pavasarī u.c.). Slokas ezerā izveidots Latvijā vienīgais skatu tornis uz pontona pludiņiem. Takas teritorijā ir izveidota atpūtas vieta ar soliēm, galdu, metāla grillu, izvietoti informācijas stendi, kas stāsta par taku kopumā, gan arī tās atsevišķiem elementiem. Ir norādes un spēļu laukums bērniem. Tādējādi, videi draudzīgā veidā ir iespējams iepazīt pavasaros relatīvi grūtāk pieejamu teritoriju, vienlaicīgi nodrošinot arī takas apmeklētāju informētību par nozīmīgām nacionālā parka dabas vērtībām.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā: Nav

Objekta tips: Skatu tornis, dabas taka

Objekta nosaukums: Skatu tornis Randu pļavu dabas takā

Objekta aizsardzības statuss: Randu pļavas – dabas liegums, atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta teritorijā

NATURA 2000 teritorija: Randu pļavu dabas liegums.

Atrašanās vieta: Vidzeme, Limbažu rajons, Salacgrīvas lauku teritorija

Īss raksturojums: Randu pļavas ir viens no

Objekta reklamēšanas piemērs: Salacgrīvas pilsētas un Limbažu rajona mājas lapa, dažādi tūrisma ceļveži, kartes, tūrisma portāli u.c. Vidzemes novada nozīmes dabas un izziņas tūrisma piesaistes vieta.

Pozitīvā piemēra pamatojums: Randu pļavu dabas taka apmeklētājus iepazīstina ar Latvijas piekrastē reti sastopamu biotopu kompleksu videi draudzīgā veidā. Šajā nolūkā ir izveidotas laipu takas (mitrājs) un skatu tornis, no kura paveras lieliska ainava uz minētajiem biotopiem. Ir pieejams vietējais vides gids. Skatu tornis ir viena no tām nedaudzajām vietām, kur notiek t.s. „Torņu cīņas” par vairāk novēroto putnu sugu skaitu noteiktā laika vienībā. Izveidota autostāvvietā, informācijas stendi, atkritumu urnas, galds un soli.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā: Nav

Objekta tips: Dabas taka

Objekta nosaukums: Vizlas dabas taka

Objekta aizsardzības statuss: Taka atrodas Ziemeļgaujas aizsargājamo ainavu apvidū

NATURA 2000 teritorija: Ziemeļgaujas aizsargājamo ainavu apvidus.

Atrašanās vieta: Vidzeme, Alūksnes rajons, Virešu pagasts, Vidaga

Īss raksturojums: Ap 2 km garā dabas izziņas taka veidota ar mērķi iepazīt Vizlas upes un tās apkārtnes biotopus un citus interesantākos objektus.

Objekta reklamēšanas piemērs: Tā kā taka ir izveidota salīdzinoši nesen, par to informācija ir atrodama atsevišķos Interneta avotos un attiecīgi ĪADT veiktajos izdevumos.

Pozitīvā piemēra pamatojums: Taka ir pārdomāta gan no formas, gan saturiskā viedokļa, t.sk. arī no stendos iekļautās informācijas saturiskā viedokļa, kas ir lietotājam „draudzīga” (nav pārlietu zinātniska) un viegli uztverama. Tajā pat laikā, takas apmeklētāji ne tikai veic fiziskas aktivitātes, bet arī papildina savas zināšanas ar dabas aizsardzību saistītos jautājumos. Takas teritorijā ir izvietoti arī citi nepieciešamie infrastruktūras elementi – laipas, skatu platformas, kāpnes, atkritumu urnas u.c.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā: Nav

Objekta tips: Atpūtas/piknika vieta

Objekta nosaukums: Atpūtas/piknika vieta pie Mežotnes pilskalna

Objekta aizsardzības statuss: Atrodas Bauskas dabas parka teritorijā

NATURA 2000 teritorija: Bauskas dabas parks.

Atrašanās vieta: Zemgale, Bauskas rajons, Rundāles pagasts

Īss raksturojums: 2008. g. tika uzsākta Mežotnes pilskalns un tā tuvākās apkārtnes labiekārtošanas darbi, jo minētais kultūras piemineklis ir iecienīts tūrisma objekts ar nozīmīgu vēsturisko un izziņas vērtību. Tas atrodas ainaviskā vietā, Lielupes kreisajā krastā. Zemgales novada nozīmes tūrisma piesaistes vieta.

Objekta reklamēšanas piemērs: Mežotnes pilskalns – Bauskas rajona mājas lapas sadaļa „Tūrisms”, dažādi tūrisma ceļveži, kartes, tūrisma portāli u.c.

Pozitīvā piemēra pamatojums: Pie pilskalns (ne pašā pilskalnā!) ir izveidota atpūtas un telšu vieta ar ugunsgrūdi, lapeni, soli, atkritumu urnu un malku. Labiekārtots arī Mežotnes pilskalns – izveidotas kāpnes, skatu platforma. Kā pozitīvs jāuzsver tas apstāklis, ka populārās un bieži apmeklētās vietās tiek izveidota kvalitatīva ar tūrismu un atpūtu saistītā infrastruktūra. Jāpiezīmē, ka minētajā vietā pirms tam tāda nebija izveidota, neskatoties uz objekta relatīvi lielo popularitāti un nozīmību.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Jānodrošina izveidotās infrastruktūras uzturēšana ilgtermiņā

Objekta tips: Autostāvvietā

Objekta nosaukums: Autostāvvietā Ziemupes jūrmalā

Objekta aizsardzības statuss: Ziemupes dabas liegums

NATURA 2000 teritorija: Ziemupes dabas liegums.

Atrašanās vieta: Kurzeme, Liepājas rajons, Vērgales pagasts, Ziemupe

Objekta reklamēšanas piemērs: Diemžēl, par šo objektu kā nozīmīgu piekrastes infrastruktūras elementu informācija ir grūti atrodama

Pozitīvā piemēra pamatojums: Viena no salīdzinoši nedaudzajām speciāli ierīkotām autostāvvietām Baltijas jūras piekrastē, kurā atrodams viss nepieciešamais infrastruktūras elementu klāsts: informatīvi stendi (t.sk. par atpūtas iespējām Ziemupes apkārtnē, par Ziemupes dabas liegumu kā ĪADT, atsevišķiem kāpu biotopiem, par pieļautām un aizliegtām rīcībām!), galdi, soli, bērnu rotaļu laukums, tualetes u.c. Izeja uz jūru ir norobežota ar laukakmeņiem (dabisks elements), kas novērš pārvietošanos ar mehāniskiem transporta līdzekļiem gar jūras krastu.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā: Nav

Objekta tips: Autostāvvietā

Objekta nosaukums: Autostāvvietā Kaltenes jūrmalā

Objekta aizsardzības statuss: Nav

Atrašanās vieta: Kurzeme, Talsu rajons, Rojas pagasts, Kaltene

Objekta reklamēšanas piemērs: Diemžēl, par šo - kā nozīmīgu piekrastes infrastruktūras objektu ir pieejama ļoti maz informācija.

Pozitīvā piemēra pamatojums: Šī ir viena no nedaudzajām „oficiālajām” autostāvvietām Rīgas līča Kurzemes krastā. Neskatoties uz faktu, ka Rīgas līča Kurzemes piekrastē sezonas laikā apmeklētāju skaits pēdējo 15 gadu laikā ir ārkārtīgi pieaudzis (padomju laikā – slēgtā armijas zona) un kāpu, t.sk. piekrastes mežu ceļu izbraukāšanas problēma ar katru gadu kļūst aizvien aktuālāka, joprojām piekrastē ir vērojams akūts vietu, kur var legāli atstāt automašīnu, trūkums. Konkrētajā gadījumā - jūras krastā ir izveidota samērā lielas kapacitātes autostāvvietā ar visu nepieciešamo infrastruktūru – ceļazīmi, nožogojumiem, atkritumu urnu, tualeti, ģērbtuvī, koka laipām u.c.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Autostāvvietā nepieciešams novietot informācijas stendu, kurā ir atrodama informācija par atpūtas iespējām u.c. infrastruktūras objektiem tuvākajā apkārtnē un citur Kurzemes piekrastē.

Objekta tips: Koka laipas

Objekta nosaukums: Laipu taka Plieņciema kāpā

Objekta aizsardzības statuss: Plieņciema kāpas dabas liegums

NATURA 2000 teritorija: Plieņciema kāpas dabas liegums.

Atrašanās vieta: Zemgale, Tukuma rajons, Engures pagasts, Plieņciems

Īss raksturojums: No koka laipām veidota taka, kas šķērso Plieņciema kāpu valni un beidzas pie liedaga.

Objekta reklamēšanas piemērs: Engures pašvaldības mājas lapas sadaļa „Tūrisms, Apskates objekti”.

Pozitīvā piemēra pamatojums: Neskatoties uz apstākli, ka tūristu un atpūtnieku skaits Kurzemes piekrastē pēdējo 10 – 15 gadu laikā ir pieaudzis simtiem reižu, ir uzskaitāmi tikai daži pozitīvi piemēri, kur cauri kāpu zonai no Jūrmalas – Engures – Kolkas ceļa ir izveidotas laipu takas, kas ne tikai atvieglo pārvietošanos īpaši aizsargājamā dabas teritorijā un tajā esošajos kāpu biotopos, bet arī virza apmeklētāju plūsmu pa konkrētu – šim mērķim paredzētu vietu, tādējādi, - pasargājot tos no izbradāšanas un pārmērīgas antropogēnās slodzes. Takas galā ir izveidota atpūtas vieta ar nepieciešamajiem infrastruktūras elementiem. Ir autostāvvietas.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Līdzīgas takas nepieciešams izveidot katrā piekrastes apdzīvotā vietā;
2. Tās jāveido tur, kur atpūtnieki/vietējie iedzīvotāji visbiežāk šķērso kāpas, dodoties uz jūru.

Objekta tips: Tūristu apskates objekts – dzīvei savvaļā pielāgotie mājlopi palieņu pļavās

Objekta nosaukums: Lielupes palienes pļavas

Objekta aizsardzības statuss: Lielupes palieņu pļavu dabas liegums

NATURA 2000 teritorija: Lielupes palieņu pļavu dabas liegums.

Atrašanās vieta: Zemgale, Jelgava

Objekta reklamēšanas piemērs: Jelgavas pilsētas mājas lapas sadaļa „Viesiem, Apskates objekti”

Pozitīvā piemēra pamatojums: Šobrīd Latvijā vienīgais piemērs, kur pilsētas centrālajā daļā izlaisti dzīvei savvaļā pielāgotie mājlopi, kuri „apsaimnieko” palieņu pļavas Lielupes salā – Pilssalā. Šī vieta vienlaicīgi ir arī gan vietējo iedzīvotāju, gan pilsētas ciemiņu apskates un nozīmīgs dabas izziņas objekts. Pie norobežotās teritorijas izvietoti informācijas stendi un iekšējās kārtības noteikumi (suņi pavadā, dzīvniekus nedrīkst barot u.c.). Zīrgus lieliski var aplūkot arī no Lielupes kreisā krasta pāri Driksai – Lielupes kreisā krasta attekai.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā: Nav

Objekta tips: Informatīvs stends

Objekta nosaukums: Piķenes bebra taka

Objekta aizsardzības statuss: Stends un taka atrodas Gaujas nacionālā parka teritorijā

NATURA 2000 teritorija: Gaujas nacionālais parks.

Atrašanās vieta: Vidzeme, Rīgas rajons, Krimuldas pagasts, Krimulda

Īss raksturojums: Labiekārtota taka Piķenes kraujas – Gaujas senlejas labā pamatkrasta nogāzes lejasdaļā, kas iepazīstina ar Gaujas vecupju un to apkārtnes faunas un floras elementiem

Objekta reklamēšanas piemērs: Dažādas tūrisma aģentūru mājas lapas, piemēram, Aktīvā tūrisma centrs „Eži”

Pozitīvā piemēra pamatojums: Informatīvajā stendā ir iekļauta lietotājam saprotama informācija par dabā bieži sastopamām kukaiņu sugām (nevis ārkārtīgi reti sastopamām augu un dzīvnieku sugām!) un ar tiem saistītiem dabas procesiem.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Nomainīt stenda pārsedzošo stiklu ar citu, - videi un takas apmeklētājiem draudzīgāku virsmu

Objekta tips: Skatu tornis

Objekta nosaukums: Skatu tornis Kuldīgā

Objekta aizsardzības statuss: Atrodas Ventas ielejas dabas liegumā

NATURA 2000 teritorija: Ventas ielejas dabas liegums.

Atrašanās vieta: Kurzeme, Kuldīga

Īss raksturojums: Koka skatu tornis Ventas labajā krastā, kas celts, izmantojot ERAF finanšu līdzekļus

Objekta reklamēšanas piemērs: Kuldīgas pilsētas mājas lapas sadaļa „Aktīvā atpūta un izklaide”, tūrisma izdevumi u.c.

Pozitīvā piemēra pamatojums: Skatu tornis ir ekotakas „Ventas ieleja” sastāvdaļa. No tā paveras viena no lieliskākajām Latvijas pilsētas, kompleksā ar upes ieleju, - ainavām, ar plašu skatu uz Ventas ielejas daļu, kas ietilpst dabas lieguma teritorijas dienvidu daļā. Tornis ir veidots no koka un tā lejasdaļā ir izvietota videokamera, kuras mērķis ir novērst šī infrastruktūras elementa bojājumus. Pie torņa ir izveidota autostāvvietā, atkritumu urnas, tualete un informācijas stends. Kā pozitīvs arī minams apstāklis, ka konkrētais objekts tiek monitorēts ar videotehnikas palīdzību (Latvijā – sava veida inovācija).

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Arī pie citiem takas objektiem (informācijas stendiem, stāvlaukumu iebrauktuvēm u.c. pievienot informējošu plāksnīti „Notiek videonovērošana”, kas mazinātu problēmas, kas saistītas ar infrastruktūras vandālismu minētajā teritorijā.

Objekta tips: Tūrisma informācijas centrs

Objekta nosaukums: Lubāna mitrāja Tūrisma informācijas centrs

Objekta aizsardzības statuss: Tūrisma informācijas centrs atrodas Lubāna mitrāja kompleksa teritorijā (apkārtnē - vairākas ĪADT un NATURA 2000 teritorijas) un Pārabaines dabas lieguma teritorijā

NATURA 2000 teritorija: Pārabaines dabas liegums.

Atrašanās vieta: Latgale, Madonas rajons, Ošupes pagasts

Objekta reklamēšanas piemērs: Madonas rajona mājas lapas sadaļa „Tūrisms – Apskates objekti”

Pozitīvā piemēra pamatojums: Viens no nedaudzajiem Latvijas tūrisma informācijas - apmeklētāju centriem, kas g.k. veidots tai interesentu mērķauditorijai, kas apmeklē īpaši aizsargājamas dabas un NATURA 2000 teritorijas, šajā gadījumā – Lubāna mitrāja kompleksu, kurā ietilpst vairāki dabas liegumi ar putnu vērošanas torņiem, laipu taku Teirumnīku purvā u.c. Minētajā TIC var iegūt informāciju par teritoriju, tās tūrisma piedāvājumu, optikas ierīces putnu vērošanai, laivu nomu un naktsmītnes pakalpojumus nelielam cilvēku skaitam. Pie centra izvietota apmeklētājiem nepieciešamie infrastruktūras elementi – autostāvlaukums, rajona karte, atkritumu urnas, soli, galdi u.c.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā: Nav

Objekta tips: Atpūtas vieta, skatu tornis

Objekta nosaukums: Atpūtas vieta un skatu tornis Priedainē

Objekta aizsardzības statuss: Objekts ietilpst Augšdaugavas aizsargājamo ainavu apvidū. Netālu no tā atrodas Daugavas loku dabas parka robeža.

NATURA 2000 teritorija: Augšdaugavas aizsargājamo ainavu apvidus.

Atrašanās vieta: Latgale, Krāslavas rajons, Krāslava, Priedaine

Objekta reklamēšanas piemērs: Krāslavas pilsētas mājas lapas sadaļa „Tūrisms – Apskates vietas”

Pozitīvā piemēra pamatojums: Netālu no pilsētas administratīvās robežas ir uzcelts viens no Latvijas augstākajiem skatu torņiem ar plašu skatu uz Daugavas ieleju un iepriekš minētajām divām ĪADT. Blakus skatu tornim iekārtota atpūtas vieta ar lapeni, galdiem, soliņiem, informācijas stendu, atkritumu urnām, velostatīviem un tualeti. Minētā objektu kompleksa veidošanā izmantots VAS „Latvijas Valsts meži” un ES struktūrfondu finansējums. Šī ir vienlaikus arī velomaršruta „Priedaines” loks atpūtas vieta. Tādējādi, blakus rajona centram ir radīts interesants atpūtas, izziņas un rekreatīvais infrastruktūras komplekss.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā: Nav

Objekta tips: Brīvdienu māja

Objekta nosaukums: Brīvdienu māja „Korķi”

Objekta aizsardzības statuss: Objekts atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta teritorijā

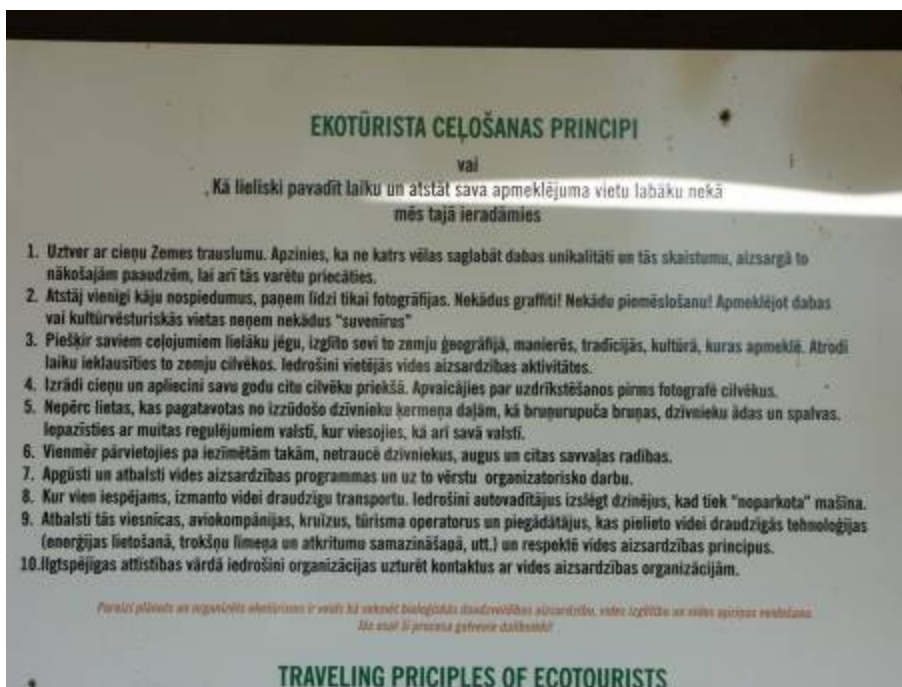
Atrašanās vieta: Vidzeme, Salacgrīvas lauku teritorija, Vitrupe

Objekta reklamēšanas piemērs: Korķu mājas lapa www.korki.lv

Pozitīvā piemēra pamatojums: Brīvdienu mājas saimnieki aktīvi sadarbojas ar Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta administrāciju un kā viens sadarbības rezultātiem ir uzstādīts informatīvs stends saimniecības pagalmā, kas iepazīstina apmeklētājus ar pamatinformāciju par attiecīgo ĪADT, tās dabas un kultūrvēsturiskajām vērtībām, ilgtspējīgas apsaimniekošanas principiem u.c. Iespējams, šobrīd vienīgais šāda tipa tūrisma uzņēmums, kura teritorijā uzstādīts pēc ĪADT vienotā stila izgatavotais informācijas stends

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Šādi informācijas stendi būtu vēlami arī citos lauku tūrisma uzņēmumos, kas atrodas ĪADT un NATURA 2000 teritorijās.

Objekta tips: Informatīvs stends

Objekta nosaukums: Informatīvs stends Embūtes dabas parkā

Objekta aizsardzības statuss: Embūtes dabas parks - ĪADT/NATURA 2000 teritorija

Atrašanās vieta: Kurzeme, Kuldīgas rajons, Embūte

Īss raksturojums: Informatīvais stends uzstādīts vienā no Embūtes dabas takām pie Embūtes skatu torņa. Minētā informācija ir tulkota arī angļu valodā

Pozitīvā piemēra pamatojums: Viens no dažiem retajiem brīvdabas informatīvajiem stendiem, kur ir nodefinētie Ekotūrista ceļošanas principi. Tie draudzīgā veidā parāda, kāda ir labā ceļošanas prakse un vienlaikus ir uzskatāmi arī par izglītojoša rakstura informāciju.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

3. Šādiem padomiem būtu jābūt pievienotiem ikvienam brīvdabas stendam, kas atrodas teritorijās ar dabas aizsardzības statusu

Objekta tips: Informācijas centrs

Objekta nosaukums: Embūtes Ekotūrisma informācijas centrs

Objekta aizsardzības statuss: Embūtes dabas parks - ĪADT/NATURA 2000 teritorija

Atrašanās vieta: Kurzeme, Kuldīgas rajons, Embūte

Īss raksturojums: 2007. gadā ar ERAF atbalstu Embūtes dabas parkā tika izveidots moderns informācijas centrs

Pozitīvā piemēra pamatojums: Šobrīd informācijas centrā, kas pilda arī teritorijas apmeklētāju centra funkcijas tiek organizēti izglītojoši semināri, lekcijas, teritorijas apmeklētāji var iegūt noderīgu informāciju. Izveidotā infrastruktūra ir pielāgota arī cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, kas Latvijas mērogā ir samērā rets gadījums. Teritorijā ir izveidoti arī vairāki maršruti kājāmgājējiem un velobraucējiem. Pieejami gidi.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Nav

Objekta tips: Kājnieku tūrisma maršruti

Objekta nosaukums: Vītiņu takas

Objekta aizsardzības statuss: Abavas senlejas dabas parks - ĪADT/NATURA 2000 teritorija

Atrašanās vieta: Kurzeme, Talsu rajons

Īss raksturojums: Imulas un Amulas upju lejtecē un vidustecē tiek piedāvātas takas kājāmgājējiem, kas iepazīstina ar minēto upju krastos esošajām dabas un kultūrvēstures vērtībām

Pozitīvā piemēra pamatojums: Viena no retajām vietām Latvijā, kur tiek piedāvāti kājām gājēju maršruti pa mazskartu upju ieleju krastiem zinoša gida pavadībā. Informācija par minēto piedāvājumu ir pieejama arī uz vietas – pie Imulas ietekas Abavā.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Šobrīd aktuālākā problēma ir maršrutu uzturēšana, jo upju ielejas takas laika gaitā ir aizaugušas un pēc pēdējo gadu stiprākajām vētrām – ievērojami aizkrikušas ar kokiem

Objekta tips: Putnu vērošanas slēpnis

Objekta nosaukums: Kaltenes putnu vērošanas taka

Objekta aizsardzības statuss: -

Atrašanās vieta: Kurzeme, Talsu rajons, Kaltenes pagasts

Īss raksturojums: Kaltenes akmeņainajā piekrastē, kas vienlaikus ir ļoti interesants un neparasts Rīgas jūras līča Kurzemes krasta posms, izveidota putnu vērošanas taka ar vairākiem slēpņiem un putnu vērošanas torni

Pozitīvā piemēra pamatojums: Pozitīvā piemēra ideja ir faktā, ka putnu vērošanai ir izveidoti speciāli slēpņi, kuru mērķis ir „rūpēties” par tā resursa „labklājību”, kuru dēļ šeit cilvēki brauc. Putnu vērošanas slēpņos uzstādīti informatīvi stendi ar skaidrojošiem putnu attēliem.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Nav

Objekta tips: Velostatīvi

Objekta nosaukums: Velostatīvi pie Kuldīgas tūrisma informācijas centra

Objekta aizsardzības statuss: -

Atrašanās vieta: Kurzeme, Kuldīgas rajons, Kuldīga

Īss raksturojums: Pilsētas centrā pie Kuldīgas TIC ir uzstādīti un velobraucēju vajadzībām atbilstoši velostavītvi

Pozitīvā piemēra pamatojums: Velostatīvu uzstādīšana pie tūrisma informācijas centra ir uzskatāms par videi draudīga tūrisma piemēru, kur tādējādi tiek izrādīta pozitīva attieksme pret velobraucējiem un velotransportu kopumā. Turklāt, Kuldīgas TIC bijušā rajona robežās ir izstrādājis vairākus velotūrisma maršrutus, kas ir pieejami visplašākajai mērķauditorijai. TIC telpās ir pieejami detāli maršrutu apraksti un kartogrāfiskais materiāls.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Šāda tipa infrastruktūru izveidot pie visiem tūrisma informācijas un apmeklētāju centriem pilsētās un teritorijās ar dabas aizsardzības statusu

Objekta tips: Informatīvi – izglītojošs stends

Objekta nosaukums: Informatīvi – izglītojošs stends Ainažu pludmalē

Objekta aizsardzības statuss: Atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta teritorijā

Atrašanās vieta: Vidzeme, Limbažu rajons, Ainaži

Īss raksturojums: Pilsētas pludmales kāpu zonā vairākās vietās ir izvietoti informatīvi stendi, kuru saturā ir norādīta arī teritorijā pieļaujamās un aizliegtās rīcības

Pozitīvā piemēra pamatojums: Minētās teritorijas apmeklētāji tiek ne tikai iepazīstināti ar piekrastes kāpu biotopiem, to nozīmību, sastopamības mērogu un aizsardzības nepieciešamību, bet minētajai aktivitātei ir arī nozīmīgs izglītojoši – audzinošs aspekts. Šādi stendi ir izvietoti vairākās Latvijas piekrastes īpaši aizsargājamās dabas un NATURA 2000 teritorijās.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Šāda tipa infrastruktūru būtu vēlams izveidot visās nozīmīgākajās piekrastes ĪADT/NATURA 2000 teritorijās

Objekta tips: Skatu tornis

Objekta nosaukums: Skatu tornis pie Šlīteres Zilo kalnu kraujas

Objekta aizsardzības statuss: Atrodas Šlīteres nacionālā parka teritorijā

Atrašanās vieta: Kurzeme, Talsu rajons, Šlītere

Pozitīvā piemēra pamatojums: Šlīteres Zilo kalnu nogāzes augšdaļā ir izveidots neliels skatu tornis – skatu platforma, no kuras labi pārskatāma plašāka teritorija no minētajiem kalniem pāri Piejūras zemienei līdz pat Baltijas jūras piekrastei. Tā kā Šlīteres Zilie kalni ir apmeklētājiem grūti pieejama teritorija (t.sk. rezervāta režīma zona), skatu tornis ir lielisks veids, kā minēto teritoriju iepazīt „no malas”, tajā pat laikā to neapmeklējot „klātienē”.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Izveidot informatīvas plāksnes ar fotoattēliem, kas parādītu, kādas vietas no torņa un kurā virzienā ir saskatāmas

Objekta tips: Informatīva zīme

Objekta nosaukums: Informatīva zīme par privātīpašumu Akmeņraga apkārtnē

Objekta aizsardzības statuss: -

Atrašanās vieta: Kurzeme, Liepājas rajons, Ziemupes pagasts

Pozitīvā piemēra pamatojums: Attēlā redzamā zīme un minētais gadījums ir viens no retajiem piemēriem Latvijas teritorijā, kur privātīpašumā esošā meža teritorijā atbilstoši likumā noteiktai kārtībai apmeklētāji tiek informēti par apmeklēšanas aizliegumu. Ierastā prakse parasti ir tāda, ka minētās zīmes netiek izvietotas, apmeklētāji netiek informēti, radot konfliktsituācijas ar zemes īpašnieku

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Veicināt minētās prakses ieviešanu arī pārējā Latvijas teritorijā, sevišķi teritorijās ar dabas aizsardzības statusu

Objekta tips: Apmeklētāju centrs

Objekta nosaukums: Apmeklētāju centrs Kolkasragā

Objekta aizsardzības statuss: Atrodas Slīteres nacionālā parka teritorijā

Atrašanās vieta: Kurzeme, Talsu rajons, Kolka

Pozitīvā piemēra pamatojums: Kolkasragā, kas ir viens no Latvijas apmeklētākajiem dabas un kultūrvēstures objektiem (> 50 000 apmeklētāju gadā) ir izveidots jauns un moderns, uz apmeklētāju apkalpošanu orientēts centrs, kurā iespējams iegūt informāciju, suvenīrus, apmeklēt tualeti, dušas, atkritumu urnas u.t.t. Izveidots plašs auto stāvlaukums, kura mala uzstādīti informatīvi – izglītojoši stendi. Šis piemērs parāda, ka vietās, caur kurām iziet liela apmeklētāju plūsma ir nepieciešams izveidot šāda veida infrastruktūru, kas kompensē daudzas no apmeklētāju radītajām ietekmēm, kā arī rada visvairāk nepieciešamo pakalpojumu bāzi

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Ir jālabiekārto arī ceļi un takas, kas aizved līdz Kolkasragam

Objekta tips: Velotūrisma maršruts

Objekta nosaukums: Marķēts velotūrisma maršruts Lībiešu krastā

Objekta aizsardzības statuss: Atrodas Slīteres nacionālā parka teritorijā

Atrašanās vieta: Kurzeme, Talsu rajons, Kolkas pagasts

Īss raksturojums: Piekrastes posmā no Kolkas līdz Sīkragam ir izveidots marķēts velotūrisma maršruts, kura galvenais mērķis ir sniegt aktīvās atpūtas iespējas un iepazīstināt ar piekrastes lībiešu kultūrvēsturisko mantojumu

Pozitīvā piemēra pamatojums: Latvijā ir ļoti maz marķētu velotūrisma maršrutu, īpaši teritorijās, kas izceļas ar lielu dabas vai kultūrvēsturiskā mantojuma daudzveidību, kas ir arī nozīmīgs izziņas aspekts. Arī viens no retajiem Latvijas velomaršrutiem, kas ir marķēts un g.k. veidots uz mazo piekrastes ceļu bāzes, kur nav intensīva autoplūsma kā alternatīva Kolkas – Ventspils ceļam. Šādas aktivitātes veicina arī dabas izziņu, kas nacionālajos parkos nav maznozīmīgs aspekts

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Tā kā maršruta lielākā daļa ved cauri mežam, nākotnē būtu jāpadomā par marķējumu uz kokiem, kas ir lētāka un vieglāk apsaimniekojama metode

Objekta tips: Apmeklētāju centrs

Objekta nosaukums: Apmeklētāju centrs Krustkalnu dabas rezervātā

Objekta aizsardzības statuss: Krustkalnu dabas rezervāts

Atrašanās vieta: Latgale, Madonas rajons, Ļaudonas pagasts

Īss raksturojums: Izmantojot ERAF finansējumu, Krustkalnu Dreimaņos ir izveidots moderns apmeklētāju centrs, kura bāze ir vecā Dreimaņu saimniecības rija

Pozitīvā piemēra pamatojums: Latvijā dabas rezervātus var apmeklēt tikai noteiktā kārtībā – rezervātu gidu vai reindžeru pavadībā. Krustkalnu Dreimaņos šajā nolūkā, saglabājot kultūrvēsturiskā mantojuma objektu – Dreimaņi riju, ir izveidots apmeklētāju – semināru centrs, auto stāvlaukums un cita nepieciešamā infrastruktūra, kur rezervāta administrācijas darbinieku pavadībā var iegūt nozīmīgu izziņas informāciju, kas saistīta ar rezervāta izveides mērķiem un tā apsaimniekošanas problemātiku, kā arī doties nelielā ekskursijā uz Dreimaņu avotiem

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Nav

Objekta tips: Publiska atpūtas - peldvieta

Objekta nosaukums: Atpūtas vieta Ežezera krastā

Objekta aizsardzības statuss: Atrodas Rāznes nacionālā parka teritorijā

Atrašanās vieta: Latgale, Krāslavas rajons, Ezernieku pagasts

Īss raksturojums: Ežezera ezera (populāra vietējo iedzīvotāju un Rāznes nacionālā parka apmeklētāju atpūtas vieta) austrumu krastā ar pašvaldības atbalstu ir izveidota publiska atpūtas un peldvieta, kas labiekārtota ar nepieciešamajiem (sk. attēlu) infrastruktūras elementiem

Pozitīvā piemēra pamatojums: Latvijā ir > 4000 ezeru u.c. ūdenstilpju, no kurām lielākā daļa būtu izmantojami kā publiski rekreatīvie elementi, taču, diemžēl ir tikai salīdzinoši nedaudzi pozitīvi piemēri, kur ezeru (arī upju) pludmales tiek labiekārtotas kā bezmaksas rekreatīvie objekti. Šāda funkcija (rekreatīvā) Latvijas nacionālajos parkos ir arī noteikta ar likumu.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Uzstādīt informatīvu stendu ar „iekšējās kārtības” noteikumiem

Objekta tips: Elektroniskais apmeklētāju monitorings

Objekta nosaukums: Elektroniskais apmeklētāju monitorings Slīteres nacionālajā parkā

Objekta aizsardzības statuss: Slīteres nacionālais parks (ĪADT/NATURA 2000)

Atrašanās vieta: Kurzeme, Talsu rajons, Dundagas novads

Pozitīvā piemēra pamatojums: Šobrīd Slīteres nacionālais parks ir pirmā un vienīgā vieta, kur uzsākts apmeklētāju elektroniskais monitorings, izmantojot modernas elektroniski – automātiskas apmeklētāju uzskaites sistēmas. Minētā monitoringa rezultātā būs iespējams noteikt atsevišķu dabas objektu un kultūras objektu apmeklētāju skaitu, kur netiek pārdotas biļetes. Tas palīdzēs arī nākotnē plānot ar tūrismu saistītos jautājumus.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Līdzīgas sistēmas uzstādīt arī citos Latvijas nacionālajos parkos.

Objekta tips: Klūgu vijums upes ielejas nogāzē

Objekta nosaukums: Klūgu vijums upes ielejas nogāzē Siguldas Kalnu velomaršrutā

Objekta aizsardzības statuss: Atrodas Gaujas nacionālajā parkā (ĪADT/NATURA 2000)

Atrašanās vieta: Vidzeme, Rīgas rajons, Krimulda/Sigulda

Pozitīvā piemēra pamatojums: Siguldas Kalnu velomaršruts ir viens no populārākajiem Rīgas apkārtnes marķētiem velomaršrutiem, kas labiekārtots Gaujas senlejas krastu nogāzes. Gan krastu erozijas mazināšanai, gan braucēju ērtības un drošības nolūkos maršruta takas atsevišķas vietas stiprinātas ar klūgu pinumiem, sānu gravām un strautiem izveidoti tilti, izvietotas informatīvās zīmes, maršruta virziena rādītāji u.c. Minētie elementi ir ļoti būtiski gan maršruta apsaimniekošanas, gan dabas aizsardzības interešu nodrošināšanā

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Atsevišķās vietās veidot ainaviskas stigas, jo vasaras laikā Gaujas senleja no augstākiem punktiem praktiski nav redzama

Objekta tips: Velomaršruta norādes zīme

Objekta nosaukums: Velomaršruta norādes zīme Rāmkalnu velomaršrutā

Objekta aizsardzības statuss: Daļēji atrodas Gaujas Nacionālā parka teritorijā

Atrašanās vieta: Vidzeme, Rīgas rajons, Inčukalna pagasts

Pozitīvā piemēra pamatojums: Aktīvā tūrisma maršruta marķējumam ir izmantotas vienkārši sagatavojamas, atjaunojamas un videi draudzīgas (koks, - dabā ātri sadalās) marķējuma zīmes, kas palīdz orientēties visa maršruta garumā.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Nav

Objekta tips: Putnu būris dobumpērētājputniem

Objekta nosaukums: Viesu nams Korķi

Objekta aizsardzības statuss: Atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā

Atrašanās vieta: Vidzeme, Limbažu rajons, Salacgrīvas lauku teritorija

Pozitīvā piemēra pamatojums: Putnu būru sagatavošana un izvietošana lauku tūrisma saimniecību apkārtnē ir pozitīvs videi draudzīga tūrisma un saimniekošanas piemērs, ko var papildināt ar dažāda izmēra un formu būriem, kas ir paredzēti dažādām putnu sugām. Tas ir viens no veidiem, kā piesaistīt pēc iespējas vairāk sugu, kā arī potenciālos putnu vērotājus. Šobrīd dabā akūti trūkst lielāka izmēra koku, kas būtu piemēroti dažādām dobumpērētājputnu sugām – dzeņveidīgiem, meža baložiem, zaļām vārnām, pučveidīgo putnu sugām u.c. Šādā veidā ir iespējams dot savu ieguldījumu savas teritorijas bioloģiskās daudzveidības veicināšanai

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Nav

Objekta tips: Klūgu pinumi kāpu biotopu aizsardzībai

Objekta nosaukums: Klūgu pinumi Salacgrīvas pludmalē

Objekta aizsardzības statuss: Atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā

Atrašanās vieta: Vidzeme, Limbažu rajons, Salacgrīvas lauku teritorija

Pozitīvā piemēra pamatojums: Attēlā redzami klūgu pinumi ne tikai aizsargā Eiropas nozīmes kāpu biotopus, bet gan arī ir sava veida telpiska barjera pludmales apmeklētājiem, kas baltās kāpas (priekškāpu) vizuāli nošķir no intensīvi izmantotajās pludmales daļas un pasargā kāpu un tās veģētāciju no pastiprinātas nomīdīšanas.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Šādus klūgu pinumus veidot arī citviet intensīvi izmantotos piekrastes posmos

Objekta tips: Auto stāvlaukums

Objekta nosaukums: Auto stāvlaukums pie Mores kauju piemiņas parka

Objekta aizsardzības statuss: -

Atrašanās vieta: Vidzeme, Cēsu rajons, Mores pagasts

Pozitīvā piemēra pamatojums: Viens no retajiem Latvijas auto stāvlaukumiem rajona nozīmes autoceļa malā pie nozīmīga vēstures pieminekļa – Mores kauju piemiņas parka. Auto stāvlaukumā ir izvietots informatīvs stends, tualetes un izlietne, kur teritorijas apmeklētāji var nomazgāt rokas. Minētais infrastruktūras komplekss apmeklētājiem rada sajūtu, ka tie šeit ir gaidīti un objekta apsaimniekotāji ir padomājuši par to labsajūtu.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Nav

Objekta tips: Laipu taka

Objekta nosaukums: Laipu taka Ainažu piekrastē

Objekta aizsardzības statuss: Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts

Atrašanās vieta: Vidzeme, Limbažu rajons, Ainažu lauku teritorija

Pozitīvā piemēra pamatojums: Šī ir viena no retajām vietām Vidzemes piekrastē (> 100 km garumā), kur no apdzīvotas vietas līdz pludmalei ir izveidota laipu taka – pietiekami plata un lēzena, lai pa to varētu pārvietoties gan atpūtnieki, gan cilvēki ar īpašām vajadzībām. Minētais infrastruktūras elements gan atvieglo pārvietošanos pa smilšaino un zaļaino pludmali, gan arī virza tūrisma plūsmu pa vienu koridoru šim mērķim vēlamā virzienā

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Līdzīgas laipas nepieciešamas katrā apdzīvotā vietā

Objekta tips: Militārs poligons

Objekta nosaukums: Ādažu poligons

Objekta aizsardzības statuss: Ādažu aizsargājamo ainavu apvidus – ĪADT/NATURA 2000 teritorija

Atrašanās vieta: Vidzeme, Rīgas rajons, Ādažu pagasts

Pozitīvā piemēra pamatojums: Neskatoties uz teritorijas militāro statusu, tajā atrodas nozīmīgi biotopi (g.k. virsāji), kuru aizsardzības nolūkā ir izveidota NATURA 2000 teritorija. Saskaņā ar pieejamo informāciju, militāro personu klātbūtnē ir iespējams iepazīt minētās teritorijas dabas vērtības. Šis gadījums ir labs piemērs, kā veicināt teritorijas pieejamību un popularizēt NATURA 2000 teritorijas t.sk. kā nozīmīgus izziņas objektus

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Nav

Objekta tips: Bioloģiski vērtīgas pļavas

Objekta nosaukums: Dzīvei savvaļā pielāgotie mājlopi Jēčos

Objekta aizsardzības statuss: Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts

Atrašanās vieta: Vidzeme, Valmieras rajons, Rūjienas novads

Pozitīvā piemēra pamatojums: Jēču pļavu apsaimniekošanas nolūkā tajās izlaistas taurogovis un „savvaļas zirgi” – Konik Polski. Minēto teritoriju ir iespējams iepazīt vietējā gida – Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta ģeologa Daiņa Ozola pavadībā. Ekskursijas laikā apmeklētāji tiek iepazīstināti gan ar ģeologa paša izveidoto muzeju, gan arī biosfēras rezervāta izveides mērķiem, gan – minētajiem mājlopiem. Pēc savas būtības Jēču dzirnavu kompleksa piedāvājums ir viens no retajiem Latvijas ekotūrisma produktiem.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Nav

Objekta tips: Ūdenstūristu apmetne

Objekta nosaukums: Ūdenstūristu apmetne Mēmeles krastā

Objekta aizsardzības statuss: -

Atrašanās vieta: Zemgale, Bauskas rajons

Pozitīvā piemēra pamatojums: Šobrīd Latvijā no ūdenstūrisma viedokļa par labiekārtotiem var uzskatīt tikai dažu upju krastus – g.k. Gauju, Salacu un Abavu. Pārējo upju krasti, kas tiek izmantoti kā ūdenstūrisma maršruti (vismaz daži desmiti) ar retiem izņēmumiem praktiski nav labiekārtoti. Šāds rets izņēmums ir Mēmele posmā no Skaistkalnes līdz Bauskai, kur apmeklētāju ērtībām ir izveidotas vairākas (t.sk. attēlā redzamā) aptentes, kas aprīkotas ar visiem nepieciešamajiem elementiem – ugunsкура vietu, malku, galdiem, soliem un telts vietu. Šādu vietu izveide veicina ūdenstūrisma kā videi draudzīga tūrisma veida attīstību, jo parasti nakšņošanai tiek izvēlētas iekārtotas vietas.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Nav

Objekta tips: Dabas taka

Objekta nosaukums: Cenas tīreļa dabas taka

Objekta aizsardzības statuss: Cenas tīreļa dabas liegums

Atrašanās vieta: Vidzeme, Rīgas rajons, Babītes pagasts

Pozitīvā piemēra pamatojums: Pēc Ķemeru Lielā tīreļa laipas slēgšanas – šobrīd vizuāli iespaidīgākā un garākā no Latvijas purva laipu takām, kas iepazīstina ar purvu kā īpaši aizsargājamu dabas teritoriju, purvu – kūdras ieguves vietu, kā arī minētā purva nozīmi 1. Pasaules kara laika vēsturiskajos notikumos. Laipa ir piemērota arī braukšanai ar bērnu ratiņiem. Visā laipas garumā ir izvietoti informācijas stendi, bet tās dienviddaļā – skatu tornis, no kura lieliski pārskatām plašākas apkārtnes ainava. Dabas takas atrašanās tiešā Rīgas tuvumā uzskatāma par nozīmīgu vides izglītības aspektu

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Lai regulētu apmeklētāju plūsmu, no Rīgas – Liepājas šosejas būtu vēlams noņemt norādi, jo tad taku apmeklētu g.k. tie cilvēki, kuru mērķis ir dabas izziņa

Objekta tips: Atpūtas vieta

Objekta nosaukums: Atpūtas vieta Līgo kalniņā

Objekta aizsardzības statuss: Saukas dabas parks

Atrašanās vieta: Zemgale, Jēkabpils rajons, Saukas pagasts

Pozitīvā piemēra pamatojums: Apkārt Saukas ezeram ir izveidots velomaršruts, kura vienā no pieturas punktiem atrodas labiekārtota atpūtas vieta ar šim mērķiem nepieciešamajiem labiekārtojuma elementiem. Turklāt, no Līgo kalniņa paveras viena no skaistākajām Sēlijas ainavām.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Atpūtas vietā nākotnē varētu uzstādīt informatīvu stendu ar fotografētu ainavu un atliktiem objektiem šajā ainavā, lai vērotājs tos varētu atpazīt arī dabā

Objekta tips: Informatīvi – izglītojošs stends

Objekta nosaukums: Informatīvi – izglītojošs stends Krāču kalnos

Objekta aizsardzības statuss: Objekts atrodas Ķemeru nacionālajā parkā

Atrašanās vieta: Vidzeme, Rīgas rajons, Salas pagasts

Pozitīvā piemēra pamatojums: Krāču kalnu piekājē, kas atrodas austrumos no Lielā Ķemeru tīreļa ir izvietots stends, kura saturs ceļotājam skaidro purvu nozīmi ne tikai dabas, bet arī cilvēka dzīvē. Stendā pamatoti purva saglabāšanas un apsaimniekošanas aspekti, kā arī iekļauta aktuālā informācija par apkārtnē esošajiem apskates objektiem. Informācija sagatavota vienkāršā, viegli saprotamā formātā, izmantojot kartogrāfisko un aerofoto materiālu. Šāda rakstura stendi g.k. veidoti teritorijās ar dabas aizsardzības statusu

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Nav

Objekta tips: Informatīvs stends pie sufozijas alas

Objekta nosaukums: Informatīvs stends pie Kalējālas

Objekta aizsardzības statuss: Kalējaļa - aizsargājams ģeoloģisks objekts, ES Biotopu direktīvas objekts, atrodas Gaujas nacionālā parka teritorijā

Atrašanās vieta: Vidzeme, Cēsu rajons, Raiskuma pagasts

Pozitīvā piemēra pamatojums: Attēlā redzamajā stendā informācija ir sagatavota tādā formātā, kas ir draudzīgs teritorijas apmeklētājam, pretstatā daudziem citiem informatīviem stendiem (sk. negatīvos/diskutējamos piemērus), kur g.k. dominē tādi atslēgas vārdi kā „aizliegts”, „sods” u.t.t. Np 11 stendā attēlotajām piktogrammām tikai četras ir ar aizliegtošu nozīmi. Pārējās norāda atļautās darbības. Stends ir papildināts ar informāciju par minēto objektu, tā atrašanos lokālā un mazliet plašākā apkārtnes mērogā. Pievienota arī nozīmīga kontaktinformācija.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Nav

Objekta tips: Informatīvs stends

Objekta nosaukums: Informatīvs stends Gaujas Nacionālajā parkā

Objekta aizsardzības statuss: Gaujas Nacionālais parks – ĪADT/NATURA 2000 teritorija

Atrašanās vieta: Vidzeme, Cēsu rajons, Raiskuma pagasts

Pozitīvā piemēra pamatojums: Attēlā redzamais stends ir tikai viens no dažiem Latvijas stendu piemēriem, kur ir atrodama aizlieguma zīme pa teritorijas ceļiem un takām pārvietoties ar dažādiem „moderniem” transporta līdzekļiem – tetracikliem, motocikliem u.c. Pārējos gadījumos šāda informācija nav, tādēļ tas rada reālās situācijas (sk. negatīvos piemērus), kad ar minētajiem transporta līdzekļiem pārvietojas gar jūras krastu, piekrastes mežiem, gājējiem un velobraucējiem domātām takām.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Līdzīga rakstura informāciju (attiecīgās ikonas) izvietot arī uz citiem informatīviem stendiem, integrējot tos kopējā stendu saturā.

Objekta tips: Informatīvs stends

Objekta nosaukums: Informatīvs stends Gaujas Nacionālā parka ūdenstūristu apmetnē

Objekta aizsardzības statuss: Gaujas Nacionālais parks – ĪADT/NATURA 2000 teritorija

Atrašanās vieta: Vidzeme, Cēsu rajons

Pozitīvā piemēra pamatojums: Attēlā redzamais stends un tajā iekļautā informācija ir ne tikai draudzīga teritorijas apmeklētājiem pēc būtības, bet tā arī satur nozīmīgu praktisku informāciju par citām Gaujas krastos esošajām ūdenstūristu apmetnēm, attālumiem starp tām, kontaktinformāciju (GNP administrācija) un glābšanas dienestu kontaktātruni. Šādi stendu Latvijā ar līdzīgu saturu vai tā izveides kritērijiem ir ļoti maz.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Līdzīga rakstura informāciju (attiecīgās ikonas) izvietot arī uz citiem informatīviem stendiem, integrējot tos kopējā stendu saturā.

Objekta tips: Informatīvi - izglītojoša zīme

Objekta nosaukums: Informējoši – izglītojoša zīme Vienkoču parkā

Objekta aizsardzības statuss: Atrodas Gaujas Nacionālajā parkā – ĪADT/NATURA 2000 teritorija

Atrašanās vieta: Vidzeme, Cēsu rajons, Līgatnes pagasts

Pozitīvā piemēra pamatojums: Attēlā redzamā zīme Vienkoču parka apmeklētājus „videi draudzīgā” un savā ziņā – asprātīgā veidā informē par apkārtnes mežos esošo dzīvnieku darbības pēdām. Līdzīgas zīmes varētu uzstādīt arī citās teritorijās un dabas takās, kur būtu norādes uz putnu (dzeņi, dzilnas u.c.) un dzīvnieku darbības atstātajām pēdām.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Nav

Objekta tips: Vasaras kafejnīca

Objekta nosaukums: Vasaras kafejnīca Ragaciemā

Objekta aizsardzības statuss: Atrodas Ķemeru nacionālā parka – ĪADT/NATURA 2000 teritorijā

Atrašanās vieta: Kurzeme, Tukuma rajons, Lapmežciema pagasts

Pozitīvā piemēra pamatojums: Šobrīd ar retiem izņēmumiem šī ir viena no dažām vietām ap 500 km garajā Latvijas jūras krastā, kur liedagā sezonas laikā ir izveidota vasaras kafejnīca. Piemēra pozitīvais apstākļi slēpjas faktā, ka minētais infrastruktūras objekts ir vieta, kas rada vietējo pakalpojumu bāzi (veicina uzņēmējdarbību teritorijā ar īpaši aizsargājamas dabas teritorijas statusu), kā arī koncentrē apmeklētāju radītās nozīmīgās ietekmes sezonas laikā, piemēram, atkritumus.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Veicināt šāda tipa objektu attīstību arī citur Latvijas piekrastē

Objekta tips: Putnu vērošanas tornis

Objekta nosaukums: Putnu vērošanas tornis Kaņiera ezera Riekstusalas pussalā

Objekta aizsardzības statuss: Ķemeru Nacionālais parks – ĪADT/NATURA 2000 teritorija

Atrašanās vieta: Vidzeme, Tukuma rajons, Lapmežciema pagasts

Pozitīvā piemēra pamatojums: 2009. gadā celtais tornis ir labs piemērs, kur aizaugoša piejūras lagūnu tipa ezera krastā, kas ir grūti pārskatāma un saprotama teritorija, izveidots infrastruktūras objekts, no kura lieliski ir pārskatāma ezera mozaikveida ainava un tajā mītošie putni. Īpaši interesanti šeit ir putnu migrācijas laikā, kad nelielajās lāmās un atklātajās vietās atpūšas un barojas vairāki desmiti dažādu putnu sugu.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Šādi torņi būtu jāuzstāda arī citu seklo piejūras ezeru – Babītes, Liepājas, Tosmares u.c. krastos.

Objekta tips: Skatu tornis

Objekta nosaukums: Skatu tornis Usmas ezera krastā

Objekta aizsardzības statuss: -

Atrašanās vieta: Kurzeme, Ventspils rajons, Usmas pagasts

Pozitīvā piemēra pamatojums: Skatu tornī ir izvietotas foto – panorāmas, kas atbilst attiecīgajam skatam četru debespušu virzienā. Uz fotopanorāmas attēla ir atzīmētas tās vietas, kas redzamas dabā – pauguri, pilskalni, ezera līči, apdzīvotas vietas u.c. objekti. Šāds formāts ir asprātīgs un arī labs risinājums – kā apmeklētājus saprotamā veidā informēt par to, kas redzams 360 grādu perspektīvā ap konkrēto infrastruktūras objektu.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Būvējot jaunus torņus, izmantot šo labo praksi arī citur.

Objekta tips: Pastaigu taka

Objekta nosaukums: Limbažu pastaigu taka Lielezera krastā

Objekta aizsardzības statuss: -

Atrašanās vieta: Vidzeme, Limbažu rajons, Limbaži

Pozitīvā piemēra pamatojums: Latvijā ir tikai dažas vietas, kur blakus lielākām pilsētām – rajonu centriem ir izveidota atpūtas – rekreatīvā infrastruktūra, piemēram, vairākus km garas laipu takas un maršruti, kas ved gar ezeru – upju krastiem, vai citiem dabas veidotiem „koridoriem”. Limbažu pastaigu takas sākumā uzcelts putnu vērošanas tornis, tā apmet loku ezera ziemeļu krastam un vairāku km garumā (ar nelieliem atzariem) turpinās arī ezera austrumu krastā. Izveidotas atpūtas vietas, informatīvie stendi. Taku uztur vietējā pašvaldība.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Līdzīgus infrastruktūras objektus veidot arī citu lielāku apdzīvotu vietu tuvumā.

Objekta tips: Informatīvs stends

Objekta nosaukums: Informatīvs stends Mangaļsalā

Objekta aizsardzības statuss: Piejūras dabas parks – ĪADT/NATURA 2000 teritorija

Atrašanās vieta: Vidzeme, Rīgas rajons, Rīga

Pozitīvā piemēra pamatojums: Informatīvajā stendā, kas izvietots teritorijā ar dabas aizsardzības statusu ir iekļauta arī nozīmīga un apmeklētājiem interesanta informācija, kas veltīta teritorijas vēsturiskajai attīstībai, uzsverot Mangaļsalas fortifikācijas izveides vēsturiskos aspektus un tās izveides un ekspluatācijas gaitu. Minētie fortifikācijas sistēmas elementi atzīmēti arī stendā redzamajā kartē.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Nākotnē – nepieciešams labiekārtot teritoriju un piemērot fortifikācijas sistēmas vai tās atsevišķas daļas apmeklētāju apskatei.

Objekta tips: Informatīvs stends

Objekta nosaukums: Informatīvs stends Gudenieku kadiķu audzē

Objekta aizsardzības statuss: Gudenieku kadiķu audze – ĪADT/NATURA 2000 teritorija, dabas liegums

Atrašanās vieta: Kurzeme, Kuldīgas rajons, Gudenieku pagasts

Pozitīvā piemēra pamatojums: Informatīvais stends, kura mērķis ir iepazīstināt apmeklētājus ar mitraiņu biotopiem un to raksturīgākajiem apdzīvotājiem – bebrim, ir izvietots šāda biotopa „malā”, no kurienes paveras labs kopskats uz stendā aprakstītajām lietām. Tas ļauj teritorijas apmeklētājiem labāk „savienot” teoriju ar praksi, jo dabā ir redzama bebru māja, bet stendā – tās šķērsgrīzums. Labs piemērs, kā attēlot būtisku informāciju.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Nav

Objekta tips: Laivu noma

Objekta nosaukums: Laivu bāze Būšnieku ezera krastā

Objekta aizsardzības statuss: Būšnieku ezers – ĪADT/NATURA 2000 teritorija, dabas liegums

Atrašanās vieta: Kurzeme, Ventspils novads

Pozitīvā piemēra pamatojums: Ezera krastā (grūti pieejams, aizaugošs – eitrofs piejūras ezers) ir izveidota laivu bāze, kur iespējams noīrēt laivu ar mērķi veikt lokālus izbraucienus vai makšķerēt. Uzskatāms par labu ezera krastu apsaimniekošanas piemēru, kas ir sabiedrībai brīvi un demokrātiskā veidā izmantojams. Izvietoti arī stendi par „iekšējās” kārtības noteikumiem. Būšnieku ezera pretējā krastā izveidota publiska un bez maksas pieejama peldvieta.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Nav

Objekta tips: Kāpnes

Objekta nosaukums: Kāpnes Staldzenes stāvkrastā

Objekta aizsardzības statuss: Staldzenes stāvkrasts – ĪADT, aizsargājams ģeoloģisks dabas piemineklis

Atrašanās vieta: Kurzeme, Ventspils novads

Pozitīvā piemēra pamatojums: Lai atvieglotu cilvēku nokļūšanu līdz jūras krastam (arī drošības aspekts), kā arī saudzētu stāvkrastu, kura slāņkopas „satur vērtīgu ģeoloģisko informāciju”, izveidotas kāpnes, pa kurām ērti var nokāpt līdz jūrai, nebojājot stāvkrasta virsmu. Uzskatāms par labu piemēru, kur vienlaikus tiek nodrošinātas dabas aizsardzības un teritorijas apmeklētāju drošības aspekti.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Nav

Objekta tips: Maršruta marķējums

Objekta nosaukums: Amatas ģeoloģiskā taka

Objekta aizsardzības statuss: Atrodas Gaujas nacionālā parka teritorijā. ĪADT/NATURA 2000 teritorija

Atrašanās vieta: Vidzeme, Cēsu rajons, Amatas novads

Pozitīvā piemēra pamatojums: Labs piemērs, kā marķēt aktīvā tūrisma maršrutu, ja tas veidots teritorijā, kur aug mežs. Attēlā redzamais marķējums ir neuzkrītošs, tajā pašā laikā – zinātājam labi pamanāms arī krāsas vai ierobežotas redzamības apstākļos. Tas ir arī vienkārši un lēti uzturams un atjaunojams.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Nav

Objekta tips: Atpūtas vieta

Objekta nosaukums: Atpūtas vieta pie Bābelīša ezera

Objekta aizsardzības statuss: -

Atrašanās vieta: Vidzeme, Rīga, Vidzemes priekšpilsēta

Pozitīvā piemēra pamatojums: Latvijā ir relatīvi maz vietu, īpaši – pilsētu vai piepilsētu teritorijās, kur pie nozīmīgiem rekreatīviem objektiem (ezeri, pludmales, meži u.c.) pašvaldības ir izveidojušas publiskas atpūtas vietas ar visu šim mērķim nepieciešamo infrastruktūras elementu klāstu – informācija, bērnu rotaļu laukumi, pārgērbšanās kabīnes, atkritumu urnas, tualetes u.c. Attēlā redzamajā standā ir iekļauta arī kontaktinformācija, informācija par ūdens kvalitāti un iekšējās kārtības noteikumi.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Nav

Objekta tips: Laipu taka

Objekta nosaukums: Laipu taka Gausajā jūdzē

Objekta aizsardzības statuss: Atrodas Ķemeru nacionālā parka teritorijā – ĪADT/NATURA 2000 teritorija

Atrašanās vieta: Kurzeme, Tukuma rajons, Lapmežciema pagasts

Pozitīvā piemēra pamatojums: Rīgas jūras līča Kurzemes piekrastē tikai no retā auto stāvlaukuma, kas veidots kāpu zonā, vai relatīvi nelielā attālumā no jūras krasta, līdz liedagam ir izbūvēta laipu taka, kas sezonas laikā lielo apmeklētāju plūsmu virza pa noteiktu „koridoru”, turklāt, ievērojami atvieglojot pārvietošanos pa kāpu biotopiem. Vienlaikus tiek nodrošināta arī trauslo kāpu ekosistēmas aizsardzība.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Nav

Objekta tips: Skatu un atpūtas vieta

Objekta nosaukums: Krievkalnu atpūtas vieta

Objekta aizsardzības statuss: -

Atrašanās vieta: Zemgale, Dobeles rajons, Īles pagasts

Pozitīvā piemēra pamatojums: Labs piemērs, kā ir izmantota iespaidīga, bet ar mežu apaugusi reljefa forma – Krievkalnu valnis. Tā augstākajā vietā ir izveidota labiekārtota atpūtas skatu vieta (iztīrīts pamežs), no kuras paveras lielisks skats uz tuvāko apkārtni, kas pretējā gadījumā (ja nebūtu izveidotas skatu perspektīvas) pat nebūtu nojaušamas.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Nav

Objekta tips: Informējoši – brīdinoša zīme

Objekta nosaukums: Bēnes ezeru karjeri

Objekta aizsardzības statuss: Bēnes smilšu krupja atradne – ĪADT/NATURA 2000 teritorija, dabas liegums

Atrašanās vieta: Zemgale, Dobeles rajons, Bēnes pagasts

Pozitīvā piemēra pamatojums: Tā kā cauri dabas lieguma teritorijai, kuras mērķis ir aizsargāt Latvijā reti sastopamu abinieku sugu – smilšu krupi, iet ceļš, attēlā redzamā zīme ir kā sava veida aicinājums apzinīgiem autovadītājiem pastiprināti pievērst uzmanību ceļam, pa kuru tie pārvietojas.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Nav

Objekta tips: Skatu tornis

Objekta nosaukums: z/s Kalnaruški

Objekta aizsardzības statuss: Veclaicenes aizsargājamo ainavu apvidus – ĪADT/NATURA 2000 teritorija

Atrašanās vieta: Vidzeme, Alūksnes rajons, Apes lauku teritorija

Pozitīvā piemēra pamatojums: Atpūtas kompleksā, kurā ietilpst vairāki viesu nami, pirts, atpūtas vietas u.c. ir izveidots skatu tornis, no kura paveras laba ainava ne tikai uz pašu kompleksu, bet arī uz Alūksnes augstienes ainavām, kuru dēļ šeit izveidota teritorija ar dabas aizsardzības statusu. Šāds pielāgojums ļauj labāk uztvert apkārtni un tajā esošās ainaviskās vērtības.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Nav

Objekta tips: Skatu platforma

Objekta nosaukums: Skatu platforma Līgatnes upītes krastā

Objekta aizsardzības statuss: Atrodas Gaujas nacionālā parka teritorijā – ĪADT/NATURA 2000 teritorija

Atrašanās vieta: Vidzeme, Cēsu rajons, Līgatne

Pozitīvā piemēra pamatojums: Attēlā redzamā skatu platforma ar kāpnēm ir labs piemērs, kādā veidā „eksponēt” savā ziņā jūtīgus biotopus – šajā gadījumā smilšakmens atsegumu (aizsargājams ģeoloģisks dabas piemineklis, ES mēroga aizsargājams biotops) un tajā esošās alas (arī – aizsargājami biotopi). Skatu platforma arī telpiski norobežo minēto objektu no apmeklētāju „zonas”, norādot, ka tā apskate ir iespējama tikai no ārpuses.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Nav

Objekta tips: Dzīvei savvaļā pielāgoto mājlopu aploks

Objekta nosaukums: Dzīvei savvaļā pielāgoto mājlopu aploks Saukā

Objekta aizsardzības statuss: Atrodas Saujas dabas parka teritorijā – ĪADT/NATURA 2000 teritorija

Atrašanās vieta: Zemgale, Jēkabpils rajons, Saukas pagasts

Pozitīvā piemēra pamatojums: Viena no retajām vietām Zemgalē, kur ainavas atjaunošanas un pļavu apsaimniekošanas nolūkos izlaistas dzīves savvaļā pielāgotās govīs. Pateicoties šim apsaimniekošanas pasākumam, uz Saukas ezeru atklājusies fantastiska ainava. Saimnieks apmeklētājiem visa gada garumā piedāvā aploka un govju apskati, interesentus informē par dzīvei savvaļā pielāgoto mājlopu turēšanas īpatnībām.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Nav

Objekta tips: Dabas taka

Objekta nosaukums: Dabas taka „Tāļivalža grava”

Objekta aizsardzības statuss: Atrodas Saujas dabas parka teritorijā – ĪADT/NATURA 2000 teritorija

Atrašanās vieta: Zemgale, Jēkabpils rajons, Saukas pagasts

Pozitīvā piemēra pamatojums: Dabas takas un tās apkārtnes izveidē ir piesaistīti brīvprātīgie studenti no daudzām pasaules valstīm (sk. attēlā). Šis ir lielisks piemērs, kādā veidā teritorijās ar dabas aizsardzības statusu, vai arī konkrētos tūrisma infrastruktūras objektos ir iespējams atrisināt „finansējuma trūkuma” problēmu. Taka ir saistošs objekts, jo tajā bez atsevišķiem infrastruktūras elementiem – stendiem, tiltiņiem u.c. ir izveidots arī atraktīvs trosu ceļš. Taka ejama gan individuāli, gan arī vietējā gida pavadībā.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Nav

Objekta tips: Pastaigu – velotaka

Objekta nosaukums: Pastaigu – velotaka Alūksnē

Objekta aizsardzības statuss: -

Atrašanās vieta: Zemgale, Jēkabpils rajons, Saukas pagasts

Pozitīvā piemēra pamatojums: 7,5 km garā Alūksnes pastaigu – velotaka apjož Alūksnes ezera dienviddaļu, izstiepjoties cauri Tempļa kalnam, Alūksnes pilsētas ziemeļdaļai līdz pat Kolberģim. Tā ir marķēta un aprīkota ar izglītojoši informējošiem stendiem, kas vēsta par nozīmīgākajiem kultūras pieminekļiem, to izcelsmi un vēsturi (trīs valodās). Takas segums – zemes ceļi, asfalts. Labs piemērs, kādā veicināt pilsētas iedzīvotāju aktīvu dzīvesveidu, vienlaikus izzinot arī teritorijas kultūrvēsturiskos aspektus.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Nav

Objekta tips: Skatu platforma

Objekta nosaukums: Skatu platforma Greiļu kalnā

Objekta aizsardzības statuss: Atrodas Abavas senlejas dabas parkā

Atrašanās vieta: Kurzeme, Tukuma rajons, Kandavas novads

Pozitīvā piemēra pamatojums: Abavas senlejas krastos ir relatīvi maz vietu, kur uz iespaidīgo ledāju kušanas ūdeņu veidoto ieleju paveras labi un ainaviski skati. Viena no nedaudzajām vietām atrodas Abavas senlejas dabas parka augstākajā vietā – Greiļu kalna nogāzē, kur izveidota auto stāvvietā, informatīvs stends, kāpnes un skatu platforma. No tās paveras skats > 200 grādu sektorā uz pretējās ielejas krastu un tajā esošajām Imulas un Amulas ielejām. Abavas senlejas krastos vēl ir vismaz 10 vietas, kur būtu iespējams veidot šādus infrastruktūras elementus.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Nav

Objekta tips: Ūdenstūristu apmetnes vieta

Objekta nosaukums: Ūdenstūristu apmetnes vieta - Langsēdes

Objekta aizsardzības statuss: Atrodas Abavas senlejas dabas parkā

Atrašanās vieta: Kurzeme, Tukuma rajons, Sabiles novads

Pozitīvā piemēra pamatojums: Kaut arī Abava ir Kurzemes populārākā un viena no Latvijas iecienītākajām ūdentūristu upēm, tās krastos šobrīd ir nepietiekams labiekārtotu ūdenstūristu apmetņu vietu. Viens no nedaudzajiem pozitīvajiem piemēriem atrodas upes kreisajā krastā aiz Imulas ietekas. Apmetne ir apsaimniekots privātīpašums, kurā ir izveidota visa – ūdenstūristiem praktiski nepieciešamais infrastruktūras elementu komplekss, t.sk. – nojume, kur patverties lietus laikā. Maksas objekts.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Nav

Objekta tips: Labiekārtots pastaigu taku tīkls

Objekta nosaukums: Labiekārtots pastaigu tīkls Tērvetē

Objekta aizsardzības statuss: Tērvetes dabas parks – ĪADT/NATURA 2000 teritorija

Atrašanās vieta: Zemgale, Dobeles rajons, Tērvetes novads

Pozitīvā piemēra pamatojums: Latvijā ir ļoti maz vietu, kur relatīvi lielā teritorijā var brīvi staigāt. Turklāt, to var darīt ģimenes ar bērniem, bērnu ratiņiem un cilvēki ar īpašām vajadzībām. Tērvetes dabas parkā ir izveidots taku tīkls vairāku kilometru garumā, turklāt atsevišķas takas ir klātas ar dēļu klājumu, kas ērti izmantojams ar bērnu ratiņiem. Minētā teritorija ir ieguvusi uzvaru nominācijā „ģimenei draudzīga vieta”.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Nav

Objekta tips: Dabas izziņas taka

Objekta nosaukums: Dabas izziņas taka „Adamovas taka”

Objekta aizsardzības statuss: Daugavas loku dabas parks, Augšzemes aizsargājamo ainavu apvidus – ĪADT/NATURA 2000 teritorija

Atrašanās vieta: Latgale, Krāslavas novads

Pozitīvā piemēra pamatojums: Daugavas ielejas labā pamatkrasta nogāzē ir izveidota vairākus kilometrus gara dabas taka, kuras mērķis ir iepazīstināt ar Daugavas krastos esošajām dabas vērtībām, biotopiem, piemēram, nogāžu mežiem u.c. Takas malas ir nostiprinātas ar kārkļu vijumiem (mazina erozijas risku), izvietoti informatīvi stendi, bet vietās, kur paveras labas upes ielejas ainavas – iztīrīti krūmi un pamežs. Labs piemērs, kā padarīt pieejamu upes ielejas krasta posmu, papildinot to ar izziņas elementiem.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Nav

Objekta tips: Atkritumu urna

Objekta nosaukums: Atkritumu urna auto stāvlaukumā pie Krāslavas

Objekta aizsardzības statuss: Daugavas loku dabas parks, Augšzemes aizsargājamo ainavu apvidus – ĪADT/NATURA 2000 teritorija

Atrašanās vieta: Latgale, Krāslavas novads

Pozitīvā piemēra pamatojums: Atkritumu urna ir izvietota auto stāvlaukumā, kur lielajās tvertnēs parasti tiek izmesti pilsētas sadzīves atkritumi. Šajā gadījumā ir izveidota urna ar relatīvi nelielu atveri, kuras mērķis ir „savākt” neliela izmēra atkritumus, kādi parasti rodas brauciena laikā, nepārvēršot auto stāvlaukumu par masveida atkritumu izgāztuvi.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Nav

Objekta tips: Nūjotāju maršruts

Objekta nosaukums: Nūjotāju maršruts brīvdienu mājā Korķi

Objekta aizsardzības statuss: Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts – ĪADT

Atrašanās vieta: Vidzeme, Salacgrīvas novads

Pozitīvā piemēra pamatojums: Latvijā šobrīd nav neviena izdevuma, kurā vienkopus būtu atrodami nūjošanai piemēroti maršruti. Brīvdienu mājas „Korķi” saimnieki sadarbībā ar nūjošanas speciālistiem ir izveidojuši nūjošanai piemērotu maršrutu gar Vidzemes piekrasti, kas ir pielāgojams atkarībā no katra interesēm un iespējām. Šo pakalpojumu saimnieki piedāvā kā labu alternatīvu uz viesu tik bieži uzdoto jautājumu – „ko pie jums var darīt?”.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Nav

Objekta tips: Norāde

Objekta nosaukums: Norāde Ventas krastā

Objekta aizsardzības statuss: Ventas un Šķērveļa dabas liegums

Atrašanās vieta: Kurzeme, Skrundas novads

Pozitīvā piemēra pamatojums: Upju krastos parasti nav nekāda veida norādes uz apdzīvotām vietām, dažādiem pakalpojumu sniedzējiem (veikaliem, ēdnīcām u.c.) u.c. veida infrastruktūras objektiem. Minētais piemērs (attēlā) ir vienīgais uz vairākiem tūkstošiem Latvijas upju kilometru, kur upes krastā ir nolikta vienkārša un ūdenstūristiem tik nepieciešamā norāde uz vietu, kur var iegādāties pārtikas preces. Norāde ir „vienkārša”, videi draudzīga un viegli atjaunojama. Šāda prakse arī „virza” tūristu plūsmu vajadzīgā virzienā, nevis rada haotisku pārvietošanos gar upju krastiem.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Nav

Objekta tips: Paliknis zem automašīnas riteņa

Objekta nosaukums: Paliknis zem automašīnas riteņa kempingā Plaucaki

Objekta aizsardzības statuss: -. Atrodas Rīgas jūras līča aizsargjoslā, kāpu zonā

Atrašanās vieta: Kurzeme, Rojas novads

Pozitīvā piemēra pamatojums: Viens no nedaudzajiem gadījumiem, kur autovadītājs (treileris), iebraucot kāpu zonas teritorijā izveidotā kempingā zem automobiļa riteņiem ir novietojis palikni, lai mazinātu ietekmi uz kempingā esošo zemsedzi.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Līdzīgus palikņus kempingu īpašniekiem nodrošināt arī citos piekrastes kempingos, kur ir relatīvi trausla zemsedze un tā nav klāta ar grants vai asfalta segumu.

Objekta tips: Informatīvs stends

Objekta nosaukums: Informatīvs stends Sauckas ezera krastā

Objekta aizsardzības statuss: Sauckas dabas parks, ĪADT/NATURA 2000 teritorija

Atrašanās vieta: Zemgale, Jēkabpils rajons, Sauckas pagasts

Pozitīvā piemēra pamatojums: Sauckas ezera krastā ir izvietots stends ar teritorijas apmeklētājam būtisku un praktisku informāciju par to, kāda ir ezerā esošā makšķerēšanas kārtība, kādi pakalpojumi pieejami ezera krastu perifērijā, kur atrodamas publiskas peldvietas u.c. Šāda prakse ir liels retums Latvijas ezeru krastos. Minēto stendu sagatavojuši un izvietojusi Sauckas ezera biedrība.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Nav

Objekta tips: Informatīvs uzraksts

Objekta nosaukums: Informatīvs uzraksts Vitrupes meža izziņas takā

Objekta aizsardzības statuss: Vitrupes dabas liegums – ĪADT/NATURA 2000 teritorija

Atrašanās vieta: Vidzeme, Limbažu novads

Pozitīvā piemēra pamatojums: Informatīvs uzraksts „Patvērums kukainīšiem” vēsta par satrupējuša koka (novietots blakus šādam kokam) nozīmi meža ekosistēmā kā svarīgu vietu dažādām bezmugurkaulnieku sugām. Tas nozīmē, ka arī mirusi koksne ir svarīgs meža resurss, kas ir nepieciešams normālai vielu aprītei dabā. Attēlā redzamais stends uzskatāms par apmeklētājiem un mežam draudzīgu informatīvu piemēru.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Nav

Objekta tips: Informatīvs uzraksts – „iekšējās kārtības noteikumi”

Objekta nosaukums: Informatīvs uzraksts – „iekšējās kārtības noteikumi” Niedrāja ezera krastā

Objekta aizsardzības statuss: -

Atrašanās vieta: Vidzeme, Smiltenes novads

Pozitīvā piemēra pamatojums: A/s Latvijas Valsts meži Smiltenes apkārtnē ir izveidojusi velomaršrutu un atpūtas vietu tīklu (pats par sevi – ļoti pozitīvs piemērs, kur tiek izmantota piepilsētai pieguļošā rekreatīvā zona), kur minētajās atpūtas vietās ir uzstādīti „iekšējās kārtības” noteikumi.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Nav

Objekta tips: Informatīvi – izglītojošs uzraksts

Objekta nosaukums: Informatīvi – izglītojošs uzraksts Ērgļu klintīs

Objekta aizsardzības statuss: Atrodas Gaujas nacionālajā parkā – ĪADT/NATURA 2000 teritorija

Atrašanās vieta: Vidzeme, Cēsu novads

Pozitīvā piemēra pamatojums: Smilšakmens atsegumu, kas vienlaikus ir gan nozīmīgi ainaviski elementi, tūrisma objekti, kā arī aizsargājami biotopi, bojāšana (uzrakstu veikšana mīkstajā nogulumiezī) ir relatīvi plaši izplatīta parādība tur, kur ir šāda veida objekti. Gaujas Nacionālā parka teritorijā pie populārākajiem tūrisma objektiem – smilšakmens atsegumiem ir izvietotas attēlā redzamās informatīvās zīmes, kas „aicina” neveikt rīcības, kas nav draudzīgas minētajiem biotopiem, bet ir arī administratīva rakstura pārkāpums. Attēlā redzamā zīme vairākviet uzstādīta Ērgļu klinšu apkārtnē.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Nav

Objekta tips: Informatīvu materiālu panelis

Objekta nosaukums: Informatīvu materiālu panelis kempingā „Labirinti”

Objekta aizsardzības statuss: -

Atrašanās vieta: Zemgale, Iecavas novads

Pozitīvā piemēra pamatojums: Kempings „Labirinti” ir tūristu mītne, kas ieguvusi ekosertifikātu „Zaļais sertifikāts”. Tās viesu uzņemšanas priekštelpā atrodama noderīgi – praktiska informācija par: Zaļā sertifikāta naktsmītnēm, kempinga „Labirinti” iekšējās kārtības noteikumi (t.sk. tie, kas attiecas uz videi draudzīgām rīcībām, atkritumu apsaimniekošanu u.t.t.), kempingam tuvāko bioloģisko saimniecību adreses, videi draudzīgi tūrisma maršruti u.c. Minētais ir labs piemērs, kā tūrisma mītņu saimnieki praktiskā veidā var sekmēt videi draudzīgu tūrismu.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Nav

Objekta tips: Informatīvi – izglītojošs stends

Objekta nosaukums: Informatīvi – izglītojošs stends Dziļezera dabas takā

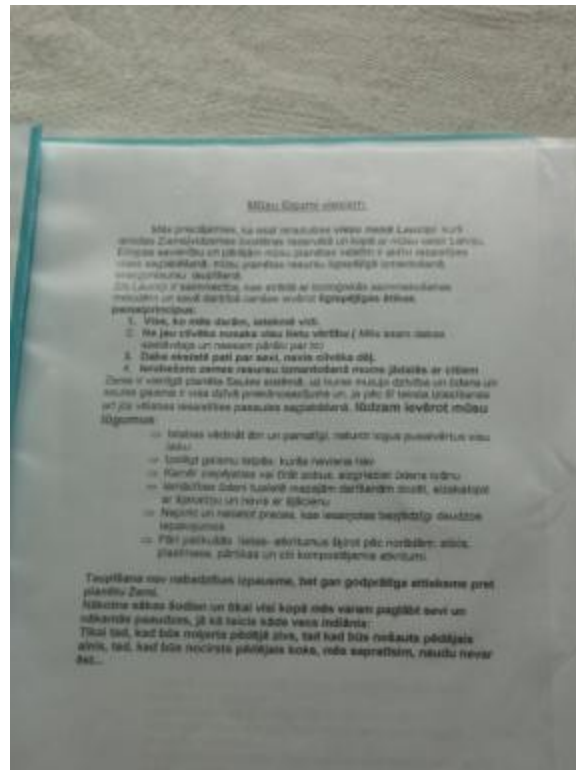
Objekta aizsardzības statuss: Dziļezera un Riebezera dabas liegums – ĪADT/NATURA 2000 teritorija

Atrašanās vieta: Vidzeme, Limbažu novads

Pozitīvā piemēra pamatojums: Pretēji tālāk aprakstītajiem negatīvajiem piemēriem (sk. piemērus, kur tiek popularizētas un reklamētas īpaši retas un aizsargājamas sugas un to atradnes), Dziļezera dabas izziņas takā ir sagatavoti stendi, kas apmeklētājiem stāsta par bieži sastopamām augu sugām, to atšķirībām, uzsverot arī praktisku un saistošu informāciju. Stendā aprakstīto sugu piemēri – ozols, liepa, bērzs, kļava, osis, ieva, priede, lazsa, egle un apse.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Nav

Objekta tips: Informatīvs materiāls

Objekta nosaukums: Informatīvs materiāls lauku mājā „Lauciņi”

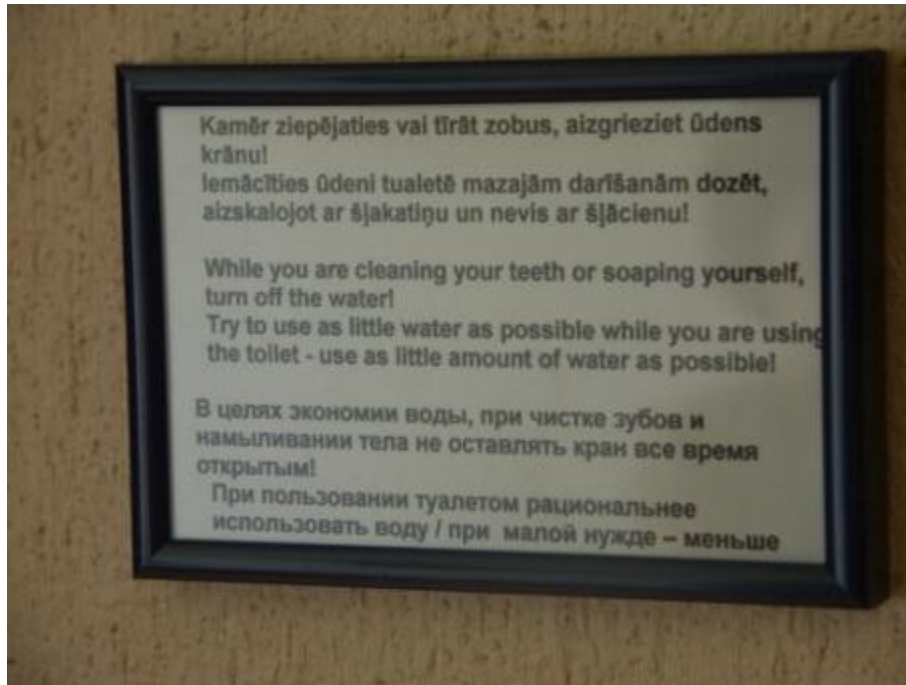
Objekta aizsardzības statuss: Atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta teritorijā – ĪADT

Atrašanās vieta: Vidzeme, Limbažu novads

Pozitīvā piemēra pamatojums: Lauku mājas „Lauciņi” viesu istabās ir novietotas instrukcijas – kādā veidā viesiem rīkoties videi draudzīgi – kā taupīt elektroenerģiju, ūdeni u.c. nozīmīgus dabas resursus. Instrukcijas ir izdrukātas uz A 4 lapām un pieejamas vairākās valodās. Šis ir labs piemērs, kādā tūrisma mītņu saimnieki „vienkāršā” un tajā pat laikā – pietiekami efektīvā un viesiem draudzīgā veidā var aicināt rīkoties videi draudzīgi.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Nav

Objekta tips: Informatīvs „stends”

Objekta nosaukums: Informatīvs „stends” lauku mājā „Laučiņi”

Objekta aizsardzības statuss: Atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta teritorijā – ĪADT

Atrašanās vieta: Vidzeme, Limbažu novads

Pozitīvā piemēra pamatojums: Lauku mājas „Laučiņi” tualetē izvietots informatīvs „stends” – aicinājums rīkoties videi draudzīgā veidā, kura mērķis ir saudzēt ar ūdeni saistītos resursus. Teksts ir šāds: „Kamēr ziepējaties vai tīrāt zobus, aizgrieziet ūdens krānu. Iemācīties ūdeni tualetē mazajām darīšanām dozēt, aizskalojot ar šļakatiņu, nevis šļācienu”. Minētais ir labs piemērs, kā atraktīvā veidā un ar nelielu humora devu uzrunāt viesus, kas neapšaubāmi ir labāka uzrunas forma, nekā „aizliegts” u.tml.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Nav

Objekta tips: Informatīvs materiāls

Objekta nosaukums: Informatīvs materiāls zirgu sētā „Klajumi”

Objekta aizsardzības statuss: Daugavas loku dabas parks, Augšzemes aizsargājamo ainavu apvidus – ĪADT/NATURA 2000 teritorija

Atrašanās vieta: Latgale, Krāslavas novads, Kaplavas pagasts

Pozitīvā piemēra pamatojums: Zirgu sētā „Klajumi” ēku iekšpusē ir izvietoti informatīvi materiāli, kas iepazīstina ar teritorijas „iekšējās kārtības” noteikumiem, kā arī videi draudzīgām rīcībām zirgu sētas teritorijā. Šī ir viena no retajām vietām Latvijā, kur tiek piedāvāti vienas – līdz vairāku dienu gari pārgājieni ar zirgiem, kas notiek īpaši aizsargājamas dabas teritorijā. Tas ir labs piemērs, kādā veidā teritorijas apmeklētāji var iepazīt šādu teritoriju zirga mugurā.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Nav

Objekta tips: Informatīvas uzlīmes

Objekta nosaukums: Informatīvas uzlīmes zirgu sētā „Klajumi”

Objekta aizsardzības statuss: Daugavas loku dabas parks, Augšzemes aizsargājamo ainavu apvidus – ĪADT/NATURA 2000 teritorija

Atrašanās vieta: Latgale, Krāslavas novads, Kaplavas pagasts

Pozitīvā piemēra pamatojums: Zirgu sētā „Klajumi” ēku iekšpusē ir uzlīmētas informatīvas uzlīmes, kuru mērķis ir taupīt vietējos dabas resursus. Tas ir labs, efektīvs un vienkārši īstenojams veids, kādā viesus aicināt rīkoties videi draudzīgi.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Nav

Objekta tips: Tvertne izlietotajām baterijām

Objekta nosaukums: Tvertne izlietotajām baterijām zirgu sētā „Klajumi”

Objekta aizsardzības statuss: Daugavas loku dabas parks, Augšzemes aizsargājamo ainavu apvidus – ĪADT/NATURA 2000 teritorija

Atrašanās vieta: Latgale, Krāslavas novads, Kaplavas pagasts

Pozitīvā piemēra pamatojums: Zirgu sētā „Klajumi” viesu vajadzībā ir izvietotas tvertnes, kas paredzētas izlietotajām baterijām. Minētais apstāklis ir uzskatāms par vienkārši ieviešamu pozitīvu piemēru, kur viesi var ērti un vienkārši atstāt izlietotos bateriju elementus. Tas aicina rīkoties videi draudzīgi, kā arī tam ir zināms audzinošs efekts.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Nav

Objekta tips: Velomaršruta marķējums

Objekta nosaukums: Velomaršruta marķējums Lejasciema velomaršrutā

Objekta aizsardzības statuss: -

Atrašanās vieta: Vidzeme, Gulbenes novads

Pozitīvā piemēra pamatojums: Vairāk kā 10 km garais velomaršruts ved gar Gaujas kreiso krastu. Tas visā garumā ir marķēts ar vienkāršām koka plāksnītēm (videi draudzīgs un biodegradabls materiāls), kas ir ērti un lēti atjaunojamas. Tas ir labs piemērs, kādā veidā marķēt aktīvā tūrisma maršrutus.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Līdzīgā veidā marķēt arī citus maršrutus.

III Piemēri, kas saistīti ar tūrisma produktiem, maršrutiem, pasākumiem u.c.

Objekta tips: Putnu vērošanas vieta

Objekta nosaukums: Baltā stārķa vērošana z/s Untumi

Objekta aizsardzības statuss: Nav

Atrašanās vieta: Latgale, Rēzeknes rajons, Ozolmuižas pagasts, z/s Untumi

Objekta reklamēšanas piemērs: z/s Untumi mājas lapa u.c. avoti

Pozitīvā piemēra pamatojums: Pie baltā stārķa ligzdas ir uzstādīta *webkamera* ar kuras palīdzību internetā *online* režīmā jebkurš interneta lietotājs var sekot līdzi stārķu ikdienas dzīvei. Šāds, – moderns putnu vērošanas veids, izmantojot mūsdienīgas tehnoloģijas, Latvijā līdz šim ir ticis īstenots vēl tikai Teiču dabas rezervātā. Konkrētie piemēri ir uzskatāmi par videi draudzīga un ilgtspējīga putnu vērošanas un tūrisma piemēru (ligzdu var apskatīt arī dabā – minētās saimniecības teritorijā), kas nekādā veidā neietekmē apskatāmo objektu, kura dēļ zemnieku saimniecībā ierodas attiecīgie interesenti. Saimniecībā ir izveidots tūrisma informācijas centrs, tiek piedāvātas izjādes ar zirgiem u.c. pakalpojumi.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā: Nav

Objekta tips: Pārgājieni ar zirgiem

Objekta nosaukums: Pārgājieni ar zirgiem zirgu sētā Klajumi

Objekta aizsardzības statuss: Augšzemes aizsargājamo ainavu apvidus, Daugavas loku dabas parks

Atrašanās vieta: Latgale, Krāslavas rajons, Kaplavas pagasts

Īss raksturojums: z/s Klajumi ir viena no retajām vietām Latvijā, kur tiek piedāvāti vienas – vairākdienu pārgājieni ar zirgiem

Pozitīvā piemēra pamatojums: Daudzas Latvijas ĪADT un NATURA 2000 teritorijas un to daļas ir piemērotas šādai aktivitātei – pārgājieniem ar zirgiem, taču šāda piedāvājuma gadījumu skaits ir ļoti niecīgs. Pārgājiens ar zirgu gan pēc formas, gan arī satura ir veids, kādā apmeklētājs nonāk tuvākā saskarsmē ar dabu. Klajumos pārgājieni notiek pa veciem meža ceļiem un gar Daugavas krastiem, kur pavēras lieliskas ainavas uz Daugavas loku līkločiem. Pārgājieni notiek nelielās grupās (nav masveida pasākums!) un pa iepriekš plānotu un pārdomātu maršrutu atkarībā no grupas iespējām un interesēm. Apmeklētāju rīcībā ir arī neliela izmēra viesu nams u.c. vietējo iedzīvotāju sniegtie pakalpojumi

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Nav

Objekta tips: Velomaršruti pilsētas rekreatīvajā zonā

Objekta nosaukums: Smiltenes velomaršruti

Objekta aizsardzības statuss: -

Atrašanās vieta: Vidzeme, Valkas rajons, Smiltene

Pozitīvā piemēra pamatojums: Smiltenes apkārtnes mežos ir izveidoti vairāki dažādu grūtības un garuma velomaršruti, kas dabā ir marķēti un labiekārtoti ar speciālām atpūtas vietām (izmanto arī citi atpūtnieki) un norādēm. Ar retiem izņēmumiem šis ir viens no pozitīviem piemēriem, kur, izmantojot pilsētas apkārtnē esošās mežu teritorijas ir radīta bāze ar rekreāciju un aktīvo atpūtu saistītām aktivitātēm – velobraukšanai, kājām iešanai, bet ziemā – distanču slēpošanai. Ir sagatavoti un izdoti arī informatīvi materiāli par minētajiem maršrutiem

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Atsevišķās vietās nepieciešams atjaunot zaudētos infrastruktūras elementus, t.sk. norādes

Objekta tips: Distanču slēpošanas trase

Objekta nosaukums: Distanču slēpošanas trase Saulkrastu apkārtnē

Objekta aizsardzības statuss: Trase daļēji ietilpst Piejūras dabas parkā

Atrašanās vieta: Vidzeme, Rīgas rajons, Saulkrasti

Pozitīvā piemēra pamatojums: Latvijā šobrīd ir ļoti maz vietu, kur, pateicoties vietējiem entuziastiem vai pašvaldībai ir izveidotas lokālas distanču slēpošanas trases. Distanču slēpošanu var uzskatīt par cilvēka veselībai un dabas videi draudzīgu aktivitāti, kas, turklāt, pagarina vai līdzsvaro attiecīgās teritorijas aktīvās atpūtas piedāvājumu. Distanču slēpošanas trašu izveide ir dabas videi daudz draudzīgāks process, salīdzinājumā ar kalnu slēpošanas trašu izveide, kas saistītas ar būtiskām cilvēka ietekmēm uz vidi un no tā izrietošām sekām

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Informatīva izdevuma par slēpošanas iespējām sagatavošana un izdošana

Objekta tips: Publiskis pasākums

Objekta nosaukums: Putnu dienas Ķemeru nacionālajā parkā

Objekta aizsardzības statuss: Ķemeru nacionālais parks – ĪADT/NATURA 2000 teritorijā

Atrašanās vieta: Kurzeme, Rīgas rajons, Ķemeri

Pozitīvā piemēra pamatojums: Ķemeru u.c. Latvijas nacionālo parku iniciēti un organizētie pasākumi, no kuriem liela daļa ir ikgadēji un ar jau daudzu gadu pieredzi ir vērtējami kā ļoti nozīmīgi informatīvi – izglītojoši notikumi, kas veicina gan vietējo, gan uz šīm teritorijām atbraukušo cilvēku lojalitāti, izziņu un izpratni par šo teritoriju izveides mērķiem, galvenajiem uzdevumiem un teritorijās esošajām dabas un kultūrvēsturiskajām vērtībām, kuru dēļ tās ir uzskatāmas par tūrisma galamērķiem.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Veicināt vairāk uzņēmēju iesaistīšanos (t.sk. ēdināšanas pakalpojumi) nacionālo parku organizētajos pasākumos.

Objekta tips: Publiskis pasākums

Objekta nosaukums: Sikspārņu nakts Ķemeru nacionālajā parkā

Objekta aizsardzības statuss: Ķemeru Nacionālais parks – ĪADT/NATURA 2000 teritorija

Atrašanās vieta: Vidzeme, Rīgas rajons, Ķemeri

Pozitīvā piemēra pamatojums: Ķemeru nacionālais parks katru gadu rīko sabiedrību izglītojoši – informatīvu pasākumu – t.s. Sikspārņu nakti, kuras gaitā ikviens interesents tiek iepazīstināts ar saistošu informāciju par dzīvnieku grupu, par kuru kopumā sabiedrībai ir maz informācijas, kas turklāt vēl ir bieži pretrunīga. Ar speciālu iekārtu – ultraskaņas detektoru palīdzību zinoša gida – zoologa pavadībā vēlā vakara stundā ir iespēja izstaigāt dažādus biotopus un uztvert ultraskaņas signālus, kas ar minētā detektora palīdzību tiek pārvērsti cilvēkam dzirdamās skaņas frekvencē.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Pasākumos piesaistīt vietējos uzņēmējus – ēdināšanas pakalpojumu sniedzējus.

Objekta tips: Distanču slēpošanas trase

Objekta nosaukums: Distanču slēpošanas trase „Apkārt Alauksta ezeram”

Objekta aizsardzības statuss: Vecpiebalgas aizsargājamo ainavu apvidus

Atrašanās vieta: Vidzeme, Cēsu rajons, Vecpiebalgas pagasts

Pozitīvā piemēra pamatojums: Faktiski – Latvijā vienīgais piemērs, kur relatīvi lielā garumā (arī apkārt vienai konkrētai teritorijai – ezeram) ir izveidota ap 15 km gara, publiski izmantojama distanču slēpošanas trase. Diemžēl tā tiek izveidota un uzturēta tikai pirms tāda paša nosaukuma sacensībām – „Apkārt Alaukstam”.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Pašvaldībai piedalīties ar līdzfinansējumu šīs trases vismaz atsevišķu – ainaviskāko posmu uzturēšanai arī pārējā laikā.

Objekta tips: Dabas izziņas taka

Objekta nosaukums: Dabas izziņas taka Drubazās

Objekta aizsardzības statuss: Atrodas Abavas senlejas dabas parkā

Atrašanās vieta: Kurzeme, Tukuma rajons, Sabiles pagasts

Pozitīvā piemēra pamatojums: Abavas senlejas krastos ir relatīvi maz vietu, kur uz iespaidīgo ledāju kušanas ūdeņu veidoto ieleju paveras labi un ainaviski skati. Drubazu takas apkārtnē šajā nolūkā (lai saglabātu ielejas nogāžu pļavas) ir izlaistas dzīvei savvaļā pielāgotās govis, kas nogana plašas teritorijas. Te izveidota izziņas taka, kuras mērķis iepazīstināt ar nozīmīgākajiem senlejas pļavu biotopiem. Ekskursijas vada ļoti zinošs gids, kas ir nozīmīgs teritorijas izziņas aspekts.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Nav

2. nodaļa Negatīvie/diskutējamie piemēri

I Atsevišķi dabas objekti, dabas pieminekļi, sugas un to atradnes, teritorijas, tūrisma maršruti un ar tiem saistītie piemēri

Objekta tips: Kaļķiežu atsegums

Objekta nosaukums: Jumpravas dolomīta atsegums

Objekta aizsardzības statuss: Aizsargājams ģeoloģisks objekts, kaļķiežu atsegumi – Biotopu direktīvas objekti. Atrodas Bauskas dabas parkā

NATURA 2000 teritorija: Bauskas dabas parks.

Atrašanās vieta: Zemgale, Bauskas rajons, Mežotnes pagasts

Īss raksturojums: Viens no Lielupes baseina iespaidīgākajiem dolomīta atsegumiem. Kādreiz - Latvijā retas un aizsargājamas augu sugas – mūru sīkparades augšanas vieta. Virs atseguma atrodas mākslīgi celtas pils drupas un Jumpravmuižas parks. Atsegums kopš pagājušā gadsimta vidus ir ticis izmantots kā klinšu kāpšanas treniņu vieta, tāpēc mūru sīkparade, izņemot dažus apsekošanas laikā konstatētos eksemplārus, mūsdienās ir praktiski izzudusi.

Objekta reklamēšanas piemērs: www.vietas.lv u.c. Inerneta vietnes, Zemgales tūrisma iespiedmateriāli

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Augstāk minētajā Interneta portālā (arī citos materiālos), neskatoties uz tajā minēto faktu par objekta aizsardzības statusu, ir iekļauta informācija par atsegumu kā par „*alpīnistu iecienītām klintīm*”, nenorādot uz šādas rīcības aizliegumu un izrietošām sekām

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Tūrisma informācijas materiālos turpmāk vajadzētu minēt, ka atsegums ir ne tikai formāli aizsargājams dabas objekts, bet gan vieta, kur ir aizliegta klinšu kāpšana un ar to saistītās aktivitātes;
2. Pie atseguma nepieciešams izvietot atbilstoša satura izglītojošu informatīvo stendu.

Objekta tips: Smilšakmens atsegums ar smilšakmens izcilni

Objekta nosaukums: Bezdelīgu klintis

Objekta aizsardzības statuss: Aizsargājams ģeoloģisks piemineklis. Atrodas Salacas ielejas dabas lieguma un Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta teritorijā

NATURA 2000 teritorija: Salacas ielejas dabas parks.

Atrašanās vieta: Vidzeme, Valmieras rajons, Skaņkalnes pagasts

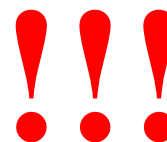
Īss raksturojums: Pirmais lielākais Salacas smilšakmens atsegums upes tecējumā ar izteikti redzamiem mūsdienu ģeoloģiskiem procesiem, kuru rezultātā ir izveidojušās un joprojām turpina veidoties gravas, sufozijas alas un citas interesantas reljefa mikroformas, piemēram, attēlā redzamais izcilnis

Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: Dažādi tūrisma portāli un mājas lapas, t.sk. ūdenstūristiem domātie informācijas materiāli

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Samērā bieži apmeklēts un pēc vizuālā vērtējuma – noslogots dabas piemineklis, bez jebkāda labiekārtojuma. Mitrā laikā, - ziemā, pavasaros ir apmeklētājiem nedrošs un bīstams objekts, jo blakus esošā taka ved gar stāvām nogāzēm, smilšakmens atsegumiem un dziļām gravām. Attēlā redzamais smilšakmens izcilnis (Latvijai – savā ziņā unikāls veidojums) pēdējo 15 gadu laikā ir zaudējis ievērojamu sava sākotnējā apjoma daļu. Iemesls – kāpšana uz tā un tam sekojoši dabiskie erozijas procesi. Ņemot vērā faktu, ka cilvēku plūsma nākotnē būtiski nemainīsies, objektam nepieciešams apsaimniekošanas rīcību komplekss.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Ar barjerām jānorobežo atseguma bīstamās vietas, jānovieto informācijas plāksnes („Nedrīkst šķērsot barjeras” u.c.);
2. Ar barjeru jānorobežo attēlā redzamā vieta upes krasta augšdaļā, lai novērstu (mazinātu) cilvēku pārvietošanos pa erodēto nogāzi un smilšakmens izcilni;
3. Jāizvieto izglītojoši informācijas stendi par objektu, tā saglabāšanas nepieciešamību, atļautajām un aizliegtajām rīcībām, kā arī administratīvo sodu pārkāpumu gadījumā.

Objekta tips: Smilšakmens atsegums

Objekta nosaukums: Lielā Ellīte

Objekta aizsardzības statuss: Aizsargājams ģeoloģisks piemineklis, valsts nozīmes kultūras piemineklis. Atrodas Gaujas nacionālā parka teritorijā

NATURA 2000 teritorija: Gaujas nacionālais parks.

Atrašanās vieta: Vidzeme, Cēsu rajons, Liepas pagasts, Liepa

Īss raksturojums: Viens no Latvijā reti sastopamiem smilšakmens veidojumiem ar arkveida u.c. sufozijas formām.

Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: Objekts ar senām tūrisma tradīcijām, popularizēts Latvijai un Vidzemes novadam veltītajos tūrisma informācijas materiālos, Cēsu rajona mājas lapā „Tūrisms. Apskates objekti”

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Šobrīd – viens no visvairāk degradētākajiem Latvijas dabas pieminekļiem, kas izpaužas kā apmeklētāju un vietējo iedzīvotāju pārvietošanās pa objekta virsmu, kāpjot pa tā nogāzēm, iznīcinot ar atsegumu saistītās augu un dzīvnieku populācijas un biotopus, kā arī citādā veidā bojājot atsegumu un ar to saistītās sufozijas formas.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

4. Viens no dabas pieminekļiem, kura (ne tikai kā atseguma, bet arī – biotopa) turpmākas saglabāšanas nolūkos nepieciešamas radikālas rīcības, to ierobežojot un pārtraucot jebkādu apmeklētāju plūsmu uz tā virsmas, tā tiešā tuvumā un atsegumā esošajā alā;
5. Objekts jāapjož ar nožogojumu, kas harmoniski iekļaujas apkārtnes ainavā;
6. Objekta tiešā tuvumā jānovieto stends ar paskaidrojošu un izglītojoša rakstura informāciju par šādas rīcības nepieciešamību, kā arī administratīvo soda apmēru objekta bojāšanas gadījumā;
7. Uz nožogojuma jāizvieto informatīvas zīmes „Objekts tiek novērots ar video”.

Objekta tips: Kaļķiežu atsegums

Objekta nosaukums: Lībānu – Jaunzemju saldūdens kaļķiežu atsegums Kazu ielejā

Objekta aizsardzības statuss: Aizsargājams ģeoloģisks piemineklis. Atrodas Gaujas nacionālā parka teritorijā

NATURA 2000 teritorija: Gaujas nacionālais parks.

Atrašanās vieta: Vidzeme, Cēsu rajons, Priekuļu pagasts

Īss raksturojums: Viens no Latvijas nedaudzajiem un šobrīd lielākajiem (pēc Daugavas Staburaga appludināšanas) saldūdens kaļķiežu veidojumiem

Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: Ļoti populāra skolēnu un tūristu grupu ekskursiju vieta

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Neskatoties uz relatīvi grūto pieejamību, Kazu ieleja ar tajā esošajiem ģeoloģiskiem pieminekļiem ir populāra, bet nelabiekārtots dabas tūrisma un ekskursiju objekts. Apmeklētāji pārvietojas pa relatīvi trauslo avotkaļķu virsmu, iznīcinot tās struktūru, faunas un floras elementus, kā arī rada plašas erozijas gravas (sk. attēlu), kas tālāk attīstās arī dabisku procesu ietekmē. Sekas - degradēts dabas piemineklis ar nepievilcīgu apkārtnes ainavu

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Objekta tiešā tuvumā jānovieto stends ar paskaidrojošu un izglītojošu rakstura informāciju par tā teritorijā aizliegtajām rīcībām, to nepieciešamību un pamatojumu, kā arī administratīvo soda apmēru objekta bojāšanas gadījumā;
2. Ņemot vērā objekta popularitāti, jāapsver iespēja izveidot izglītojošu dabas izziņas taku, kas virzītu tūristu plūsmu pa šim mērķim paredzētām vietām, iekļaujot arī citus apkārtnes objektus;
3. Ar barjerām jānorobežo vietas, kur pa atseguma nogāzi un atseguma virsmu pārvietojas objekta apmeklētāji.

Objekta tips: Smilšakmens atsegums

Objekta nosaukums: Ērģeļu (Ērgļu) klintis

Objekta aizsardzības statuss: Aizsargājams ģeoloģisks objekts, smilšakmens atsegumi – Biotopu direktīvas objekti. Atrodas Gaujas NP teritorijā

NATURA 2000 teritorija: Gaujas nacionālais parks.

Atrašanās vieta: Vidzeme, Cēsu rajons, Priekuļu pagasts

Īss raksturojums: Viens no Latvijas monolītākajiem un iespaidīgākajiem pamatiežu atsegumiem, līdz 22 m augsts. Viena no Gaujas senlejas ainaviskākajām vietām

Objekta reklamēšanas piemērs: Cēsu rajona mājas lapa, sadaļa „Tūrisms”, dažādi tūrisma ceļveži, kartes, tūrisma portāli u.c. Latvijas un novada nozīmes tūrisma piesaistes vieta

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Piemērs attiecas uz iespaidīgo klinšu piekāji un perifēriju, kas nav labiekārtota. Šīs klinšu daļas visbiežāk apmeklē ūdenstūristi,

kas nereti neuzkāpj līdz skatu platformai atseguma augšdaļā. Smilšakmens atseguma virsma lielā platībā ir bojāta pārvietošanās pa to rezultātā (sk. attēlu).

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

4. Informatīvas zīmes uzstādīšana atseguma lejasdaļā, kur ar atbilstošu informāciju (t.sk. par aizliegtām rīcībām) varētu iepazīties klinšu apakšējās daļas apmeklētāji;
5. Informējošas plāksnīšu „kāpt, bojāt nedrīkst” uzstādīšana;
6. Informācija par administratīvo sodu dabas pieminekļa bojāšanas gadījumā.

Smilšakmens
atsegums -

Petroglifi -

Foto:
E. Kušners

Objekta tips: Smilšakmens atsegums, petroglifi

Objekta nosaukums: Zīmju klintis

Objekta aizsardzības statuss: Aizsargājams ģeoloģisks piemineklis. Atrodas Gaujas nacionālā parka teritorijā. Smilšakmens atsegumi – Biotopu direktīvas aizsargājami objekti

NATURA 2000 teritorija: Gaujas nacionālais parks.

Atrašanās vieta: Objekta turpmākās saglabāšanas nolūkos Ziņojumā netiek precizēta

Īss raksturojums: Viens no relatīvi nedaudzajiem Latvijas smilšakmens atsegumiem, uz kura bagātīgi konstatētas senas rakstu (?) zīmes, kuru vecums nav datēts. Aizsargājamas ķērpju sugas augšanas vieta

Objekta reklamēšanas piemērs: Senām zīmēm – petroglifiem veltīta publikāciju sērija plašsaziņas, t.sk. elektroniskos medijos

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Kaut arī objekts netiek „tiešā veidā” popularizēts, tieši otrādi – minētā vieta publikācijās netiek atklāta, pēdējo gadu laikā uz atseguma virsmas ir parādījušies nozīmīgi bojājumi, radot draudus atsegumam kā biotopam un senu zīmju atrašanās vietai.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Informatīvas zīmes „Bojāt aizliegts, sods Ls” uzstādīšana tiešā atseguma tuvumā

Objekta tips: Sufozijas ala

Objekta nosaukums: Peldangas ala (Peldangas labirints, Liepniekvalka alas)

Objekta aizsardzības statuss: Aizsargājams ģeoloģisks piemineklis

Atrašanās vieta: Kurzeme, Talsu rajons, Dundagas pagasts

Īss raksturojums: Viens no Latvijas garākajiem alu „labirintiem” ar piecām ieejām, kas veidojies smilšakmens iezī. „Labirinta” ejas ir ļoti šauras un zemas un nav piemērotas objekta apskatei „no iekšpuses”. Sikspārņu ziemošanas vieta

Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: Interneta vietne „Ziemeļkurzeme tūristam. Dabas objekti”, dažādi reģionāla un vietēja mēroga ceļveži

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Kopš „atklāšanas” pagājušā gadsimta deviņdesmito gadu sākumā Peldangas ala ir kļuvusi par vienu no populārākajām Kurzemes alām. Neskatoties uzniecīgajiem izmēriem, daudzi „speleotūristi” lien šaurajās ejās, tādējādi, negatīvi ietekmējot alu un smilšakmens atsegumu kā biotopu un mikroekosistēmu. No ainaviskā un dabas daudzveidības saglabāšanas viedokļa degradēts ir arī pats smilšakmens atsegums – aprakstītas smilšakmens sienas, noslidinātas tā lēzenākās virsmas un tuvākā apkārtnē. Apkārtnē ir labiekārtota, taču nav tādu būtisku labiekārtojuma elementu kas ne tikai piesaistītu tūristus, bet arī aizsargātu pašu objektu, kura dēļ uz šejieni tie brauc.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Jāizvieto informatīvi – izglītojošs stends par objekta apmeklēšanas kārtību, aizliegtajām un atļautajām rīcībām un administratīvā soda apmēru pieminekļa bojāšanas gadījumā;
2. Pie atseguma jāizvieto informatīvas plāksnītes „alās līst aizliegts”, „pa smilšakmens atsegumu pārvietoties aizliegts” u.tml.;
3. Atsegums telpiski jānorobežo ar koka barjeru, kas iekļaujas apkārtnes ainavā.

Objekta tips: Sufozijas alas

Objekta nosaukums: Māras kambari

Objekta aizsardzības statuss: Valsts nozīmes kultūras piemineklis. Objekts atrodas Abavas senlejas dabas parka teritorijā

NATURA 2000 teritorija: Abavas senlejas dabas parks.

Atrašanās vieta: Kurzeme, Talsu rajons, Sabiles pagasts

Īss raksturojums: T.s. „Kurzemes Šveices” viens no populārākajiem tūristu apskates objektiem ar senām tūrisma tradīcijām. Abavas ielejas labā krasta nogāzes kanjonveidīgā gravā ir izveidojušies dažus metrus augsti atsegumi ar seklām nišveidīgām alām – Māras kambariem, par kuriem saglabājušies dažādi nostāsti un teikas

Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: Sabiles novada mājas lapas sadaļa „Tūrisms. Apskates objekti”, novada un Latvijas tūrisma ceļveži

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Kaut arī līdz Māras kambariem ir izveidota iekārtota taka, izveidota autostāvvietā ar informatīvu stendu, pats objekts (kanjons, alas) ir bez jebkādiem labiekārtojuma elementiem un neapsaimniekots. Tā apmeklētāji pārvietojas pa stāvām nogāzēm, atseguma virsmu, bojā smilšakmens klintis un atstāj atkritumus, kopā ar nobradātajām nogāzēm radot nepievilcīgu un degradētas ainavas iespaidu.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Jāsalabo kāpnēs un jāatjauno citi bojātie un novecojušie infrastruktūras elementi taka, kas ved līdz Māras kambariem;
2. Māras kambaru tiešā tuvumā jāizvieto izglītojoši informatīvi stendi;
3. Jāuzstāda norobežojošas margas stāvajās kanjona nogāzēs;
4. Infrastruktūru vēlams veidot tā, lai ieeja Māras kambaru kanjonā būtu norobežota, bet radīta iespēja (piemēram, skatu platforma) tos apskatīt no kanjona augšējās daļas.

Objekta tips: Ala (ar tuvāko apkārtni)

Objekta nosaukums: Abavas Velnala

Objekta aizsardzības statuss: Aizsargājams ģeoloģisks objekts. Atrodas Abavas senlejas dabas parka teritorijā

NATURA 2000 teritorija: Abavas senlejas dabas parks.

Atrašanās vieta: Kurzeme, Tukuma rajons, Kandavas novads

Īss raksturojums: Kopā ar Abavas Velnakmeni un skatu uz Abavas ieleju t.s. „Kurzemes Šveices” teritorijā ir viens no populārākajiem apskates objektiem. Ap 8 m garā ala atrodas uz smilšakmens un dolomīta slāņa robežas, tādēļ ir relatīvi nedroša

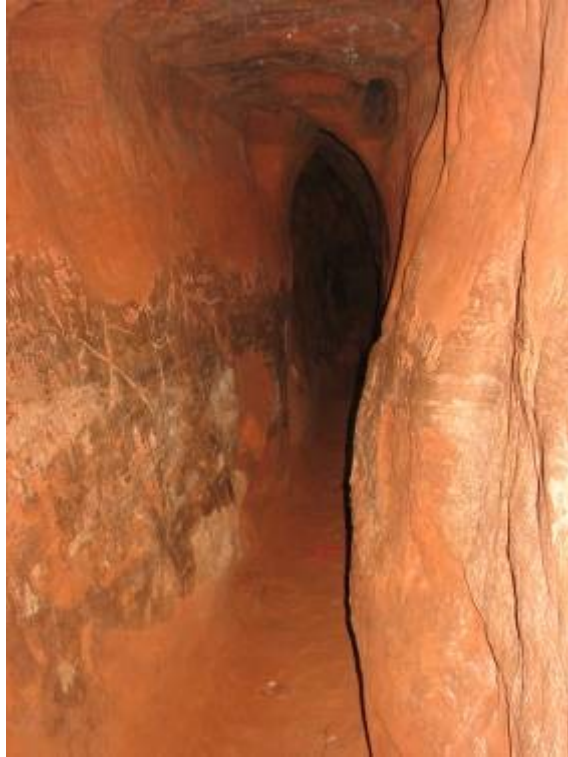
Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: Kandavas novada mājas lapas sadaļa „Tūrisms. Apskates objekti”, novada un Latvijas tūrisma ceļveži

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Neskatoties Abavas Velnalas popularitāti uz relatīvi biežo apmeklējumi (īpaši – skolēnu grupas), līdz alai var nokļūt tikai pa stāvu, slidenu un nelabiekārtotu nogāzi (tās lejas daļā asas dolomīta iežu atlūzas), kas pirmām kārtām var apdraudēt pašu apmeklētāju drošību. Arī alas tuvākā apkārtnē nav labiekārtota – nav izglītojoša informatīvā stenda, brīdinājums par apdraudējumiem izmēros nelielās alas apmeklējumu gadījumā. Alas tuvumā un takas apkaimē ir pilnībā nomīdīta

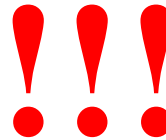
veģetācija, blakus esošajā gravā – samesti atkritumi, bet smilšakmens iežu atsegumi ir cietuši no dažāda veida tās apmeklētāju negatīvās ietekmes. Alā, tās nelielo izmēru un tās apmeklētāju pārvietošanās dēļ, - smilšakmens virsma ir zaudējusi daļu tai raksturīgo floras un faunas kompleksu. Tiek traucēti arī alā ziemojošie sikspārņi. Virs alas atrodas nelabiekārtota ugunsкура vieta.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Līdzīgi kā iepriekšējā piemērā, iekārtojot arī atpūtas un ugunsкура vietu

Alas
kā kultūrvēsturiska
vērtība -

Alas kā dabas
piemineklis un biotops
-

Biotopi! Ziemujošie sikspārņi

Objekta tips: Sufozijas alas

Objekta nosaukums: Lībiešu (Kuiķuļu) upuralas

Objekta aizsardzības statuss: Aizsargājams ģeoloģisks piemineklis, valsts nozīmes kultūras piemineklis. Atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta teritorijā

Atrašanās vieta: Vidzeme, Limbažu rajons, Salacgrīvas lauku teritorija

Īss raksturojums: Nozīmīgs alu biotops un sikspārņu ziemošanas vieta. Vienīgā ala, kurā veikti arheoloģiskie izrakumi un atrastas ar lībiešiem saistītas senlietas. Alā – Latvijā vecākais datētais uzraksts un klinšu sienām un senas zīmes (petroglifi)

Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: Izsenis – populārs tūrisma objekts. Tūrisma ceļvežos, Interneta vietnēs, piemēram, Limbažu rajona mājas lapā

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Ala ar acīmredzami tās apmeklētāju pārsniegtu vides kapacitāti. Neskatoties uz relatīvi nelielajiem alu izmēriem, cilvēki spraucās mazajās alu ejās, noberžot ne tikai uz tiem esošos floras un faunas elementus, bet arī pašu smilšakmeni. Par to liecina „gludās” un „tīrās” sienas alu šaurākajās vietās. Cietuši arī senie alu uzraksti. Domājams, ka to eksistence ir vērtējama kā īstermiņa.

Saskaņā ar Viestura Vintuļa sniegtajiem datiem, ziemojošo sikspārņu skaits kopš 1992. g. samazinājies piecas reizes, kas ir tiešas sekas alu apmeklējumiem šo zīdītāju ziemošanas laikā.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Alu nepieciešams slēgt, padarot to pieejamu ziemojošiem sikspārņiem u.c. alu organismiem;
2. Otrs variants – ala tiek slēgta un pieejama tikai vietējā gida pavadībā, vasaras sezonā.

Objekta tips: Sufozijas alas

Objekta nosaukums: Vīksnu (Zvejnieku) alas

Objekta aizsardzības statuss: Aizsargājams ģeoloģisks piemineklis. Atrodas Salacas ielejas dabas parka un Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta teritorijā

NATURA 2000 teritorija: Salacas ielejas dabas parks.

Atrašanās vieta: Vidzeme, Limbažu rajons, Staiceles lauku teritorija

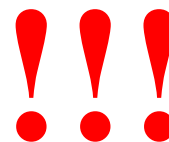
Īss raksturojums: 24 m gara ala Salacas upes krastā (Latvijas mērogā – samērā gara ala), g.k. ūdenstūristu iecienīts apskates objekts. Blakus atrodas mazāku izmēru ala

Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: Dažādi Interneta portāli, reģionālie tūrisma ceļveži

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Pēc fotoattēliem, kas fiksēti 2006. gadā (kreisajā pusē – pirms tūrisma sezonas, labajā – pēc tūrisma sezonas), var secināt, ka Vīksnu alā ir rakti māli (attēls labajā pusē). Saskaņā ar vietējo iedzīvotāju sniegto informāciju, minētā ala nereti tiek izmantota un popularizēta kā mālu ņemšanas vieta, kurus izmanto dziedniecībā, kosmētikā u.c. mērķiem, kas ir pretrunā ar alu kā dabas pieminekļu un biotopu vispārējiem aizsardzības un saglabāšanas pamatprincipiem.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Pie alas jānovieto izglītojošs un informējošs stends par alu kā ģeoloģisku pieminekļu un retu biotopu aizsardzības nepieciešamību, kā arī administratīvo sodu dabas pieminekļa bojāšanas gadījumā;
2. Jāizglīto visa līmeņa tūrisma gidi par videi draudzīga un ilgtspējīga tūrisma pamatprincipiem.

Objekta tips: Sufozijas alas

Objekta nosaukums: Lielā un Mazā Daugēnu ala

Objekta aizsardzības statuss: Daugēnu klintis ar alām - aizsargājams ģeoloģisks piemineklis. Atrodas Salacas ielejas dabas lieguma un Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta teritorijā

NATURA 2000 teritorija: Salacas ielejas dabas parks.

Atrašanās vieta: Vidzeme, Valmieras rajons, Mazsalacas lauku teritorija

Īss raksturojums: Lielākais Latvijas sufoziju alu komplekss ar lielu zinātnisko vērtību, nozīmīga sīkspārņu ziemošanas vieta

Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: Kopš pagājušā gadsimta deviņdesmito gadu vidus kļuvis par iecienītu tūrisma objektu, kas popularizēts gan Latvijas, gan reģionāla līmeņa ceļvežos, Interneta vietnēs un alām veltītās mājas lapās, piemēram, www.alas.lv

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Objekts ar acīmredzami pārsniegtu vides kapacitāti un negatīvu antropogēno ietekmi. To sākotnēju vērtību ievērojami mazinājusi alu atrakšana. Tai sekojošas apmeklētāju plūsmas rezultātā cietusi ne tikai alu fauna un flora, bet arī alas izskats, jo katru gadu parādās aizvien jauni uzraksti un dažāda veida smilšakmens bojājumi. Nākamais lielākais objekta postījums bija Lielās Daugēnu alas otras ieejas mākslīga atrakšana, lai tajā varētu iekļūt laikā, kad dabiskā alas ieeja Salacas augstā ūdens līmeņa dēļ ir applūdusi. Tas radīja iespēju alā iekļūt arī ziemas – pavasara periodā, kas ir nozīmīgs dažādu organismu, t.sk. sīkspārņu – ziemošanas laiks.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Viens no Latvijas dabas pieminekļiem, kas fiziski jāslēdz un jāpadara nepieejams apmeklētājiem, izņemot zinātniskus nolūkus. Ala jānoslēdz tā, lai tajā varētu iekļūt dzīvnieki.

2. Nepieciešami arī atbilstoša satura informācijas stendi.

Objekta tips: Mākslīgi veidota ala – pagrabs, retas un aizsargājamas sūnas atradne

Objekta nosaukums: Aizsardzības nolūkos Ziņojumā netiek minēts

Objekta aizsardzības statuss: Atrodas Salacas ielejas dabas parkā, Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta teritorijā

NATURA 2000 teritorija: Salacas ielejas dabas parks.

Atrašanās vieta: Vidzeme, Valmieras rajons, Skaņkalnes pagasts

Īss raksturojums: Smilšakmens iezī mākslīgi raktā pagrabā aug alu spulgsūna – Latvijā reti sastopama sūnu suga, kurai šī ir valstī viena no dažām atradnēm

Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: Dažādas Interneta vietnes, t.sk. ceļojumu apraksti, atsevišķi reģionāli tūrisma informācijas materiāli. Tiesa, nevienā no tiem pagrabala netiek minēta kā spulgsūnas augtene.

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Kaut arī objekts nezinātājam ir relatīvi grūti atrodams, spriežot pēc tā (pagrabā samesti atkritumi) un apkārtnes piesārņojuma, ala tiek apmeklēta. Tā rezultātā pastāv potenciāls drauds, ka nākotnē, bojājot smilšakmens virsmu, var tikt negatīvi ietekmēta alu spulgsūnas augtene

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Jāizvairās no jebkādas minētā objekta popularizēšanas tūrisma informatīvos materiālos;
2. Alas ieeju būtu vēlams nožogot ar vienkāršu koka barjeru, kas neizmainītu alas mikroklīmatu u.c. abiotiskos faktorus. Uz barjeras vajadzētu izvietot zīmes, „Aiz barjeras iet aizliegts” u.tml.

Objekta tips: Sufozijas ala

Objekta nosaukums: Raunas Velnala

Objekta aizsardzības statuss: Netraucētas alas – Biotopu direktīvas aizsargājami dabas objekti

Atrašanās vieta: Vidzeme, Cēsu rajons, Rauna

Īss raksturojums: Salīdzinoši neliela ala Raunas labā pamatkrasta nogāze. Teiku vieta

Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: Tūrisma ceļvežos, Interneta vietnēs, piemēram, Cēsu/Raunas pagasta mājas lapā

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: 2004. g. alas ieeja tika pilnībā atrakta, domājams, izmantojot smago tehniku. Attēlā redzamā nogāze un tajā esošais taisnstūrveida tunelis ir šī „darba” sekas, kā rezultātā ir bojāti smilšakmens atsegumi, upes pamatkrasta nogāze, to sedzošais augājs, paplašināta alas ieeja (mainīts mikroklimats) un apkārtnē padarīta nepievilcīga apmeklētājam. Ņemot vērā alas relatīvi niecīgos izmērus (ap 13 m gara) un alu biotopu reto izplatību Latvijā, šāda alas „pieejamības atvieglošana” neatsver iegūto rezultātu. Jāšaubās, ka minētā rīcība ir bijusi saskaņota ar dabas aizsardzības institūcijām

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Šobrīd nav, jo ala kā ģeoloģisks dabas objekts un biotops ir faktiski iznīcināta

Avots: <http://www.tourism.cesis.lv/index.php?id=317&kods=1338&a=viss>

Objekta tips: Sufozijas alas un kritenes

Objekta nosaukums: Vējiņu Ezerāla un Vējiņu kritenes

Objekta aizsardzības statuss: Nav

Atrašanās vieta: Vidzeme, Valmieras rajons, Straupes pagasts

Īss raksturojums: Kaut arī Vējiņu Ezerāla ar kritenēm nav aizsargājams dabas objekts, tas vērtējams kā Latvijas mērogā unikāls sufozijas kriteņu komplekss ar divām vidēja izmēra alām, no kurām Ezerālā atrodas lielākie šobrīd zināmie pazemes „ezeri”. Ezerālas kritenē ir ievietotas kāpnis, pa kurām var nokļūt alā

Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: Cēsu rajona mājas lapas sadaļa „Tūrisms. Apskates objekti. Alas”

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Unikālais dabas veidojums, ko atklāja pagājušā gadsimta astoņdesmito gadu vidū aptuveni 10 – 15 gadu laikā zaudēja gan savu sākotnējo bioloģisko vērtību kā netraucētu alu biotops, gan arī cieta kā ģeoloģisks objekts. Iemesls – tā apmeklējumi un nelielie alas izmēri (Ezerālas kopējais garums – 42 m). Jau deviņdesmito gadu vidū lielākajā alezerā bija samesti atkritumi, traucēti ziemojošie sikspārņi u.c. faunas – floras elementi un bojātas (skrāpējumi, ieraksti, ar lāpu nokvēpināti alas griesti u.c.) smilšakmens virsmas. Šobrīd, kaut arī objekts ir labiekārtots un atrodas uz privātas zemes, tas ir zaudējis savu „saturisko vērtību” un kādreizējo pievilcību

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Alas kā unikāla dabas veidojuma saglabāšanu un ar to saistītos pasākumus bija nepieciešams veikt tūlīt pēc tās atklāšanas. Šobrīd Ezerāla kā biotops un ģeoloģisks objekts ir degradēta tādā mērā, ka pastāv divi scenāriji: a) neveikt nekādus apsaimniekošanas pasākumus; b) veikt radikālus pasākumus, kas vērsti uz esošās situācijas saglabāšanu, slēdzot alas ieeju

Objekta tips: Smilšakmens atsegums, ala

Objekta nosaukums: Inčukalna Velnala

Objekta aizsardzības statuss: Netraucētas alas – Biotopu direktīvas aizsargājami dabas objekti. Valsts nozīmes kultūras piemineklis

Atrašanās vieta: Vidzeme, Rīgas rajons, Inčukalna pagasts

Īss raksturojums: Pēdējais lielākais smilšakmens Gaujas lejtecē - Gaujas senlejas pamatkrasta nogāzē, kurā avota ūdeņi ir izveidojuši līdz 4 m augsto Inčukalna Velnalu

Objekta reklamēšanas piemērs: Dažādas Interneta vietnes, Rīgas rajona tūrisma informācijas materiāli

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Ala ir relatīvi bieži apmeklēts Rīgas rajona dabas tūrisma objekts. Tā iekļauta arī kā apskates objekts blakus esošajā velomaršrutā. Savulaik izveidotās kāpnes pamatkrasta nogāzē ir satrūdējušas, kas apmeklētājiem (īpaši – lietainā laikā, ziemā) var būt bīstamas. Objekta plašākā apkārtnē ir pilnībā izmīdīta veģetācija, bojāti smilšakmens atsegumi. Apmeklētāji pārvietojas arī pa atseguma terasēm un kanjonveidīgo gravu. Ziemas sezonā tiek traucēti alas plaisās ziemojošie sikspārņi.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Tā kā minētais objekts arī turpmāk būs apmeklēts, nepieciešama tā labiekārtošana atbilstoši iepriekšējos piemēros pie smilšakmens atsegumiem un alām aprakstītājiem piemēriem.

Objekta tips: Avots

Objekta nosaukums: Karaļavoti (Ķeveles avoti)

Objekta aizsardzības statuss: Nav

Atrašanās vieta: Zemgale, Dobeles rajons, Vītiņu pagasts

Īss raksturojums: Liela debeta avoti, kas ir rajona populārākā ūdens ņemšanas vieta, jo avota ūdenim piedēvē dziednieciskas īpašības

Objekta reklamēšanas piemērs: Dobeles rajona mājas lapas sadaļa „Apskates objekti. Dabas objekti” u.c. Zemgales novada tūrisma informatīvie materiāli

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Negatīvais piemērs izpaužas apstākļi, ka tik populārā un masveidīgā ūdens ņemšanas vietā ir neadekvāts un nepilnīgs teritorijas labiekārtojums ar no tā izrietošām sekām – neskaitāmas takas (mitrā laikā – dubļainas), avotu apkārtnē pilnībā iznīcināta veģetācija (attēlā) un atsegtas koku saknes, atkritumi, atpūtas vietu (vairāki soli, galdi) nepietiekamība, pilnīgs informācijas trūkums (informācija par avotiem, „Zaļie padomi”, iekšējās kārtības noteikumi u.t.t.), nepievilcīga apkārtnes ainava, apgrūtināta ūdens ņemšana u.c. problēmas

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Uzskaitīto u.c. problēmu novēršana, radot apmeklētāju plūsmai adekvātu kompensējošo infrastruktūras kompleksu.

Objekta tips: Saldūdens kaļķiežu atsegums

Objekta nosaukums: Raunas Staburags

Objekta aizsardzības statuss: Dabas liegums

NATURA 2000 teritorija: Raunas Staburaga dabas liegums.

Atrašanās vieta: Vidzeme, Cēsu rajons, Rauna

Īss raksturojums: Viens no Latvijas izteiktākajiem saldūdens kaļķiežu veidojumiem pēc Daugavas Staburaga appludināšanas. Savulaik – vienīgā retas un aizsargājamas augu sugas - Alpu kreimules atradne

Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: Cēsu rajona mājas lapas sadaļa „Tūrisms. Apskates objekti”. Reģiona un Latvijas tūrisma ceļveži. Viens no apkārtnes un reģiona populārākajiem dabas tūrisma objektiem

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Ģeoloģisks objekts ar acīmredzami pārsniegtu vides kapacitāti. Tā apmeklētāji kāpj un staigā pa trauslo šūnaktmens virsmu, kāzinieki met kāzu vainagus un ziedus, kas pēc tam pūst, mainot biotopa mikrovidi. No ainaviskā un bioloģiskā viedokļa degradēta ir arī Raunas Staburaga tuvākā apkārtnē, kas ir antropogēnās pārslodzes un infrastruktūras neesamības sekas

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Ir jānorobežo Raunas upes krasts pirms Raunas Staburaga, lai novērstu apmeklētāju brišanu pāri upei un kāpšanu uz ģeoloģiskā objekta;
2. Jāizvieto informatīvi stendi tiešā objekta tuvumā ar informāciju par Raunas Staburagu, problēmām un tā saglabāšanas nepieciešamību;
3. Redzamās vietās jāizvieto plāksnītes „kāpt aizliegts”, „mest ziedus aizliegts” u.tml.;
4. Jāizvieto informatīva zīme „objekts tiek novērots”;
5. Jāsalabo kāpnes, kas izveidotas Raunas pretējā – kreisā krastā;

6. Tūrisma informācijas materiālos turpmāk vajadzētu uzsvērt objekta apmeklēšanas kārtības labo praksi.

Objekta tips: Avoksnājs, avoti, ūdenskritums

Objekta nosaukums: Dāvida dzirnavu avoti

Objekta aizsardzības statuss: Aizsargājams ģeoloģisks piemineklis. Atrodas Gaujas nacionālā parka teritorijā

NATURA 2000 teritorija: Gaujas nacionālais parks.

Atrašanās vieta: Vidzeme, Cēsu rajons, Vaives pagasts

Īss raksturojums: Viens no Latvijas iespaidīgākajiem un ainaviskākajiem kaskādveida ūdenskritumiem un avotu kompleksiem, kura savdabību izceļ ūdenī izgulsnējušās dzelzs baktēriju brūnās gļotas. Vietējie iedzīvotāji avotos izmanto kā ūdens ņemšanas vietu.

Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: Dažādi tūrisma portāli un mājas lapas.

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Kaut arī Dāvida dzirnavu avoti tiek relatīvi maz reklamēti dažādos ar tūrisma saistītos izdevumos, to apkārtnē ir novērojamas daudzas antropogēnās ietekmes, kas liecina par teritorijas lielo antropogēno noslodzi un acīmredzami pārsniegto vides kapacitāti. Par to liecina arī avotu apkārtnē pilnībā nomīdītā zemsedze un izbradātais avoksnājs. Cietis ir arī apkārtnes ainava, bet nobradātās nogāzes mitrā laikā var būt bīstamas apmeklētājiem.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Tā kā Dāvida avotu apkārtnē nav iespējams fiziski ierobežot apmeklētāju plūsmu, avotu kompleksu nepieciešams labiekārtot ar laipu takām (piemēram, lokveida izziņas taka ar kāpnēm abās avotu ūdenskrituma nogāzēs un koka tiltiņu pāri no avotiem

satekošai upītei), kāpnēm, atbilstošu informāciju saturošiem stendiem, atkritumu urnām u.c. elementiem;

2. Jālabiekārto avota ūdens ņemšanas vieta.

Objekta tips: Ūdenskritums

Objekta nosaukums: Lībānu – Jaunzemju (Inkuļu Lielais, Septiņavotu Lielais) ūdenskritums

Objekta aizsardzības statuss: Aizsargājams ģeoloģisks piemineklis. Atrodas Gaujas nacionālā parka teritorijā

NATURA 2000 teritorija: Gaujas nacionālais parks.

Atrašanās vieta: Vidzeme, Cēsu rajons, Priekuļu pagasts

Īss raksturojums: Viens no Latvijas iespaidīgākajiem kaskādveida ūdenskritumiem

Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: Ļoti populāra skolēnu un tūristu grupu ekskursiju vieta. Atrodas Kazu ielejā, blakus Lībānu – Jaunzemju saldūdens kaļķiežu atsegumam

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Neskatoties uz relatīvi neērto pieejamību, Kazu ieleja ar tajā esošajiem ģeoloģiskiem pieminekļiem, t.sk. minēto ūdenskritumu, ir populārs, bet nelabiekārtots dabas tūrisma un ekskursiju objekts. Apmeklētāji pārvietojas pa slidenajām ūdenskritumu ieskaujošām nogāzēm, sūnām u.c. veģetācijas elementiem klātajiem akmeņiem. Tā rezultātā cietusi arī objekta ainava, kurai piemīt izcila vērtība, sevišķi pēc lietavām un palu laikā.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Līdzīgi, kā Lībānu – Jaunzemju saldūdens kaļķiežu atseguma piemēra gadījumā, jo objekti atrodas netālu viens no otra

Objekta tips: Reta un aizsargājama augu suga – peldošais ezerrieksts

Objekta nosaukums: Pokratas ezers

Objekta aizsardzības statuss: Pokratas ezera dabas liegums

NATURA 2000 teritorija: Pokratas ezera dabas liegums.

Atrašanās vieta: Latgale, Balvu rajons, Rugāju pagasts

Īss raksturojums: Pokratas ezers – Baltijā uz ziemeļiem vistālāk esošā peldošā ezerrieksta atradne

Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: Rugāju pagasta mājas lapas sadaļa „Tūrisms”. Arī citi avoti

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Tūrisma informācijas avotos tiek popularizēta vieta, kas ir retas un aizsargājamas augu sugas - viena no trijām augšanas vietām Latvijā. Turklāt, ezera krastā ir izveidota atpūtas vieta un laipa, pa kuru var nokļūt līdz ezerrieksta audzēm. Tajā pat laikā nav izvietota informācija par labas uzvedības noteikumiem un ierobežojumiem dabas lieguma teritorijā. Šajā gadījumā to var uzskatīt par negatīvu piemēru, jo jaunizveidotā infrastruktūra un reklāma piesaista apmeklētājus vietai, kas pirms tam nav bijusi pazīstama un apmeklēta kā tūrisma objekts. Ja minētajā un līdzīgos gadījumos nav iespējams nodrošināt apmeklētāju kontrolētu plūsmu un uzraudzību (piemēram, objekts atrodas privātā teritorijā un pieejams tikai vietējā gida pavadībā), retu augu iekļaušana agri vai vēlū noved pie tā, ka apmeklētāji (visbiežāk – neapzināti) ir vainojami pie atsevišķu augu un kopējās populācijas īpatņu skaita samazinājuma

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Turpmāk neiekļaut (arī izņemt no e – ceļvežiem) minēto vietu kā tūristu apskates objektu;
2. Ezera krastā izvietot atbilstoša satura informatīvos standus;
3. Turpmākos gadus veikt vismaz vizuālu konkrētas vietas monitoringu.

Objekta tips: Dabas taka lielo susuru mikrolieguma teritorijā

Objekta nosaukums: Ašķeres gravā

Objekta aizsardzības statuss: Vietējas nozīmes mikroliegums. Atrodas Daugavas dabas parka teritorijā

NATURA 2000 teritorija: Daugavas dabas parks.

Atrašanās vieta: Vidzeme, Aizkraukles rajons, Skrīveru pagasts

Īss raksturojums: Viena no dažām vietām (atradnēm), kur Latvijā sastopama aizsargājama dzīvnieku suga – lielais susuris. Daugavas sāngravā – t.s. Ašķeres gravā izveidota dabas izziņas taka

Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: Skrīveru pagasta mājas lapā, plašsaziņas līdzekļos

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Minētajā gadījumā tiek „publiski” izpausta informācija par mikroliegumu (kaut arī vietējas nozīmes) un tajā reti sastopamu dzīvnieku sugu, kā arī izveidota apmeklētājus piesaistoša infrastruktūra jaunā vietā, kas gan tiešā, gan arī netiešā veidā ilgermiņā var radīt potenciālu tās dzīvesvietas un pašas sugas apdraudējumu

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Izvairīties no vietu, kas ir retu un aizsargājamu dzīvnieku sugu atradnes, - turpmākas popularizēšanas;
2. Informatīvajā stendā iekļaut atbilstošu informāciju par ierobežotajām rīcībām, kas var radīt traucējumu efektu mikrolieguma teritorijā (stenda saturā ietvertais apzīmējums „nemest atkritumus” šajā gadījumā vairāk ir vērtējama estētiska rakstura problēma, nevis apdraudējums/traucējuma efekts);
3. Izvairīties no īpašas - apmeklētājus piesaistošas infrastruktūras izveides vietās, kas ir retu un aizsargājamu sugu dzīves vietas.

Objekta tips: Savdabīgi koki

Objekta nosaukums: Vilkaču priedes

Objekta aizsardzības statuss: Atrodas Salacas ielejas dabas parka un Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta teritorijā

NATURA 2000 teritorija: Salacas ielejas dabas parks.

Atrašanās vieta: Vidzeme, Valmieras rajons, Mazsalacas lauku teritorija

Īss raksturojums: Dabisko un cilvēka darbības sekmēto norišu rezultātā Salacas ielejas krasta nogāzē vairākām priedēm ir atsegušies sakņu kakli ar saknēm. Ar šādiem kokiem vairākās Latvijas vietās saistīti daudzi nostāsti un teikas par rituāliem, kurus veicot var pārvērsties par vilkaci

Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: Mazsalacas pilsētas mājas lapā, Vidzemes novada tūrisma ceļvežos

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Izpaužas vairākos aspektos: 1. Koki un to plašie sakņu vijumi nav nekādā veidā ierobežoti, tādēļ Skaņākalna parka apmeklētāji turpina pārvietoties pa tiem, līst cauri saknēm un veicdami citas darbības, kas ilgtermiņā rada nozīmīgu ietekmi uz kokiem; 2. Šis ir masveida tūrisma objekts, jo parka teritoriju apmeklē > 17 000 cilvēku gadā; 3. Nav izglītojošas informācijas par objekta saudzēšanas un aizsardzības nepieciešamību; 4. Šajā gadījumā tiek degradēts tūrisma objekts (viena

no parka svarīgām piesaistēm), kura dēļ tūristi uz šejieni brauc; 5. Iepriekšminēto rīcību rezultātā tuvākajā apkārtnē ir izveidojusies nepievilcīga ainava un tiek erodēts Salacas ielejas krasts.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā: Līdzīgi, kā citu Ziņojumā pieminēto koku gadījumā.

Objekta tips: Informatīvs stends

Objekta nosaukums: Informatīvs stends Grebļa kalnā

Objekta aizsardzības statuss: Atrodas Grebļa kalna dabas lieguma teritorijā

NATURA 2000 teritorija: Grebļa kalna dabas liegums.

Atrašanās vieta: Latgale, Ludzas rajons, Pasienes pagasts

Īss raksturojums: Grebļa kalns ir interesanta, ledāja veidota reljefa lielforma, kā arī aizsargājams biotops ar interesantām, t.sk. retu un aizsargājamu augu un dzīvnieku sabiedrībām. Atsevišķām tauriņu sugām viena no retajām atradnēm Eiropas mērogā

Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: Latgales reģiona mājas lapa, novada ceļveži u.c.

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Informācijas stendā, kas novietots Grebļa kalna piekājē aptuveni 2/3 no informācijas sastāda šajā teritorijā esošo reto un aizsargājamo augu un dzīvnieku sugu attēli un apraksti. Tajā pat laikā nav atrodama lietotājam interesanta, saistoša, praktiska un izglītojoša informācija par teritoriju kopumā, Grebļa kalnu (dabas, kultūrvēsturiskie u.c. aspekti), tūrisma iespējām tuvākajā apkārtnē u.c. Stendā pārspīlēti akcentēta informācija par sugām, kas pat Latvijas mērogā ir reti sastopamas un var radīt „neveselīgu” interesi šīs teritorijas apmeklētājos (piemēram, kā sava veida „suvenīri” vai kolekciju sastāvdaļas)

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Izvietojot brīvdabas standus, vajadzētu izvairīties no pārspīlēta apjoma informācijas un fokusa tikai uz retām un aizsargājamām sugām, ievērojot informācijas satura samērīgumu principu;
2. Turpmāk informācijas standā iekļaut ziņas arī par interesantām un bieži sastopamām augu un dzīvnieku sugām vai to darbības (dzīvnieku gadījumā) pēdām, kas arī „vidējam” tūristam ir viegli pamanāmas un saprotamas.

Objekta tips: Aizsargājamas putnu sugas izbāznis

Objekta nosaukums: Viesu nams X

Objekta aizsardzības statuss: Attēlā redzamais putns ir Latvijā un Eiropas mērogā reta un aizsargājama dzīvnieku suga.

Īss raksturojums: Putna izbāznis atrodas viesu nama publiski lietojamā telpā, kas tiek izmantota izklaide un atpūtai

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Bez iepriekš minētā putna aizsardzības statusa, Latvijā šobrīd sastopami tikai aptuveni 20 ūpju pāri, tādēļ tik retu sugu izmantošana attēlotajā veidā ir uzskatāma par vairāk kā neētisku piemēru. Apsekojumu laikā tika konstatētas vairākas vietas, kur publiski lietojamās telpās tiek izmantoti aizsargājamo sugu dzīvnieku izbāžņi

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Minētajā un citos gadījumos retu un aizsargājamo dzīvnieku izbāžņus (iegūstami tikai likumā noteiktā kārtībā!) nevajadzētu izmantot kā interjera priekšmetus publiski lietojamās telpās;

2. Ja tas tomēr tiek darīts, būtu nepieciešams vismaz pievienot izglītojoša rakstura informāciju par sugu un tās aizsardzības nepieciešamību un priekšnoteikumiem;
3. Ikvienā tūrisma uzņēmumā (aģentūra, ofiss, lauku māja, viesnīca, ēdināšanas uzņēmums u.c.) vajadzētu izvairīties no jebkāda veida dzīvnieku un to daļu eksponēšanas, nerādot sliktu piemēru.

Objekta tips: Dižkoka atliekas

Objekta nosaukums: Bijušais Kalnasikšņu ozols

Objekta aizsardzības statuss: Pirms koka bojā iešanas – dižkoks

NATURA 2000 teritorija: Gaujas Nacionālais parks

Atrašanās vieta: Vidzeme, Rīgas rajons, Krimuldas pagasts

Īss raksturojums: Savulaik - viens no iespaidīgākajiem un arī resnākais (7,5) Gaujas Nacionālā parka dižozols

Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: Dažāda veida tūrisma ceļveži, tūrisma informācijas portāli.

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Koks ir bijis ne tikai sava veida plašākas apkārtnes „simbols”, bet arī pēc bojā iešanas - joprojām nozīmīgs bioloģisko daudzveidību veicinošs elements. Saskaņā ar pieejamiem informācijas avotiem ozola dobumā kurināts uguns un pēc tam koks nolūzis stipra vēja laikā.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

5. Tā kā joprojām tūrisma informatīvajā telpā ir atrodama informācija par minēto objektu kā par dižkoku (ne vienmēr – pagātnes formā), pie koka būtu vēlams novietot vienkāršu informatīvu plāksnīti;
6. Kopīgi ar biologiem izvērtēt dižkoka palieku kā bioloģiskās daudzveidības elementa turpmāku saglabāšanu tā dabiskajā vidē.

Objekta tips: Avots

Objekta nosaukums: Briņķu Silavots

Objekta aizsardzības statuss: Nav

NATURA 2000 teritorija: Atrodas Gaujas Nacionālā parka teritorijā

Atrašanās vieta: Vidzeme, Cēsu rajons, Vaidavas pagasts

Īss raksturojums: Avots ir g.k. populāra vietējo iedzīvotāju un citu zinātāju ūdens ņemšanas vieta.

Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: Dažāda veida vietējie tūrisma ceļveži. Ceļa malā uzlikta norāde uz avotu.

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Spriežot pēc avotam pieguļošās apkārtnes un nogāzēm – tas ir ļoti bieži apmeklēts objekts, kura apkaimes vides kapacitāte ir acīmredzami pārsniegta. Attēlā redzamā situācija mitrā laikā apdraud arī avota apmeklētājus. Arī ainaviski nepievilcīga vieta, kas ir pretrunā ar vietas nacionālās nozīmes statusu.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Jāizveido vienkāršas kāpnes līdz avotam, kas novērstu nogāžu erodēšanu un uzlabotu ainavas kvalitāti.

Objekta tips: Informatīvs stends dabas takā

Objekta nosaukums: Ciņu mazmeldrs Stiklu purvu dabas takā

Objekta aizsardzības statuss: Ciņu mazmeldrs – Latvijā reta un īpaši aizsargājama augu suga

NATURA 2000 teritorija: Siklu purvu dabas liegums

Atrašanās vieta: Kurzeme, Talsu rajons, Usmas un Puzes pagasti

Īss raksturojums: Ciņu mazmeldrs aug tikai Latvijas rietumu un ziemeļdaļas purvos, no kā arī izriet sugas aizsardzības statuss

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Blakus minētajai sugai, kas atrodas fotoattēla labajā pusē ir novietots par šo augu informējošs stends ar fotogrāfiju un sarkanā krāsā uzsvērtu informāciju par tā īpaši reto sastopamību. Šāda prakse ir pietiekami diskutabla un var būt vērtējama kā reāls drauds šīs sugas konkrētā īpatņa turpmākai pastāvēšanai.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Minēto informāciju šādos gadījumos izvietot, piemēram, takas sākuma vai citā vietā, kur retas sugas atradne nav tiešā (izstieptas rokas) tuvumā;
2. Akcentēt un uzsvartu likt uz dabā bieži sastopamām augu un dzīvnieku sugām.

Objekta tips: Dižkoks

Objekta nosaukums: Dzenīšu (Vaidavas) dižvītols

Objekta aizsardzības statuss: Vietējās sugas dižkoks

NATURA 2000 teritorija: Nav

Atrašanās vieta: Vidzeme, Alūksnes rajons, Apes novads

Īss raksturojums: Latvijas resnākais un ainaviski iespaidīgākais baltais vītols. Krietni cietis no pēdējo gadu vētrām kā rezultātā no stumbrā ir atšķēlušies vairāki lieli žuburi un vairākās vietās sadalījis arī pats stumbrs, atsedzot tajā esošo dobumu (uzkrājas lietus ūdeņi, sniegs, tādējādi saīsinot koka mūžu)

Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: Tūrisma ceļveži, reģionālās un rajona kartes, novada mājaslapa, tūrisma informācijas portāli u.c.

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Kaut arī Dzenīšu dižvītols tiek bieži popularizēts kā tūrisma apskates objekts, tas šobrīd atrodas sliktā stāvoklī, kura uzlabošanai nepieciešams pasākumu komplekss (sk. tālāk).

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Jāsastīpo žuburi un stumbrs;
2. Jānozāģē tie aizlūzušie žuburi, kas var veicināt tālāku koka sadalīšanos vairākās daļās;
3. Jānosedz dobumi, lai tajos neiekļūtu ūdens;
4. Apkārt kokam jārada telpisks nožogojums;
5. Jauzstāda jauns kvalitatīvs stends, kas jāpapildina ar Zaļiem padomiem

Objekta tips: Sēravoti

Objekta nosaukums: Raganu purva Sēra dīķi

Objekta aizsardzības statuss: Aizsargājams ģeoloģisks objekts

NATURA 2000 teritorija: Atrodas Ķemeru nacionālajā parkā

Atrašanās vieta: Zemgale, Tukuma rajons, Lapmežciema pagasts

Īss raksturojums: Savā ziņā - unikāls biotopu komplekss, kur augstajā purvā izveidojušies sēravotu dīķi ar sēra nogulsniem un retu un aizsargājamu sugu augtēniem. Līdz 2008. gadam minētais objekts tika samērā plaši reklamēts dažādos tūrisma informācijas materiālos. Tagad Sēra dīķu taka ir oficiāli apmeklētājiem slēgta.

Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: Tūrisma ceļveži, tūrisma informācijas portāli, reģionālas un rajona mēroga kartes u.c.

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Takas slēgšanas fakts tomēr raisa diskusiju, jo attēlā redzamā situācija (objekts tiek izmantots kā brīvā dabā esoša bezmaksas „SPA” vanna ar sekojošām „procedūrām”) ir fiksēta 2009. gada vasarā (taka ir slēgta!). No tā izriet, ka tagad, kopš taka ir slēgta un tajā nav apmeklētāju, atsevišķas personas to izmanto augstāk aprakstītajam mērķim. Tā rezultātā tiek izbradāti sēra dīķi, to apkārtnes veģetācija (aizsargājamas augu sugas) un veiktas citas rīcības, kas bija galvenais takas slēgšanas iemesls. Jautājums, vai šāda situācija ir labāka kā tā, kad takā tomēr „regulāri” uzturas apmeklētāji, kas kavētu šādu aktivitāšu īstenošanu.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Pārskatīt takas pieejamības statusu.

Objekta tips: Dabas taka aizsargājama auga augtenē

Objekta nosaukums: Čužu purvs

Objekta aizsardzības statuss: Krūmu čuža – aizsargājama augu suga

NATURA 2000 teritorija: Krūmu čužas dabas liegums

Atrašanās vieta: Kurzeme, Tukuma rajons, Kandavas novads

Īss raksturojums: Sēravotiem bagātais Čužu purvs ir vienīgā Latvijā zināmā krūmu čužas augšanas vieta. Minētā augu suga šeit ir sastopama bieži, jo veido blīvas krūmveida audzes, kas īpaši krāšņi izskatās čužu ziedēšanas laikā. Cauri purvam izveidota koka laipu taka, izvietoti informācijas stendi, iekārtota atpūtas vieta.

Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: Tūrisma ceļveži, reģionālās un rajona kartes, novada mājaslapa, visdažādākie tūrisma informācijas portāli

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Šis ir ļoti diskutabls gadījums, kad speciāli domāta dabas tūrisma infrastruktūra tiek veidota auga atradnē, kas ir valstī ir vienīgā vieta. Kaut arī krūmu čuža šeit sastopama bieži, papildus antropogēnā slodze (var izpausties kā vandālisms, atsevišķu augu iznīcināšana vai vākšana, lokāli ungunsgrieki u.c.) minētai vietai un sugai var būt nozīmīgs turpmākās pastāvēšanas faktors.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Ierobežot Čužu purva reklamēšanu dažādos tūrisma izdevumos;
2. Veicināt vietējo gidu līdzdalību (uzraudzības funkcija) takas apmeklējumos;
3. Izvietot informējošas zīmes „Teritorija tiek novērota”.

Objekta tips: Ala

Objekta nosaukums: Vaidavas ala

Objekta aizsardzības statuss: Smilšakmens atsegumi un netraucētas alas – Biotopu direktīvas objekti.

NATURA 2000 teritorija: Atrodas Gaujas Nacionālajā parkā

Atrašanās vieta: Vidzeme, Valmieras rajons, Vaidavas pagasts

Īss raksturojums: Latvijas situācijā samērā rets gadījums, kad, nobrūkot pazemes tukšuma griestiem, izveidojusies ala ar šahtveida ieeju. Minētais gadījums noticis 2008. gadā – Vaidavas ezera ziemeļu krasta nogāzē.

Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: Tā kā objekts ir salīdzinoši „jauns”, tas līdz šim nav bijis popularizēts plašsaziņas līdzekļos. Taču, alas piekāvē atrodas avots – populārā ūdens ņemšanas vieta, tādēļ ala nereti tiek izmantota kā apskates objekts.

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Jau viena gada laikā uz tās sienām ir parādījušies uzraksti un cita veida smilšakmens bojājumi. Lai iekļūtu alā, tiek bojāta arī tās šahtveida ieeja.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Alu būtu vēlams slēgt apmeklētājiem līdzīgi, kā tas ir izdarīts Cīrulīšu bezdibeņa gadījumā.

Objekta tips: Dabas taka aizsargājama auga augtenē

Objekta nosaukums: Čužu purva dabas taka

Objekta aizsardzības statuss: Krūmu čuža – aizsargājama augu suga

NATURA 2000 teritorija: Krūmu čužas dabas liegums

Atrašanās vieta: Kurzeme, Tukuma rajons, Kandavas novads

Īss raksturojums: Sēravotiem bagātais Čužu purvs ir vienīgā Latvijā zināmā krūmu čužas augšanas vieta. Minētā augu suga šeit ir sastopama bieži, jo veido blīvas krūmveida audzes, kas īpaši krāšņi izskatās čužu ziedēšanas laikā. Cauri purvam izveidota koka laipu taka, izvietoti informācijas stendi, iekārtota atpūtas vieta.

Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: Tūrisma ceļveži, reģionālās un rajona kartes, novada mājaslapa, visdažādākie tūrisma informācijas portāli

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: 2008. g. vasarā tika novērots, ka Čužu purvu un tajā izveidotos infrastruktūras objektus (laipas) kā bezceļu treniņbraukšanas vietu izmanto motosportists, kas ne tikai bojāja zemsedzi un aizsargājama auga augteni, bet apdraudēja arī takas apmeklētāju drošību.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Ierobežot Čužu purva reklamēšanu dažādos tūrisma izdevumos;
2. Veicināt vietējo gidu līdzdalību (uzraudzības funkcija) takas apmeklējumos;
3. Informācijas stendus papildināt ar informāciju par šāda veida (arī ar citiem mehāniskiem transporta līdzekļiem) aktivitāšu aizliegumu.

Objekta tips: Piekrastes biotopi

NATURA 2000 teritorija: Vidzemes akmeņainās jūrmalas dabas liegums

Atrašanās vieta: Vidzeme, Limbažu rajons

Īss raksturojums: Vidzemes akmeņainās jūrmalas dabas liegums ietver Latvijas mērogā unikālu un savdabīgu piekrastes posmu, kuram raksturīga ar dažāda lieluma laukakmeņiem klāti krasta posmi, nelieli līči un zemesragi, Devona perioda smilšakmens atsegumi (aizsargājami biotopi) u.c.

Objekta reklamēšanas piemērs: Visdažādākie tūrisma informācijas izdevumi. Spriežot pēc pieejamās statistikas, šis ir viens no noslogotākajiem Latvijas krasta posmiem.

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Ir fiksēti gadījumi, kad jūras krastu un arī tam pieguļošos kāpu biotopus izmanto kā vietu izklaides braucieniem ar dažādiem mehāniskiem transporta līdzekļiem (attēlā – kvadricikliem). Šādas aktivitātes, īpaši tad, ja tās notiek „ārpus” viļņu apsklotās liedaga joslas nodara dažāda veida un mēroga kaitējumus gan atsevišķiem biotopiem, gan teritorijai un tās ainavai kopumā. Turklāt, tas traucē arī tos, kas piekrasti izmanto kā aktīvās atpūtas un rekreācijas vietu. Minētā problēma ir aktuāla arī citās piekrastes vietās, īpaši Piejūras dabas parka teritorijā un dažviet Baltijas jūras piekrastē.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

2. Pastiprināta inspekcija, īpaši tūrisma sezonas laikā;

3. Informācija par šāda veida aktivitāšu aizliegumu dabā – vietās (Piejūras dabas parkā, Vidzemes akmeņainās jūrmalas dabas liegumā u.c. NATURA 2000 teritorijās).

Objekta tips: Velmomaršruts

Objekta nosaukums: Siguldas Kalnu velomaršruts

Objekta aizsardzības statuss: Dabas lieguma zona

NATURA 2000 teritorija: Atrodas Gaujas Nacionālajā parkā

Atrašanās vieta: Vidzeme, Rīgas rajons, Krimuldas pagasts

Īss raksturojums: Siguldas Kalnu velomaršruts ir šobrīd viens no interesantākajiem un tehniski sarežģītākajiem Latvijas velomaršrutiem, kas ved gar abiem Gaujas senlejas krastiem posmā starp Gūtmaņalu un Krimuldas Velnalu.

Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: Visdažādākie aktīvam tūrismam veltītie ceļveži, Siguldas TIC izdotie materiāli, interneta vietnes u.c.

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Viena no „kārtējām” vietām, kur ir fiksēts gadījums, kad kājāmgājējiem un velobraucējiem domātus maršrutus un takas izmanto kā motobraukšanas treniņbraucienu vietas. Turklāt, attēlā redzamais notika pavasarī, kad zemsedze ir mitra kā rezultātā tika maksimāli bojāta takas virsma, padarot to nelietojamu augstāk minētai mērķauditorijai. Arī suņi bez pavadas (sk. attēlu) dabas lieguma zonā ir normatīvo aktu pārkāpums.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Atbilstoša informācija dabas takās un velomaršrutos par attēlā redzamo aktivitāšu aizliegumu.

Objekta tips: Autostāvvietā

Objekta nosaukums: Beberbeķu dabas parka pastaigu takas

NATURA 2000 teritorija: Beberbeķu dabas parks

Atrašanās vieta: Vidzeme, Rīgas rajons

Īss raksturojums: Beberbeķu dabas parks (kā ĪADT) veidots g.k. kā Rīgas rekreatīvās zonas ar plašiem skujkoku mežu masīviem, kas aug uz mūsdienām aprimuša kāpu masīva, radot plašas aktīvās un pasīvās atpūtas iespējas, aizsardzībai.

Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: Salīdzinoši maz zināms objekts.

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Pie dabas parka izvietotajā auto stāvlaukumā ilgstoši nav atrisināta atkritumu apsaimniekošanas problēma, kas rada nepievilcīgu ainavu un ir pretrunā ar dabas parku kā nozīmīgu sabiedrības izziņas un atpūtas vietu izveides pamatprincipiem. Minētā problēma ir novērojama ne tikai teritorijās ar dabas aizsardzības statusu, bet arī ārpus tām, īpaši pie valsts nozīmes autoceļiem.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā: Pašvaldībai nodrošināt atkritumu apsaimniekošanu konkrētajā vietā.

Objekta tips: Ezera piekraste

Objekta nosaukums: Sasaļu ezers

NATURA 2000 teritorija: Sasaļu meža dabas liegums

Atrašanās vieta: Latgale, Daugavpils rajons, Sventes pagasts

Īss raksturojums: Sasaļu meža dabas lieguma izveides mērķis ir divu ezeru, tiem pieguļošo mežu masīvu un tajos mītošo augu un dzīvnieku sugu aizsardzība. Sasaļu ezers ir arī iecienīta plašākas apkārtnes iedzīvotāju peldvieta.

Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: Objekts netiek popularizēts, taču tas labi pazīstams vietējiem iedzīvotājiem, kuri to izmanto kā atpūtas vietu.

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Kaut arī ezera piekrasti ir iecienījuši daudzi atpūtnieki, šobrīd trūkst jebkāda veida labiekārtojuma. Turklāt, arī nākotnē šo vietu izmantos gan jau esošie, gan jauni atpūtnieki. Labiekārtotu ugunsкура vietu trūkums ir veicinājis apstākli (iespējams, arī – ļaunprātīga dedzināšana), ka ezera krastā ir izdegusi zemsedze. Piemērotas infrastruktūras izveide mazinātu šādu situāciju rašanos.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Izveidot labiekārtotu atpūtas vietu ar galdiem, soliēm, ugunsкура vietu un atkritumu urnu.

Foto avots: <http://www.adventurerace.lv/?DocID=176>

Objekta tips: Pamatiežu atsegums

Objekta nosaukums: Vizulu iezis

NATURA 2000 teritorija: Atrodas Gaujas Nacionālā parka teritorijā

Atrašanās vieta: Vidzeme, Cēsu rajons, Amatas novads

Īss raksturojums: Vizulu iezis ir vairākus metrus augsts smilšakmens – dolomīta atsegums Amatas kreisajā krastā, kas īpaši ainavisks kļūst aukstākās ziemās, kad sasalst pār tā virsmu tekošie avotu ūdeņi.

Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: Objekts ir aprakstīts visdažādākajos Vidzemes tūrisma ceļvežos, interneta vietnēs un dažādos piedzīvojumu tēmām veltītos portālos.

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Latvijā ir vairāki desmiti vietu, kur avotu un strautu ūdeņi aukstās ziemās, tekot pāri pamatiežu atsegumiem, veido vairāku metru augstus leduskritumus. Saskaņā ar autoriem pieejamo informāciju – lielākie no leduskritumiem (t.sk. arī attēlā redzamais) piemērotos apstākļos tiek izmantots kā klinšu - ledus kāpšanas vieta. Kaut arī pamatiežu atsegumus klāj ledus, tā kārtā ne vienmēr ir tik bieža, lai no leduscirtņiem un ar alpīnistu specializētajiem apaviem (t.s. kaķiem) pasargātu smilšakmens atseguma un to virsmu (arī uz tās augošo sugas) no bojājumiem. Būtisks aspekts ir arī šādu aktivitāšu biežums un cilvēku skaits, kas tajās iesaistās.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Apzināt potenciālās vietas un izvietot atbilstoša satura informāciju;

2. Padomāt par iespējām Latvijā radīt šāda tipa mākslīgus un alternatīvus objektus.

Objekta tips: Kontinentāla kāpa mezotrofa ezera krastā

NATURA 2000 teritorija: Piejūras dabas parks, Ummja ezera dabas lieguma zona

Atrašanās vieta: Vidzeme, Rīgas rajons, Carnikavas pagasts

Īss raksturojums: Ummis, kura krastā atrodas attēlā redzamā kāpa, ir Latvijas mērogā unikāla un nozīmīga ezeru ekosistēma (mezotrofa tipa ezers), kas līdz šim brīdim ir cietis no apmeklētāju pārlietu lielās visdažādākā veida noslodzes uz šo izmēru ziņā nelielo ezeru.

Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: Kaut arī objekts netiek plaši reklamēts, tas jau vairākus gadus desmitus ir zināma un populāra pierīgas iedzīvotāju atpūtas vieta.

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Antropogēno slodzi pastiprina apstākļi, kā tā apkārtnē bijušo PSRS armijas tanku ceļu, kā arī Ummja ezeru ieskaujošās kāpas tiek izmantotas bezceļu braukšanai ar kvadricikliem, džipiem u.c. mehāniskiem transporta līdzekļiem.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Ummja ezera dabas lieguma zonā ir radīti visa veida informatīvie un infrastruktūras priekšnoteikumi šīs teritorijas aizsardzībai, tādēļ kā viens no ieteikumiem ir pastiprināta inspekcija tūrisma sezonas laikā.

Objekta tips: Upe, upes ielejas krasti

Objekta nosaukums: Irbe

NATURA 2000 teritorija: Ances purvu un mežu dabas liegums

Atrašanās vieta: Kurzeme, Ventspils rajons, Ances un Tārgales pagasti

Īss raksturojums: Pēdējo desmit gadu laikā Irbe no nepazīstamas ir kļuvusi par atpazīstamu un ūdenstūristu iecienītu upi. Ūdenstūristus šeit pievilina g.k. skaistie upes ielejas krasti, kuros atsedzas augstas, upes erodētas smilšu kāpu nogāzes.

Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: G.k. dažādi ūdenstūrisma ceļveži.

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Neskatoties uz salīdzinoši lielo cilvēku pieplūdumu pēdējo gadu laikā un arī organizētām tūrēm, upes krastos līdz šim nav izveidoti nekāda veida labiekārtojumu elementi un ūdenstūristu apmetnes. Tā rezultātā notiek stihiska teritorijas izmantošana, t.sk. ugunsgrūdu dedzināšana (ugunsbīstamības risks sausajos priežu mežos) un apmeklētājiem sekojoša atkritumu problēma.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Pašvaldībai upes krastos ierīkot vismaz dažas apsaimniekotas ūdenstūristu apmetnes.

Objekta tips: Atkritumi abrazīva jūras krastā

NATURA 2000 teritorija: Vidzemes akmeņainās jūrmalas dabas liegums

Atrašanās vieta: Vidzeme, Limbažu rajons

Īss raksturojums: Pirms kāda laika jūras krastā apraktie atkritumi, jūras viļņiem noskalojot stāvkrastu, atkal ir „parādījušies” virszemē.

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Principiāls piemērs ļoti daudzos gadījumos, kas uzskatāmi parāda – kas īstermiņā – ilgtermiņā notiek ar atkritumiem, ja tie tiek aprakti upju ieleju krastos vai jūras krastā.

Objekta tips: Smilšakmens atsegums, alas

Objekta nosaukums: Līču – Laņģu klintis

Objekta aizsardzības statuss: Līču – Laņģu klintis – aizsargājams ģeoloģisks dabas piemineklis. Smilšakmens atsegumi un netraucētas alas – Biotopu direktīvas objekti.

NATURA 2000 teritorija: Atrodas Gaujas Nacionālajā parkā

Atrašanās vieta: Vidzeme, Valmieras rajons, Liepas pagasts

Īss raksturojums: Līču – Laņģu klintis ir viens no iespaidīgākajiem Latvijas un Gaujas senlejas pamatkrasta smilšakmens klinšu kompleksiem, kurā izveidojušās vairākas sufozijas alas. Tās ir relatīvi grūti pieejamas, īpaši nezinātājam.

Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: Vidzemes tūrisma informācijas materiāli, dažādi tūrisma informācijas portāli.

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Kaut arī minētais objekts ir relatīvi grūti pieejams un atrodams, tas ir ļoti populārs dažādu organizētu un neorganizētu tūrisma pasākumu (g.k. – kājnieku, izziņas, dabas u.c.) norises vieta. Apmeklētāju plūsma nekādā veidā netiek virzīta un tie pārvietojas haotiski – pa klinšu nogāzēm, to terasēm, apmeklē alas u.c. no dabas aizsardzības viedokļa – nevēlamas vietas. Klinšu piekāje vietām ir staigna (izplūst daudzi avoti) un grūti pārvarama. Kopējā situācija neveicina labai draudzīga tūrisma norises minētajā teritorijā.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Ņemot vērā apstākli, ka Līču – Laņģu klintis ir salīdzinoši populārs dabas un aktīvā tūrisma objekts un tāds arī būs nākotnē, būtu vēlama klinšu piekājes vai tās konkrēta posma labiekārtojums;
2. Izvairīties no pastiprināta minētā objekta popularizēšanas tūrisma informācijas materiālos.

Objekta tips: Alas dolomītiežos

Objekta nosaukums: Sikspārņu alas Kazu ielejā (Kazu gravā)

Objekta aizsardzības statuss: Aizsargājams ģeoloģisks piemineklis. Netraucētas alas – Biotopu direktīvas objekti. Atrodas Gaujas Nacionālā parka teritorijā

NATURA 2000 teritorija: Gaujas Nacionālais parks.

Atrašanās vieta: Vidzeme, Cēsu rajons, Priekuļu pagasts

Īss raksturojums: Kazu ielejas labajā krastā atrodas vairākas alas, no kurām Lielās Sikspārņu alas garums ir > 60 m (dolomītiežos garākā Latvijā). Tas ir Latvijā lielākais šāda veida alu komplekss dolomītiežos. Alās ziemo viena no lielākajām Latvijas sikspārņu kolonijām. Domājams, alas veidojis cilvēks, iegūstot dolomītu.

Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: Ļoti populāra skolēnu un tūristu grupu, gan arī atsevišķu individuālu ekskursiju vieta. Īpaši daudz atsauču un apraksti atrodami interneta vidē.

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Neskatoties uz relatīvi grūto pieejamību, Kazu ieleja ar tajā esošajiem ģeoloģiskiem pieminekļiem ir populārs, bet nelabiekārtots dabas tūrisma un ekskursiju objekts. Vislielāko postu un ietekmi rada tie, kas alas apmeklē sikspārņu ziemošanas laikā, traucējot to ziemas miegu.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

4. Objekta tiešā tuvumā jānovieto stends ar paskaidrojošu un izglītojošu rakstura informāciju par tā teritorijā aizliegtajām rīcībām, to nepieciešamību un pamatojumu, kā arī administratīvo soda apmēru nelikumīgu rīcību gadījumā;
5. Apsvērt iespēju slēgt alu ieejas, padarot tās pieejamas alu faunas pārstāvjiem.

Objekta tips: Labiekārtota taka

Objekta nosaukums: Atpūtas taka „Beberliņi”

Objekta aizsardzības statuss: -

NATURA 2000 teritorija: -

Atrašanās vieta: Kurzeme, Liepājas rajons, Liepāja

Īss raksturojums: Zemāk minētajā interneta vietnē ir ielikts šāda veida apraksts: *„Beberliņu ezers ir mākslīga ūdenskrātuve, kas izveidojusies smilšu ieguves rezultātā militāro objektu būvniecības vajadzībām. Ezers atrodas jaukā piejūras priežu mežā un tā krasti daudzviet klāti maigām, baltām smiltīm. Pieejami arī kempinga namiņi. Ezeram var apiet apkārt apmēram stundas laikā, baudot meža svaigo gaisu un pa ceļam ieskatoties arī lieliskās akustikas pulvera pagrabu drūmajā pazemē, kur mīt sikspārņi.”*

Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs:

<http://www.tours.lv/index.php?module=routes&id=34>

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Minētajā vietnē ir ievietota informācija par aizsargājamu sugu dzīvnieku atradni, to atpūtas un ziemošanas vietu, kur nevēlami apmeklējumi un apmeklētāju nepārdomātas rīcības var radīt būtiskas sekas.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Izņemt teksta daļu par sikspārņiem no minētās vietnes un turpmāk objektu aprakstīt bez šo sugu (vēlams – arī pulvera pagraba apmeklēšanas no iekšpuses vai ieskatīšanās tajā) pieminēšanas.

Objekta tips: Apskatei nelabiekārtoti pļavu biotopi

Objekta nosaukums: Diļļu pļavas

Objekta aizsardzības statuss: Dabas liegums - ĪADT un NATURA 2000 teritorija izveidots Latvijā izzūdošu pļavu tipa (sastopams g.k. Latvijas rietumu daļā) un tajā ietilpstošo aizsargājamo biotopu aizsardzībai

NATURA 2000 teritorija: Diļļu pļavu dabas liegums

Atrašanās vieta: Kurzeme, Kuldīgas rajons, Alsungas pagasts

Īss raksturojums: Diļļu pļavas atrodas Baltijas ledus ezera krasta nogāzē un veidojušās ilgstošā dabas un cilvēka saimnieciskās darbības rezultātā. Teritorijā konstatēti aizsargājami biotopi – molīniju pļavas, sugām bagātas vilkakūlas pļavas un kaļķaini zāļu purvi. Teritorijā nav veikti nekādi ar pļavu apskati saistīti labiekārtošanas darbi un piemērotas infrastruktūras izveide, kā arī uz vietas nav pieejama nekāda veida informācija.

Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: Kuldīgas rajona tūrisma informācijai veltīta mājas lapa, kuras sadaļā „Apskates objekti Kuldīgas rajonā”¹ starp 41 uzskaitīto objektu (t.sk. ~ 16 dabas objekti), Diļļu pļavas minētas kā apmeklējams *dabas liegums (slapjas pļavas)*. Objekts kā apskates vieta tiek popularizēts arī citos ar tūrismu un attiecīgo teritoriju saistītos informatīvos materiālos, nenorādot nekādu papildus praktiska rakstura informāciju.

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Diļļu pļavas kā tūrisma objekts ir jāatzīst kā šobrīd nepiemērots, jo tās ir grūti atrodamas, dabā nav izvietotas norādes, nav nekādas informācijas un tūrisma infrastruktūras. Nespeciālists pļavas dabā nevar atrast, kā arī „novērtēt” to „vērtību”.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

7. Izņemt minēto objektu no tūrisma informācijas vietnēm internetā;

¹ <http://80.233.238.253/tour/>;

8. Turpmāk nepopularizēt šāda tipa objektus arī dažādos iespiedmateriālos.

Objekta tips: Retas un aizsargājamas augu sugas – lielās kosas atradne

Objekta nosaukums: Piešdanga

Objekta, sugas aizsardzības statuss: Dabas liegums - ĪADT un NATURA 2000 teritorija, kas izveidota minētās augu sugas un tās vienīgās atradnes Latvijā aizsardzībai. Lielā kosa ir iekļauta īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstā², kā arī ierakstīta Latvijas Sarkanajā grāmatā.

NATURA 2000 teritorija: Piešdangas dabas liegums

Atrašanās vieta: Kurzeme, Ventspils rajons, Zlēku pagasts

Īss raksturojums: Lielās kosas atradne jau zināma kopš 1895. g., kad to atklāja botāniķis K. Kupfers. Atradne ar minēto augu pastāv arī mūsdienās. Piešdangas dabas lieguma teritorijā (10 ha) atrodas arī citi ES nozīmes aizsargājami biotopi – nogāžu un gravu meži, minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi u.c.

Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: tūrisma ceļojumu un informācijas portālā „Ceļteka”³, portāls „Tūrisma e – ceļvedis”⁴ un vēl daži Interneta portāli un mājas lapas, no kurām informācija jau ir izņemta. Arī citi avoti.

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Piešdanga ir ne tikai grūti „fiziski” pieejama, bet nezinātājam arī grūti atrodama, tādēļ šobrīd tas nav (un nākotnē arī nekļūs) par populāru tūrisma objektu. Taču arī daži nekontrolēti apmeklējumi, ņemot vērā konkrētas vietas un sugas „trauslumu” gan tiešā, gan pārnestā nozīmē, var būt par iemeslu retās un aizsargājamās sugas atsevišķu īpatņu apzinātai vai neapzinātai iznīcināšanai, kuru kopskaits ir salīdzinoši neliels.

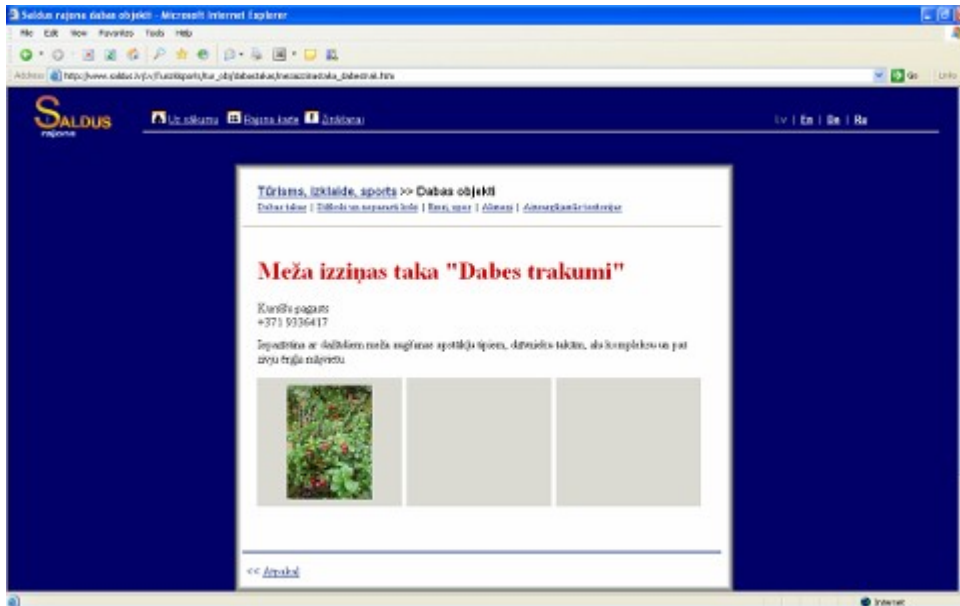
Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

² 2000. gada 14. novembra MK noteikumi Nr. 396 “Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu;

³ <http://celteka.lv/?obj=11682>;

⁴ <http://www.tournet.lv/page.php?id=2232>;

1. Pārtraukt atradnes popularizēšanu gan tiešā, gan netiešā veidā jebkādos ar tūrismu saistītos informācijas avotos.

Saldus rajona padomes mājas lapas daļa⁵

Objekta tips: Aizsargājamas putnu sugas – zivju ērgļa ligzdvieta

Objekta aizsardzības statuss: Kaut arī Latvijā ligzdo ap 100 – 150 zivju ērgļu pāru⁶, tas iekļauts īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstā⁷, kā arī Latvijas Sarkanajā grāmatā.

Atrašanās vieta: Kurzeme, Saldus rajons, Kursīšu pagasts

Īss raksturojums: Saldus rajona padomes mājas lapas www.saldus.lv sadaļā „Tūrisms” – „Dabas objekti” atrodama informācija, ka Meža izziņas takā „Dabes trakumi” interesentus „*iepazīstina ar dažādiem meža augšanas apstākļu tipiem, dzīvnieku takām, alu kompleksu un pat zivju ērgļa mājvietu*”. Takas apskate tiek piedāvāta gida pavadībā, taču to dažkārt mēdz apmeklēt arī individuālie tūristi, jo taka dabā ir marķēta.

Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: Minētais piedāvājums ar analogu tekstu iekļauts TAVA kopējā Kurzemes aktīvā tūrisma piedāvājumā⁸, kas pieejams Internetā, kā arī atsevišķi izdrukātās piedāvājuma lapās. Saldus rajona mājas lapas daļas piemērs - sk. **5. attēlu**.

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Pat tad, ja minētā ligzdošanas vieta tiek rādīta rudenī (kad putns to pametis) un no distances ar tālskata palīdzību, nav drošas garantijas, ka kāds no tās apmeklētājiem šeit neatgriezās individuāli, piemēram, ligzdošanas sezonā, citu interesentu pavadībā ar mērķi fotografēt ligzdu, putnus, to mazuļus u.c.

⁵ http://www.saldus.lv/Lv/Turizklsports/tur_obj/dabastakas/mezaizzinastaka_dabestrak.htm

⁶ www.putni.lv;

⁷ 2000. gada 14. novembra MK noteikumi Nr. 396 “Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu”;

⁸ http://tava.gov.lv/userdata/File/Turisma%20informacijas%20dienas/Aktivais%20turisms%202006/Kurzeme_aktivais%20turisms_2006.doc

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Izņemt minēto piedāvājumu (vai vismaz mainīt formu, izņemot „zivju ērgļa mājvietu”) no attiecīgajām interneta vietnēm.

Objekta tips: Apskatei labiekārtota meža teritorija

Objekta nosaukums: Pokaiņu mežs

Objekta aizsardzības statuss: -

Atrašanās vieta: Zemgale, Dobeles rajons, Naudītes pagasts

Īss raksturojums: Pokaiņu „tūrisma bums” sākās pagājušā gadsimta deviņdesmito gadu vidū, kad minētā teritorija tika plaši un bieži reklamēta kā „Eiropas vai pat Pasaules nozīmes svētvieta”, kas apveltīta ar īpašiem enerģētiskiem laukiem un apvīta ar misticisma un noslēpumu oreolu u.c. Kā masveida tūrisma apskates objekts un atpūtas vieta Pokaiņi savu popularitāti nav zaudējuši arī šodien un apmeklētāju skaits gadā mēdz pārsniedz vairāk kā 10 000 cilvēkus.

Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: Latvijai, Zemgalei un Dobeles rajonam veltīti tūrisma informācijas materiāli, Interneta portāli un mājas lapas, ceļveži u.c.

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Vispārzināms ir fakts, ka no „leģendārā” meža kā suvenīri tiek aiznesti (arī aizvesti!) akmeņi, kuriem tiek piedēvēts „enerģētisks” spēks. Šis piemērs apstiprina tēzi, ka sabiedrība kopumā šobrīd vēl nav gatava tam, lai tai nekontrolēti eksponētu nozīmīgas dabas (arī kultūras un vēstures) vērtības, kuras var „viegli” paņemt kā suvenīrus. Otrs aspekts – Pokaiņu galvenie apskates objekti – akmeņi, akmens krāvumi un to veidojumi, kā arī to tuvākā apkārtnē cieš no pārlieku lielas antropogēnās slodzes, kas izpaužas kā konkrēto objektu nomīdījums un pārvietošanās pa to virsmu. Nepieļaujams ir apstākļi, ka pa „vēsturiski vērtīgajiem” akmeņiem cilvēki staigā, guļ, kāpj virsū, atrok tos un veic citādas darbības.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Sagatavot informāciju par „labas uzvedības” un iekšējās kārtības noteikumiem;
2. Sagatavot un piedāvāt Pokaiņu suvenīrus.

Objekta tips: Dzidrūdens ezers – nelabiekārtota masveida atpūtas vieta

Objekta nosaukums: Laukezers

Objekta aizsardzības statuss: Laukezers ietilpst Laukezera dabas parkā – ĪADT (dibināta 2004. g.) un NATURA 2000 teritorijā, kuras mērķis ir aizsargāt Latvijā retu ezeru tipu, ES nozīmes aizsargājamus biotopus, retas augu sugas un to atradnes

NATURA 2000 teritorija: Laukezera dabas parks

Atrašanās vieta: Latgale, Jēkabpils rajons, Kūku pagasts

Īss raksturojums: Laukezers ir salīdzinoši neliels (52 ha) dzidrūdens ezers ar vidējo dziļumu 6,7 m, kuram raksturīgs tīrs ūdens ar lielu caurredzamību un smilšaina pludmale, kas ir galvenie atpūtnieku piesaistes elementi

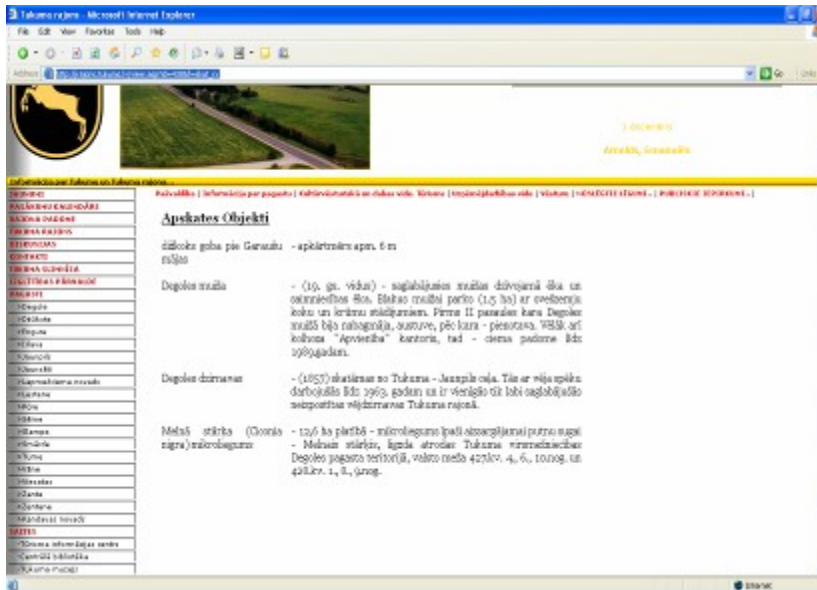
Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: Latvijas tūrisma portālā⁹, tūrisma informatīvajos materiālos, norādes dabā u.c.

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Kaut arī Laukezers netiek ļoti plaši reklamēts, ūdenstilpe ir populārākā Jēkabpīliešu un tuvākās apkārtnes iedzīvotāju iecienīta peldvieta. Uz to izvietota arī norāde uz Rīgas – Daugavpils šosejas. Apsekojot objektu tika konstatētas daudzas ar vidi un dabas aizsardzību saistītas problēmas: piemērotā laikā pie ezera vienlaicīgi atrodas vairāk nekā 100 – 150 atpūtnieki, ezera apkārtnē veidojas garas automašīnu rindas, atpūtnieki koncentrējas šaurā piekrastes joslā vienā „neoficiālā” peldvietā, peldvietā un pārējās vietās ap ezeru nav nekādas ar peldēšanu un atpūtu saistītas infrastruktūras – tualesu, atkritumu urnu, solu, galdu, informācijas u.c.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

⁹ <http://latviatourism.lv/object.php?id=10159>

1. Nākotnē nepopularizēt Laukezeru ar tūrismu un atpūtu saistītos izdevumos un noņemt norādes zīmi no autoceļa
2. Izveidot atbilstošu un piemērota infrastruktūru, jo atpūtnieki šo vietu izmantos jebkurā gadījumā. Rast iespēju veidot peldvietas arī ārpus dabas parka robežām.

Objekta tips: Aizsargājamas un retas putnu sugas – melnā stārķa ligzdvieta

Objekta aizsardzības statuss: Melnais stārķis ir iekļauts īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstā¹⁰. Sugas aizsardzībai parasti tiek izveidoti mikroliegumi – neliela izmēra aizsargājamas teritorijas ar īpašu aizsardzības statusu.

Īss raksturojums: Kaut arī melnais stārķis Latvijā ir samērā parasts ligzdotājs (500 – 700 pāru), to skaits sakarā ar veco mežaudžu izciršanu samazinās¹¹. Turklāt, Latvijā atrodas ~ 5 % no kopējās Eiropas populācijas, kas ir ļoti nozīmīgs fakts un rādītājs šīs sugas saglabāšanā kā tādā. Melnais stārķis ir ļoti sensitīva putnu suga, kas ligzdošanas areālā necieš traucējumus.

Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: Tukuma rajona mājas lapas sadaļā „Kultūrvēsturiskā un dabas vide. Tūrisms” pie Degoles pagasta apskates objektiem minēta šāda informācija¹²: „Melnā stārķa (*Ciconia nigra*) mikroliegums - 12,6 ha platībā - mikroliegums īpaši aizsargājamai putnu sugai - Melnais stārķis, ligzda atrodas Tukuma virsmēžniecības Degoles pagasta teritorijā, valsts meža ... kv. ... nog. ... kv. ... nog.”.

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Konkrētais piemērs ir uzskatāms par kārtējo gadījumu, kad „tūrisma attīstības” vārdā par tūristu piesaistēm konkrētajā teritorijā izmanto retas un aizsargājamas augu un dzīvnieku – visbiežāk putnu sugas vai to ligzdošanas vietas, neapdomājot par šāda pasākuma sekām, kas var izpausties kā nesekmīga ligzdošana un ligzdvieta pamešana.

¹⁰ 2000. gada 14. novembra MK noteikumi Nr. 396 “Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu;

¹¹ http://www.putni.lv/lvp_frames.htm;

¹² http://rajons.tukums.lv/view.asp?id=438&f=skat_rx

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Izņemt no mājas lapas informāciju par ligzdas un mikrolieguma atrašanās vietu (ir izdarīts);
2. Mājas lapas veidotājiem nepieciešamības gadījumā, kā arī iekļaujot retas un aizsargājamas sugas tūrisma informatīvajos materiālos, konsultēties ar attiecīgajiem vides ekspertiem.

Objekta tips: Dzidrūdēns ezers - masveida pierīgas atpūtas un peldvieta

Objekta nosaukums: Ummis (Ummja ezers)

Objekta aizsardzības statuss: Ummis ietilpst Piejūras dabas parka dabas lieguma zonā, ir ĪADT (dibināta 1999. g.) un NATURA 2000 teritorija

Atrašanās vieta: Vidzeme, Rīgas rajons, Carnikavas pagasts

Īss raksturojums: Ummja platība ir neliela - 25,4 ha, vidējais dziļums – 2,9 m. Atpūtniekus piesaista arī ezera tīrais ūdens, kuram raksturīga augsta caurredzamība, tādēļ Ummja perimetrā ir stihiski izveidojušās neskaitāmas atpūtas, peldvietas un ugunsкура vietas, bet tā pussala un tuvākā apkārtnē tiek izmantota telšu nometņu ierīkošanai. Ummis ir viens no salīdzinoši nedaudzajiem Latvijas mezotrofiem ezeriem, kam ir oligotrofas līdz mezotrofas augu sabiedrības (aizsargājams biotops) ar tām raksturīgām augu sugām.

Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: Kaut arī maz popularizēts, tomēr plašai auditorijai zināms ezers un atpūtas vieta

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Kaut arī ezera krasti ir labiekārtoti, pieejama informācija, uzstādītas informējoši – aizliedzošas zīmes (tiek regulāri postītas), kopējā situācija neuzlabojas arī daudzo pārkāpumu un vietai specifisko aizliegumu jomā. Cilvēki regulāri peldas nelielajā ezerā, tā krasti tiek izbraukāti ar mehāniskiem transporta līdzekļiem.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Novirzīt atpūtnieku plūsmu uz citiem apkārtnē esošiem ezeriem, labiekārtojot to peldvietas;
2. Pastiprināt kontroli attiecībā uz noteikumu un normatīvu ievērošanu ezerā un tā apkārtnē.

Objekta tips: Retas un aizsargājamas dzīvnieku sugas atradne

Sugas nosaukums: Ziemeļu upespērlene (*Margaritifera margaritifera*)

Sugas aizsardzības statuss: Ziemeļu upespērlene ir ļoti reta gliemeņu suga, kas iekļauta īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstā¹³, ierakstīta Latvijas Sarkanajā grāmatā u.c. normatīvos aktos

Atrašanās vieta: Vidzeme, detālāka vieta netiks precizēta

Īss raksturojums: Prognozēts, ka, ja netiks veikti konkrēti biotopu un tiem pieguļošo teritoriju apsaimniekošanas darbi u.c aizsardzības pasākumi, tuvāko 10 – 15 gadu laikā var iet bojā vairums vai pat visas no minētajām sugas atradnēm.

Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: Vienā no Latvijas rajonu padomju veidotajām mājas lapām konkrētas teritorijas aprakstā bija atrodama šāda informācija: „(..) Par dabas neskartību liecina „X” un „Y” upītes – tīras mežu upes ar izteiksmīgu ieleju. Te konstatētas Latvijas Sarkanajā Grāmatā ierakstīto upes pērleņu kolonijas”.

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Saskaņā ar Ziemeļu upespērlenes aizsardzības plānu¹⁴, par minētās sugas atradņu atrašanās vietām nedrīkst izpaust nekāda veida informāciju! Zinot cilvēku ziņkāri, kā arī attieksmi pret dabas vērtībām un tieksmi pēc suvenīriem, ievietojot šādu informāciju tūristiem u.c. interesentiem domātās plaši lietojamās mājas lapu daļās, nevar būt garantijas, ka atsevišķi interesenti var radīt

¹³ 2000. gada 14. novembra MK noteikumi Nr. 396 “Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu;

¹⁴ http://www.dap.gov.lv/public/files_uploaded/sugu_plani/Upesperlenu_SAP.pdf;

nopietnu kaitējumu (piemēram, meklēt pērles, vākt čaulas u.c.) nelielajām sugas populācijām.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Pasaules un Eiropas mērogā apdraudētas sugas, kurām valsts teritorijā saglabājušās tikai dažas atradnes un mazas, nestabilas un izmirstošas populācijas turpmāk nedrīkst popularizēt ar tūrismu saistītos u.c. veida informācijas materiālos, Internetā u.c.

Objekta tips: Retas un aizsargājamas sugas ligzdvieta dabas takas teritorijā

Sugas nosaukums: Mazais ērglis (*Aquila pomarina*)

Sugas aizsardzības statuss: Mazais ērglis iekļauts īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstā¹⁵, kā arī ierakstīts Latvijas Sarkanajā grāmatā. Kaut arī Latvijā mazais ērglis ir samērā parasts ligzdotājs (3000 – 5000 pari¹⁶), valstī atrodas 46 % no sugas ES populācijas un 24 % no Paneiropas populācijas! Mazā ērgļa u.c. ērgļu sugu aizsardzības nolūkos, to ligzdošanas vietās tiek veidoti mikroliegumi.

NATURA 2000 teritorija: -

Atrašanās vieta: Alūksnes rajons

Īss raksturojums: Četrus kilometrus garā dabas un mācību taka ir izveidota no reljefa viedokļa interesantā mozaīkveida apvidū. Tās mērķis – aptuveni 2 h garumā iepazīstināt apmeklētājus ar meža ekosistēmu, tās iedzīvotājiem. Saskaņā ar dažādiem informācijas avotiem, tajā ir iespējams aplūkot plēsīga putna – domājams, mazā ērgļa (minēta arī neeksistējoša suga – „lielais klijāns”) ligzdu.

¹⁵ 2000. gada 14. novembra MK noteikumi Nr. 396 “Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu;

¹⁶ www.putni.lv;

Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: G.k. rajona mājas lapas, raksti plašsaziņas līdzekļos

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Pēc laikrakstos esošajām publikācijām var spriest ka, takas apmeklētājiem no pietiekami tuva attāluma ir bijusi (vai joprojām tiek?) rādīta plēsīgā putna, domājams, mazā ērgļa ligzda, kurā ir atradušies jaunie putni.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Līdzīgi kā citos gadījumos, kad tiek eksponēta retas sugas ligzdvieta.

Objekta tips: Dzidrūdēns ezers - masveida atpūtas un peldvieta

Objekta nosaukums: Čortoks (Čertoks, Velnezers)

Objekta aizsardzības statuss: Čortoka ezera dabas liegums

Atrašanās vieta: Latgale, Krāslavas rajons, Šķeltovas pagasts

Īss raksturojums: Čortoka ezers ar dzidro ūdeni (caurredzamība līdz pat 8, bet kādreiz – līdz 12 m!), tā gaiši zaļo krāsu, formu, novietojumu un nabadzīgo faunu un floru ir unikāls un vienīgais šāda veida ezers Latvijā. Čortoks ir beznoteces ezers, tādēļ ūdens apmaiņa tajā notiek ļoti lēni. Neskatoties uz nelielo platību, ezera lielākais dziļums ir 18 m. Līdz ar to, pēdējo 10 gadu laikā tas kļuvis ne tikai par populāru apskates objektu, bet arī iecienītu masveida atpūtas un peldvietu.

Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: Tūrisma ceļveži, tūrisma informācijas portāli un mājas lapas, Latgalei un Krāslavas rajonam veltīti tūrisma izdevumi, kā arī norādes zīme uz ezeru pie Krāslavas – Aglonas ceļa.

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Čortoks ir viens no „uzskatāmākajiem” piemēriem Latvijā, kur tā pārmērīgas popularizācijas un apmeklētāju – tūristu un atpūtnieku plūsmas un to veikto rīcību rezultātā ir daudzkārt pārsniegta konkrētā dabas objekta fiziskā kapacitāte, tiek degradēta apkārtnes ainava, biotopi un unikālā ezera ekosistēma kopumā.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Pašvaldībām u.c. tūrisma attīstībā iesaistītām institūcijām, veidojot dabas tūrisma piedāvājumu, būtu nepieciešams padomāt arī par instrumentiem, lai tūristu plūsma ģenerētu ieguldījumu vietējā ekonomikā;
2. Šādu unikālu dabas pieminekļu teritorijās būtu nepieciešami „stingrāki” ierobežojumi attiecībā uz pārvietošanos ar personīgo autotransportu u.c. veiktajām rīcībām, kas tiešā vai netiešā veidā samazina minēto objektu un vides kvalitāti.

Objekta tips: Retas un aizsargājamas gliemju sugas atradne

Objekts, sugas nosaukums: Jezufovas (Naujenes) grava, liellūpas vīngliemezis (*Isignostoma isognomostoma*)

Sugas aizsardzības statuss: Līdz šim sugai zināmas divas atradnes Latvijā

NATURA 2000 teritorija: Daugavas loku dabas parks un Augšzemes aizsargājamo ainavu apvidus

Atrašanās vieta: Daugavpils rajons, Naujenes pagasts

Īss raksturojums: Naujenes grava (Daugavas labā krasta sānu pietekas grava) ir viena no divām baltlūpu vīngliemeža šobrīd zināmajām atradnēm Latvijā. Trūdvielām un kritālām bagātā gravas zemsedze ir sugas dzīves vieta.

Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: G.k. rajonam veļtītie tūrisma izdevumi

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Naujenes gravā tika veikti „labiekārtošanas” darbi, kuru ietvaros tika veidota taka, izcirsts pamežs un savāktas liela mēroga kritālas, kas ir galvenā liellūpas gliemeža dzīves vieta. Pateicoties Naujenes novadpētniecības muzeja un vides ekspertu iniciatīvai, minētās darbības tika pārtrauktas. Tā rezultātā tika daļēji, bet ne pilnībā iznīcināts unikāls biotops ar ļoti retas sugas atradni.

Taču minētā vieta ir ļoti bieži tūrisma literatūrā popularizēts apskates objekts, kurā īpaši ir uzsvērtā retās gliemežu sugas atradne.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Veicot šāda mēroga „sakopšanas” darbus, kontaktēt un konsultēties ar dabas aizsardzības speciālistiem.

Negatīvais/diskutējamais piemērs: Dabas objektā pārsniegta vides kapacitāte

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Attēlā redzamais Kolkasrags ir viens no Kurzemes (un Latvijas) visvairāk apmeklētajiem dabas objektiem, kuru gada laikā apmeklē > 50 000 interesentu. Kaut arī Kolkasragā šobrīd ir iekārtots auto stāvlaukums ar modernu apmeklētāju centru un citiem nepieciešamiem infrastruktūras elementiem, pati dabas pamatne līdz šim ir bijusi nelabiekārtota. Proti, apmeklētāji līdz raga galam iet ne tikai pa „galveno ceļu”, bet arī pa daudziem mazajiem piekrastes ceļiem un takām, kas vēdekļveidā atdalās no tā. Tā rezultātā raga galā no nobradājuma ir cietuši dažādi kāpu biotopi, kā arī apkārtnes ainava. Jau šobrīd būtu jādomā par koka laipu un taku sakārtošanu un tūristu plūsmas pārdomātu virzīšanu minētajā objektā. Kolkasrags atrodas Slīteres nacionālā parka teritorijā.

II Ar infrastruktūru un labiekārtojumu saistītu elementu piemēri

Objekta tips: Autoceļš

Objekta nosaukums: Jūrmalas – Tukuma autoceļš P 128

NATURA 2000 teritorija: Fiksētā vieta atrodas Ķemeru Nacionālajā parkā, Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjoslā

Atrašanās vieta: Kurzeme, Tukuma rajons, Lapmežciema pagasts

Īss raksturojums: Atsevišķās tūrisma sezonas dienās (g.k. siltas vasaras sestdienas un svētdienas, kad Rīgas jūras līcī var peldēties), katru gadu atkārtojas fotoattēlā redzamā situācija.

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Tā kā piekrastes posmā starp Ragaciemu un Plieņciemu (arī tālāk) nav auto stāvlaukumu (divi esošo kapacitāte ir vairāk kā nepietiekama), atpūtnieki, kas siltajās vasaras nedēļās nogalēs izbrauc uz Rīgai tuvāko piekrasti ir „spiesti” novietot automobiļus uz ceļa nomales vai tuvu pie tās, pārkāpjot ceļu satiksmes noteikumus. Minētā situācija sekmē arī kāpu biotopu bojāšanu ar autotransportu, kas ne vienmēr un ne visos gadījumos ir vērtējama kā apzināta ļaunprātība. Tā rezultātā tiek ne tikai izbraukātas autoceļa nomales, bet arī būtiski traucēta autosatiksmē minētajā ceļa posmā, radot potenciāli bīstamas situācijas jebkuram ceļu satiksmes dalībniekam – braucošiem un stāvošiem automobiļiem, velobraucējiem un gājējiem.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Jāatrod iespēja izveidot augstas kapacitātes auto stāvlaukumus;
2. Jāsekmē regulāra, ērta un lēta sabiedriskā transporta kursēšana no Ķemeriem un jūrmalas;
3. Citi risinājumi.

Objekta tips: Publiska atpūtas vieta aizsargājamā biotopā

Objekta nosaukums: Piloru (Piļoru) ozolu audze

Objekta aizsardzības statuss: Piloru ozolu audzei (19,6 ha) aizsargājamās dabas teritorijas (botāniskais liegums) statuss ir jau kopš 1928. g. Līdz 2006. g. beigām teritorija kā dabas liegums ietilpa Rāznes dabas parkā, bet kopš 2007. g. tā atrodas Rāznes nacionālā parka teritorijā. Piloru ozolu audze kā ozolu mežs ir Eiropas nozīmes aizsargājams biotops.

Atrašanās vieta: Latgale, Krāslavas rajons, Ezernieku pagasts.

Īss raksturojums: Piloru ozolājam raksturīgas vecas ozolu audzes ar bagātīgu pamežu, kurā dominē lazdas, pīlādži u.c. Dažviet mistrojuma parādās melnalksnis un baltalksnis. Jāpiemin, ka ar ozolu audzēm saistītas daudzas retas un aizsargājamas augu, dzīvnieku un sēņu sugas. Audze atrodas ainaviskā Ežezera krastā, kur a/s „Latvijas Valsts meži” ir izveidojusi atpūtas vietu – galdu, solus, kāpnes, laipu, ugunsкура vietu, tualeti, atkritumu urnas un autostāvvietu.

Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: Piloru ozolu audze netiek plaši popularizēta, taču par to ir ievietota informācija, piemēram, Latvijas tūrisma portālā¹⁷ u.c. novada un rajona informatīvajos materiālos. Taču ar šīs vietas popularizēšanu ir jāsaista arī nesen izveidotā atpūtas vieta, kas ir uzskatāms par papildus piesaistes objektu.

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Šo piemēru (faktiski – principu) nevar viennozīmīgi ievietot „slikto” piemēro kategorijā, taču diskutējamo gan, jo minētajā vietā pirms tam jau bija stihiski izveidojusies nelabiekārtota atpūtas un peldvieta. Tātad, no vienas puses šajā vietā cilvēki uzturējās arī pirms tam, turklāt vieta nebija nekādā veidā labiekārtota. Taču, konkrētajā gadījumā šobrīd papildus tiek piesaistīti jauni apmeklētāji.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Plānojot un veidojot atpūtas un brīvdabas izklaides vietas, tomēr būtu jāizvairās no to izveides Latvijai retos un aizsargājamajos biotopos, meklējot alternatīvas citviet.

¹⁷ <http://latviatourism.lv/object.php?id=12578&date=2006-06-01>

Objekta tips: Kalnu slēpošanas trase

Objekta nosaukums: Žagarkalna kalnu slēpošanas trase

NATURA 2000 teritorija: Gaujas nacionālais parks

Atrašanās vieta: Vidzeme, Cēsu rajons, Cēsis

Īss raksturojums: Žagarkalns šobrīd ir viens no populārākajiem kalnu slēpošanas u.c. ziemas sporta veidu un izklaižu norišu vietām Vidzemē.

Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: Vidzemes tūrisma informācijas materiāli, kalnu slēpošanai veltītie interneta resursi

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Trases veidošanas procesā (sk. attēlu) tika izcirsti Gaujas senlejas nogāžu meži (spriežot pēc dabā redzētā - nesaudzīgā veidā), bojājot arī ar zemsedzi klātos pamatiežus (smilšakmens) tiešā Cīrulīšu bezdibeņa (netraucēta ala – aizsargājams biotops) tuvumā.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā: Veidojot jaunas kalnu slēpošanas trases, ņemt vērā šādus aspektus, nodrošināt nogāžu drenāžu, lai novērstu augsnes eroziju.

Objekta tips: Informatīvs stends piekrastes aizsargjoslā

NATURA 2000 teritorija: Attēlā redzamais stends – Slīteres nacionālā parka teritorijā

Atrašanās vieta: Šādi stendi izvietoti visā Latvijas piekrastē

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Izmēros relatīvi lielā stenda informatīvais saturs g.k. balstīts uz tādiem atslēgas vārdiem kā „aizliegts”, „sods” u.tml. Uzzīmētas arī četras pārsvītrotas ikonas – ko nedrīkst darīt. Tajā pat laikā nav skaidri un gaiši pateikts – ko konkrētās vietas un piekrastes kopumā apmeklētāji DRĪKST darīt. Piemēram, norādīts, ka aizliegts braukt ar motorlaivām un ūdensmotocikliem, bet nav norādītas konkrētās pašvaldības teritorijas, kurās to drīkst darīt (nosaukta vai kartē iezīmēta teritorija, vai vismaz – pašvaldības tālruņa numurs). Šāda tipa informācijas koncepts „kaitina” arī labai draudzīgus cilvēkus, bet pārējos var radīt pretēju efektu, jo piekraste ir publiski pieejama teritorija, kurā jābūt skaidri definētiem „spēles noteikumiem” arī attiecībā uz to – KO, KĀ un TIEŠI KUR DRĪKST, norādot konkrētas vietas ar adresēm un sīkākām norādēm. Kopumā jāvērtē kā neveiksmīgs „vienpusējas komunikācijas” ar sabiedrību par dabas aizsardzības lietām piemērs, kas neveicina sabiedrības lojalitāti pret piekrastes aizsargjoslu kā tādu.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Novērst augstāk minētos trūkumus un sagatavot kvalitatīvu informāciju, kurā būtu vismaz līdzsvarā „AIZLIEGTAIS” un „ATĻAUTAIS”.

Objekta tips: Informatīvs stends

Objekta nosaukums: Vecdaugava

NATURA 2000 teritorija: Atrodas Vecdaugavas dabas lieguma teritorijā

Atrašanās vieta: Vidzeme, Rīga

Īss raksturojums: Attēlā redzamais stends ir novietots ceļā, kas ved uz Skanstniekiem, malā

Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: Dažāda veida ar Rīgu un Rīgas rajonu saistītie tūrisma ceļveži.

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Vecdaugavas dabas lieguma teritorija ir nozīmīga Rīgas Ziemeļu rajona rekreatīvā zona, kur šobrīd (izņemot – attēlā redzamo) nav izvietota kvalitatīva un pilnvērtīga informācija ne tikai par dabas lieguma izveides pamatojumu, tā nozīmību un apsaimniekošanas nepieciešamību (izziņas funkcija) un atpūtas iespējām, bet arī par apkārtnē nozīmīgāk kultūrvēsturiskajām vērtībām, piemēram, Skanstnieku tuvumā esošo Zviedru skansti, Daugavgrīvas pili, apkārtnes vēsturi u.c.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Izveidot un uzstādīt kvalitatīvus un grūti bojājamus stendus ar atbilstošu augstāk norādīto informatīvo saturu.

Objekta tips: Informatīvs stends

Objekta nosaukums: Informatīvs stends Ventas ielejas dabas liegumā

Objekta aizsardzības statuss: Aizsargājamas un retas augu sugas

NATURA 2000 teritorija: Ventas ielejas dabas liegums.

Atrašanās vieta: Kurzeme, Kuldīgas rajons, Kuldīga

Īss raksturojums: Ventas ielejas dabas lieguma izveides mērķis ir Ventas ielejas ainavas, tajā esošo ģeoloģisko objektu (Ventas rumba) un ielejas krastos esošo augu sugu aizsardzībai. Teritorijā izveidota ekotūrisma infrastruktūra – informācijas stendi, taka, skatu tornis, auto stāvlaukumi, atpūtas vietas, atkritumu urnas un tualetes.

Objekta kā tūrisma popularizēšanas vietas piemērs: Kurzemes reģiona mājas lapa, novada ceļveži un tūrisma informatīvie materiāli u.c.

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Vienā no informācijas stendiem galvenais „uzsvars” un fokuss (apraksti, attēli) ir likts tikai un vienīgi uz teritorijā augošām aizsargājamām un reti sastopamām augu sugām. Tajā pat laikā, šeit sastopamas arī interesantas un bieži sastopamas augu un dzīvnieku sugas nav aprakstītas. Tas rada paaugstinātu risku minētajām dabas vērtībām, kā arī rada vienpusēju priekšstatu par teritoriju un dabas daudzveidību kopumā.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

3. Izvietojot brīvdabas stendus, vajadzētu izvairīties no pārspīlēta apjoma informācijas un fokusa tikai uz retām un aizsargājamām sugām, ievērojot informācijas satura samērīgumu principu;

Objekta tips: Stihiski veidotas ūdenstūristu apmetnes un telšu vietas

Objekta nosaukums: Gaujas krasti

NATURA 2000 teritorija: Gaujas Nacionālais parks, dabas lieguma zona

Atrašanās vieta: Vidzeme, Cēsu rajons

Īss raksturojums: Attēlā un dabā nereti ir vērojama situācija, kad ūdenstūristi teltis ceļ ārpus šim mērķim paredzētajām ūdenstūristu apmetnēm.

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, Gaujas Nacionālā parka dabas lieguma zonā teltis drīkst celt tikai šim mērķim paredzētajās vietās – ūdenstūristu apmetnēs, kas regulāri izvietotas posmā no Valmieras līdz Rāmkalniem. Šajā gadījumā būtisks ir tūristu skaits, kas rīkojas šādā veidā – vai tie ir atsevišķi gadījumi, vai tendence. Šādai rīcībai varētu būt arī vairāki objektīvi iemesli – esošo apmetņu kapacitātes trūkums sezonas laikā, fakts, ka ūdenstūristu apmetnes nereti izmanto autotūristi, sporta spēļu u.c. organizētu un neorganizētu pasākumu dalībnieki un svinētāji, kas „aizbaida” minēto mērķauditoriju.

Turpmākās apsaimniekošanas priekšlikumi tūrisma kontekstā:

1. Informācijas tūrisma informācijas materiālos, ūdenstūrisma ceļvežos, Gaujas Nacionālā parka mājas lapā u.c. publicēšana par kārtību, kādā veidā izmantojamas ūdenstūristu apmetnes un kāda ir telšu celšanas kārtība nacionālā parka dabas lieguma zonā;
2. Apmetņu apsaimniekotājiem kontrolēt situāciju ūdenstūristu apmetnēs atbilstoši to izveides mērķiem.

Negatīvais/diskutējamais piemērs: Maldinošs informācijas stends Andzeļu parkā

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Informācijas stends, kura saturs ir par Piļoru ozolu audzi (ĪADT, NATURA 2000, atrodas Rāznes nacionālā parka teritorijā), ir uzstādīts apmēram 10 km attālumā no stendā aprakstītās vietas, turklāt – tas atrodas parkā, kurā arī aug izcili ozoli. Tādējādi apmeklētāji tiek maldināti attiecībā uz savu atrašanās vietu un informācijas neprecīzu izklāstu. Stends atrodas Rāznes nacionālā parka teritorijā.

Negatīvais/diskutējamais piemērs: Slēgts populārs tūrisma objekts Ķemeru nacionālajā parkā

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Kopš 2007. gada Ķemeru nacionālā parka teritorijā ir slēgts viens no populārākajiem Kurzemes un iecienītākajiem nacionālā parka objektiem – Ķemeru Lielā tīreļa laipu dabas taka. Tas arī bija galvenā teritorijas tūristu piesaiste un „atrakcija”. Iemesls takas slēgšanai tās nolietojums un līdzekļu takas atjaunošanai trūkums, nevis ar dabas aizsardzību saistītas problēmas. Jādomā, ka būtisku zaudējumu no šādas tūrisma plūsmas pārtraukuma varētu ciest apkārtējās teritorijas uzņēmēji, jo šobrīd parka teritorijā ir maz tādu objektu, kuru dēļ to būtu vērts apmeklēt. Turklāt, bez valsts budžeta līdzekļiem līdz šim ir bijušas arī citu finanšu instrumentu piesaistes, kas nav līdz šim izmantotas. Atsevišķi tūristi un pat to nelielas grupas turpina apmeklēt arī taku pēc slēgšanas. Līdzīga situācija ir arī ar Kaņiera pilskalna taku, kas arī savulaik bija iecienīts tūrisma objekts.

Negatīvais/diskutējamais piemērs: Nepiemērota un apmeklētājiem neērta infrastruktūra un tās elementi Raunas ielejā

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Attēlā redzamas izveidota kāpnēs, kuru mērķis bija garantēt apmeklētāju drošību, pārvietojoties pa stāvajām Raunas krasta nogāzēm. Taču izvēlēta kāpņu forma un izpildījums (arī konkrētā brīža stāvoklis), kā arī gar kāpnēm nostaiģātā nogāze liecina par to, ka izvēlēts nepiemērots, dārgs un apmeklētājiem neērta infrastruktūras formāts. Turklāt, ar šo veidu nav atrisināta sākotnējā problēma. Šādi gadījumi, kad tiek izveidota nepārdomāta infrastruktūra Latvijā nav retums.

Negatīvais/diskutējamais piemērs: Nepiemērots un grūti atjaunojams infrastruktūras elements

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Attēlā redzamā norāde ir izvietota vienā no vairākiem Latgales novada velomaršrutiem. Tās veidols, forma un formāts ir sava veida amatnieka mākslas darbs, kas kā velomaršruta (un jebkura cita aktīvā tūrisma maršruta) marķējuma elements ir pārāk dārgs un pietiekami grūti replicējams tā zaudēšanas gadījumā. Turklāt arī koka norāžu mūžs nepārsniedz vairākus gadus. Tā rezultātā jau īstermiņā ir jāplāno gan jaunu norāžu sagatavošana, gan arī nomainīšana, kas ilgtermiņā neatsver ieguldītos līdzekļus (sk. arī piemērus attiecībā uz maršrutu marķēšanu). Norāde atrodas Daugavas loku dabas parkā.

Negatīvais/diskutējamais piemērs: Pēc postīšanas neatjaunots informācijas stends

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Dažkārt pēc infrastruktūras postījumiem (Vitrupes mācību dabas taka) attiecīgie infrastruktūras elementi netiek atjaunoti. Iemesli tam ir vairāki: objektam pēc projekta beigām nav apsaimniekotāja, apsaimniekotājam trūkst finanšu līdzekļi u.c.). Turklāt, objekts nav arī novākts, šeit atbraukušajiem radot nesakoptas apkārtnes sajūtu. Objekts atrodas Vitrupes ielejas dabas liegumā.

Negatīvais/diskutējamais piemērs: Nepārdomāts informācijas stenda formāts

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Attēlā redzamā stenda virsma nav pārklāta ar aizsargplēvi kā rezultātā uz tā izvietotā informācija (Çemeru nacionālā parka karte) ir viegli noplēšama vai citādā veidā bojājama. Šajā gadījumā arī uz stenda izvietotā informācija vieglāk pakļaujas meteoroloģisko apstākļu ietekmei. Šobrīd tirgū ir pieejami materiāli, ar kuriem var viegli noklāt virsmu, tādējādi ilgstošākā laika posmā pasargāt informāciju un to darīt pieejamu ikvienam interesentam.

Negatīvais/diskutējamais piemērs: Aktīvā tūrisma maršruts privātā teritorijā

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Viens no Latgales novada velomaršrutiem, kas iet apkārt Ciriša ezeram (Ciriša ezera dabas parks) ir izveidots cauri teritorijai, kura ceļa malā ir uzstādīts attēlā redzamais uzraksts. Veidojot maršrutus ĪADT/NATURA 2000 teritorijās, kā arī citur, vajadzētu izvairīties no situācijām, kur maršruti šķērso privātas zemes ar līdzīgu īpašnieka attieksmi.

Negatīvais/diskutējamais piemērs: Velomaršruts meža izstrādes ceļa vietā

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Attēlā redzamajā vietā ir ceļš, pa kuru tūrisma informācijas materiālos ir aprakstīts viens no Embūtes dabas parka (ĪADT/NATURA 2000 teritorija) trīs velomaršrutiem. Minētais maršruts meža izstrādes dēļ nav izbraucams un šis gadījums iezīmē būtisku problēmu, kas parasti netiek atrisināta – pēc mežizstrādes darbiem publiski lietojamie ceļi (kājnieki, velobraucēji, autobraucēji) tiek būtiski bojāti, taču kā liecina praktiskā pieredze – nekad netiek renovēti vai arī padarīti ceļu satiksmes dalībniekiem atkal lietojami, atgriežot tos vismaz sākotnējā stāvoklī.

Negatīvais/diskutējamais piemērs: Nepiemēroti veloinfrastruktūras elementi

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Attēlā redzamais velostatīvs ir veidots no koka – dabiska materiāla, kas dabā ātri sadalās (gan pozitīvs, gan negatīvs aspekts). Tajā pat laikā, atstarpes starp statīva spraišļiem ir tādas, ka velosipēda priekšējo riteni tajā nav iespējams ievietot (statīvs visdrīzāk ir taisīts pēc teorētiskiem rādītājiem, neņemot vērā praktiskos divriteņu izmērus). Tādējādi ir radīts ļoti nepieciešams, bet tajā pat laikā praktiski neizmantojams infrastruktūras elements. Stends atrodas Augšdaugavas aizsargājamo ainavu apvidū.

Negatīvais/diskutējamais piemērs: Auto stāvlaukumu trūkums Rīgas jūras līča piekrastē

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Vēl pirms 20 gadiem Rīgas jūras līča piekraste posmā no Mērsraga līdz Kolkai bija slēgtā zona – PSRS armijas pierobežas režīms, kura rezultātā tā praktiski nebija pieejama civilpersonām no malas un zināmos laikos – arī vietējiem iedzīvotājiem. Pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas atpūtnieku un to cilvēku skaits, kas apmeklē piekrasti minētajā posmā, īpaši vasaras laikā ir tūkstoškāršojies (piemēram, Kolkasragā - > 50 000 apmeklētāju gadā), bet – tajā pat laikā visā līča piekrastes garumā no Ragaciema līdz Kolkasragam it tikai 5 šim mērķim labiekārtoti autos tāvlaukumi, kuru kapacitāte ir vairāk kā nepietiekama. Tas lielā mērā veicina gan Ceļa satiksmes noteikumu pārkāpumus, gan arī sekmē piekrastes kāpu zonas izbraukāšanu (sk. attēlā – izbrauktas koku saknes Engures ezera dabas parkā).

Negatīvais/diskutējamais piemērs: Labiekārtotu izeju uz jūras krastu trūkums Rīgas jūras līča un Baltijas jūras piekrastē

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Līdzīgi kā iepriekšējā piemērā, arī tādu nozīmīgu infrastruktūras elementu izveide, proti, - labiekārtotu izeju izveide līdz jūras krastam no apdzīvotajām vietām ir aktuāla problēma un spilgts negatīvais piemērs. Ar to tiek saprastas speciāli veidotas laipu takas pāri kāpu zonai, kas virza apmeklētājus pa vienu vietu, nevis vēdekļveidā pa visu piekrasti. Tas ne tikai veicina kāpu biotopu saglabāšanu, bet arī atvieglo cilvēku nokļūšanu līdz jūras malai. Īpaši aktuāli tas ir vietas, kur izveidojušies stāvkrasti (sk. attēlu).

Negatīvais/diskutējamais piemērs: Braukšana pa aizsalušām ūdenstilpēm ar mehāniskajiem transporta līdzekļiem.

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Latvijā apmēram ik pēc pieciem gadiem ūdenstilpes aizsalst tādā apmērā, kad ledus biezums > 20 cm. Šajā laikā vērojama tendence – pārvietošanās ar dažāda veida mehāniskajiem transporta līdzekļiem (makšķerēšana, dragreisi, citas aktivitātes) pa to virsmu. Minētā aktivitāte ir Ceļu satiksmes drošības noteikumu pārkāpums, kā arī neatļauta rīcība ĪADT/NATURA 2000 teritorijās. Attēlā redzams automašīnu iebraukts ceļš uz Engures ezera (Engures ezera dabas parks).

III Piemēri, kas nav tiešā veidā saistāmi ar konkrētiem objektiem, teritorijām vai sugām, bet var to radītās sekas var radīt būtisku ietekmi uz to sākotnējo kvalitāti

Negatīvais/diskutējamais piemērs: Nepietiekamā komunikācija starp ĪADT administrāciju darbiniekiem un vietējiem tūrisma uzņēmējiem

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Šobrīd aktuāla problēma tajās ĪADT un NATURA 2000 teritorijās, kurās darbojas un savu produktu piedāvā dažādos sektoros strādājošie vietējie tūrisma uzņēmēji – g.k. tūrisma mītņu saimnieki, aktīvā tūrisma organizatori u.c. Problēmas cēloņi ir vairāki – komunikācijas trūkums vai nepietiekama komunikācija starp uzņēmējiem un valsts pārvaldes institūcijām, stereotipi par dabas aizsardzības prasībām, vietējo iedzīvotāju nepietiekamā neinformētība par NATURA 2000 teritorijām, to aizsardzības režīmu, priekšrocībām u.c. (sk. arī tālākos piemērus). Kā sekas šādai problēmai ir jāmin biežās konfliktsituācijas starp uzņēmējiem un dabas aizsardzībā iesaistītām valsts pārvaldes institūcijām, kvalitatīvu un videi draudzīgu tūrisma produktu (dabas tūrisms, aktīvais tūrisms) trūkums, ekonomisko aktivitāšu trūkums nacionālās nozīmes ĪADT – nacionālajos parkos, dabas parkos u.c. Identificētajā problēmā ir arī atsevišķi pozitīvi piemēri (sk. pozitīvos piemērus).

Negatīvais/diskutējamais piemērs: Tūrisma uzņēmēju nepietiekamā komunikācija ar dabas aizsardzībā iesaistītajām pusēm

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Komunikācijas trūkums vai arī vairāk kā nepietiekama komunikācija pastāv ne tikai starp uzņēmējiem un ĪADT administrācijām (tagad – Dabas aizsardzības pārvalde), bet arī starp tūrisma uzņēmējiem un dažādām dabas aizsardzībā iesaistītajām NVO – fondiem, biedrībām. Kā galvenais līdzšinējais cēlonis ir jāmin apstākļi, ka minētās puses parasti „nerunā” viena ar otru, vai arī „runā”, bet katra „savā valodā”. Kā sekas minētajam piemēram ir fakts, ka tūrisma uzņēmēju sagatavotajā produktā samērā reti tiek ietverti videi draudzīga un ilgtspējīga (pēc būtības) tūrisma principi un tūrismā izmantoto resursu saprātīga un ilgtermiņa aizsardzība.

Negatīvais/diskutējamais piemērs: Komunikācijas nepietiekamība starp tūrisma un dabas aizsardzības nozares speciālistiem

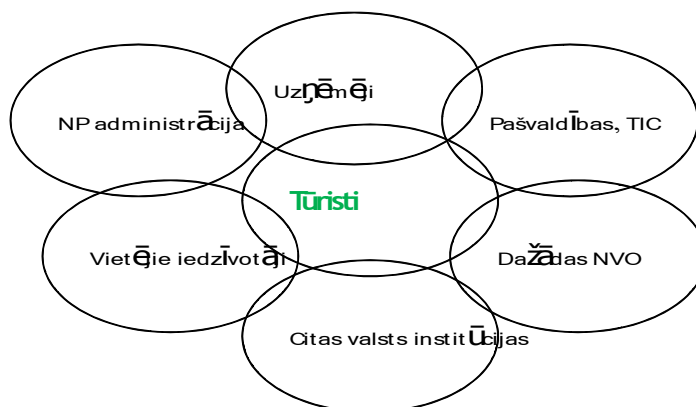
Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Ar nozares speciālistiem šajā gadījumā ir domāti visi, abās nozarēs iesaistītie spēlētāji: tūrisma nozarē – uzņēmēji, tūrisma NVO, reģionālās un profesionālās tūrisma asociācijas, pašvaldības, TIC darbinieki, Tūrisma attīstības valsts aģentūra, Ekonomikas ministrija; dabas aizsardzības nozarē – vides eksperti, vides NVO, ĪADT administrāciju darbinieki, Dabas aizsardzības pārvalde u.c. Ir pamats apgalvojumam, ka līdz šim abas – dabas aizsardzības un tūrisma politikas nav bijušas nepietiekami integrētas ne tikai valsts pārvaldes, bet arī zemākos – tūri praktiskos līmeņos, kur tās bieži ir plānotas un īstenotas atrauti viena no otras. Kā sekas ir minami tie negatīvie piemēri (sk. iepriekš), kas ir saistīti ar atsevišķu dabas objektu izmantošanu tūrisma produkta radīšanā.

Negatīvais/diskutējamais piemērs: Vietējo iedzīvotāju un uzņēmēju neinformētība par ĪADT administrāciju, pašvaldību u.c. valsts pārvaldes institūciju funkcijām un kompetencēm vides un dabas aizsardzības jomā

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Līdzšinējā LLTA „Lauku ceļotājs” praktiskā projektu pieredze Latvijas lielākajās un nozīmīgākajās ĪADT un NATURA 2000 teritorijās ir apstiprinājusi faktu, ka minēto teritoriju iedzīvotāji un uzņēmējiem nav skaidra konkrētu valsts pārvalžu institūciju – ĪADT administrāciju, pašvaldību izveides mērķis, galvenās funkcijas un kompetences. Tā rezultātā visbiežāk ar pašvaldību kompetenci saistītie jautājumi (atkritumu apsaimniekošana, autoceļu uzturēšana u.c.) tiek „norakstīti” kā ĪADT administrāciju neizdarība. Tas nereti vēl vairāk pastiprina iepriekš minētos konfliktus un ne – lojalitāti pret dabas aizsardzību un tajā iesaistītajām institūcijām.

Spēlētāji

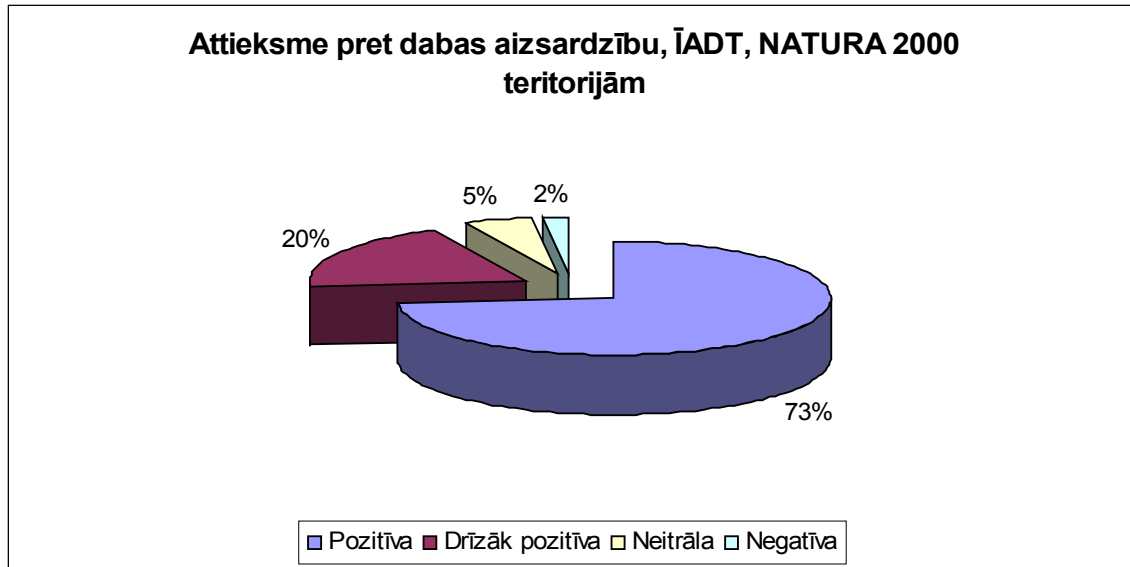

Prezentācija, foto: J. Smalinskis

36

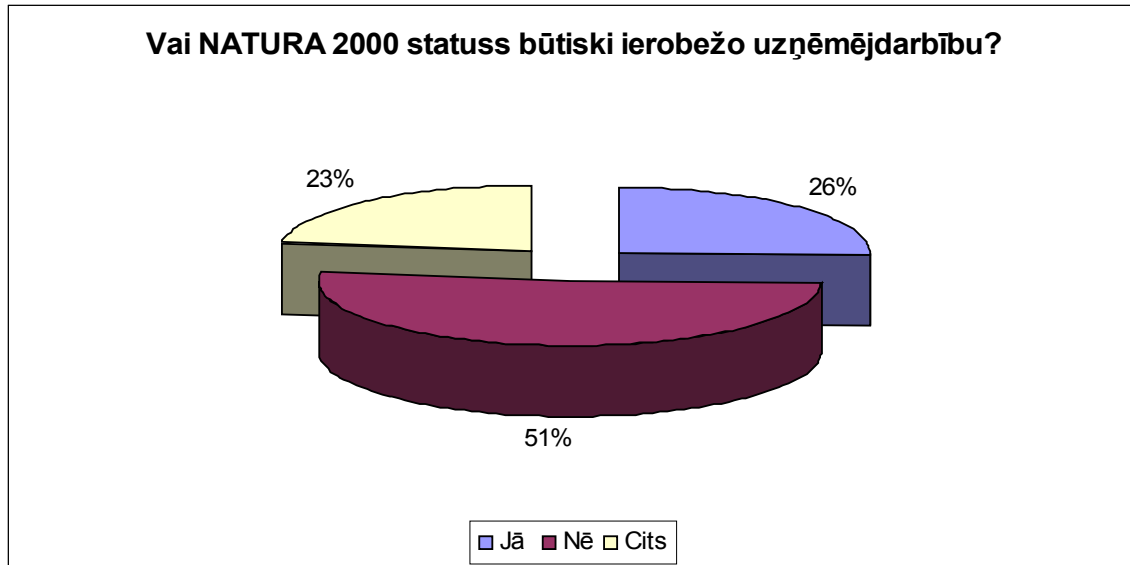
Negatīvais/diskutējamais piemērs: Sadarbības trūkums starp visām tūrisma iesaistītajām pusēm

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Šobrīd visas valsts mēroga problēma ir fakts, ka tūrisma nozarē gan tieši, gan netieši iesaistītās puses (sk. attēlu) bieži nesadarbojas vai šī sadarbība ir vairāk kā nepietiekama. Ar sadarbību šeit tiek saprasta jebkāda veida abpusēji (!), nevis vienpusēji kontakti – komunikācija, apmaiņa ar aktuālu informāciju un kvalitatīvas un aktuālas informācijas sniegšana, konsultācijas par problēmjautājumiem, informējoši – izglītojoši pasākumi, kopīgi projekti, „atvērto durvju dienas”, . Sadarbību kavē gan apstākļi, ka minētās puses bieži vien darbojas atrauti no pārējiem sektoriem, slikti pārzina pārējo pušu kompetences un darbības formas, savā ziņā – arī latviešu mentalitāte u.c. Kā sekas jāmin jau iepriekš minētās konfliktsituācijas, kvalitatīvu tūrisma produktu trūkums u.c.

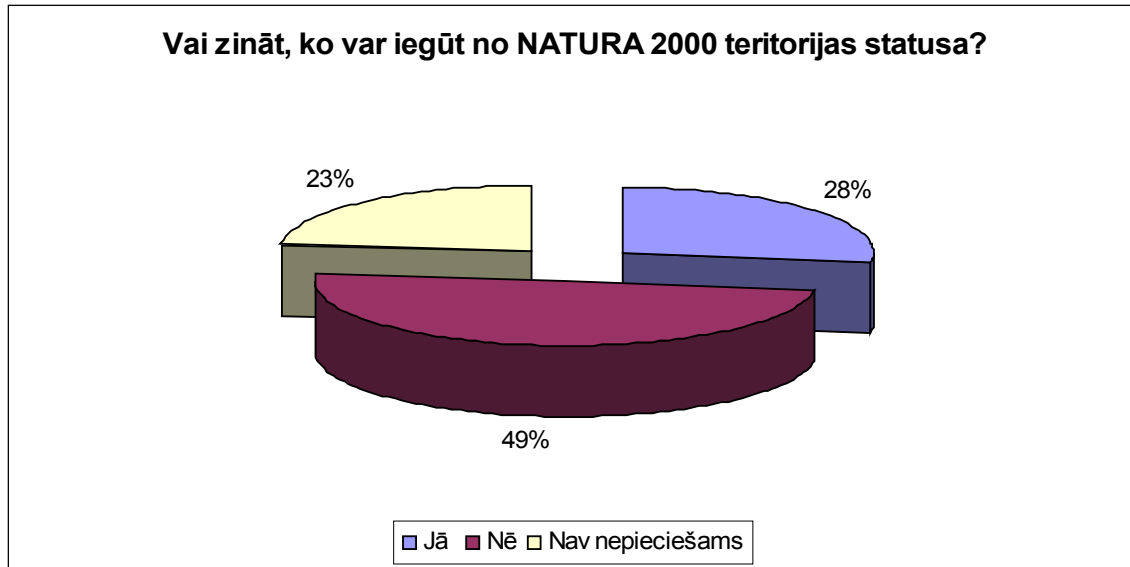
Negatīvais/diskutējamais piemērs: Tūrisma uzņēmēju attieksme pret ĪADT un dabas aizsardzības sistēmu kopumā

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Saskaņā ar LLTA „Lauku ceļotājs” veikto respondentu aptaujas (g.k. uzņēmēji, kas darbojas teritorijās ar dabas aizsardzības statusu) rezultātiem, tikai neliela daļa respondentiem ir negatīva attieksme pret ĪADT/NATURA 2000 teritorijām un to statusu. Taču ikdienā tiekoties ar uzņēmējiem bieži ir dzirdama to neapmierinātība ar ierobežojumiem, kas tiem traucē attīstīt uzņēmējdarbību minētajās teritorijās. Tiesa, daudzos gadījumos šie ierobežojumi ir ļoti subjektīvi, faktiski – neesoši vai arī sava veida „iemesls” nosprausto mērķu neīstenošanai. Kā viens no šīs problēmas cēloņiem ir jāmin nepietiekamā informācija un iepriekš minētais piemērs par dažādu iesaistīto pušu komunikācijas trūkumu. Tomēr šāda negatīva (objektīva vai arī subjektīva) attieksme neveicina to mērķu sasniegšanu, kādēļ ir veidotas ĪADT, kā arī darbojas kā sava veida uzņēmējdarbību bremsējošs faktors.

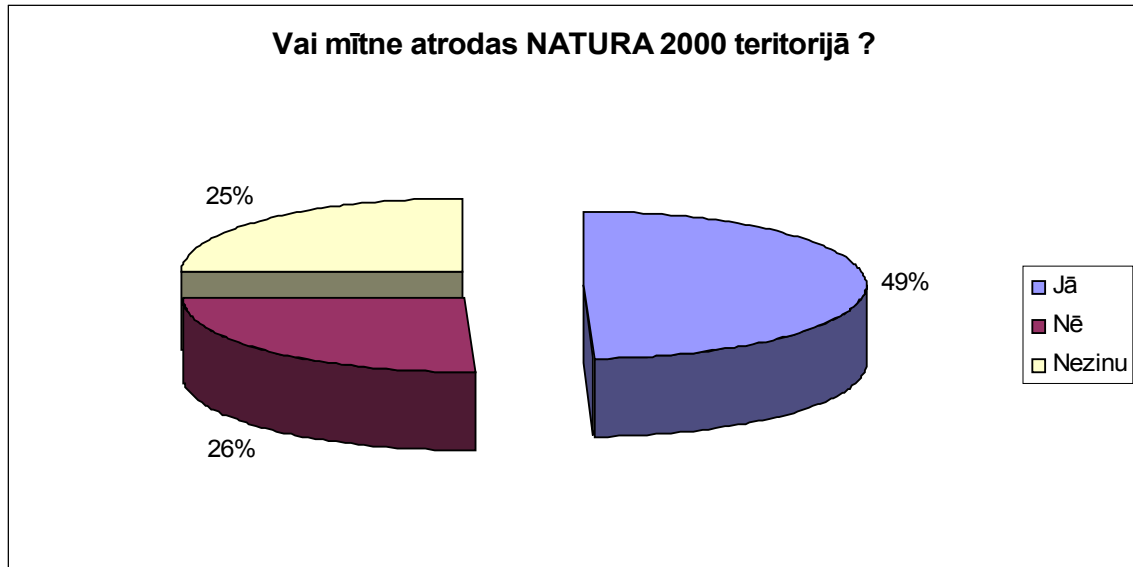
Negatīvais/diskutējamais piemērs: Tūrisma uzņēmēju priekšstati un stereotipi par dabas aizsardzību un ĪADT

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Kā biežāk minamais stereotips ir vietējo iedzīvotāju un uzņēmēju viedoklis, ka ĪADT „nedrīkst neko darīt”, - t.sk. pacelt nokritušu zaru no takas, izcirst pamežu, krūmāju, veidot aktīvā tūrisma maršrutus, marķēt tos, veidot telšu vietas u.t.t. Minēto tendenci apstiprina ar LLTA „Lauku ceļotājs” veiktā aptauja, kur katrs ceturtais aptaujātais uzņēmējs atzīst, ka NATURA 2000 teritorijas statuss būtiski ierobežo tā aktivitātes uzņēmējdarbības jomā. Šādam viedoklim ir daudzi iepriekš aprakstītie cēloņi, kā arī nereti plašsaziņas līdzekļos dominējoši viedokļi par to, ka „visa Latvija ir viena vienīga īpaši aizsargājama dabas teritorija” u.tml.

Negatīvais/diskutējamais piemērs: ĪADT un NATURA 2000 teritoriju „sniegto” priekšrocību nenovērtēšana

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Attēlā redzamā diagramma skaidri un nepārprotami parāda reālo situāciju un faktu, ka puse no tiem uzņēmējiem, kas savu tūrisma produktu veido ĪADT vai izmanto šajās teritorijās esošos resursus, nenovērtē teritoriju ar dabas aizsardzības statusu sniegtās priekšrocības. Tajā pat laikā galvenais fokuss tiek vērsts uz mīnusiem, kurus rada minēto teritoriju statuss. Ļoti bieži netiek saistīts arī fakts, ka, pateicoties šo teritoriju statusam tiek veicināta to dabas objektu, ainavu un sugu aizsardzība, kas tiek izmantotas kā nozīmīgs vietējo un ārvalstu tūristus piesaistošs resurss.

Negatīvais/diskutējamais piemērs: ĪADT un NATURA 2000 teritoriju simbolikas neizmantošana tūrisma uzņēmēju gatavotajos informatīvajos un mārketinga materiālos

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Tā kā iepriekšējā piemērā jau secināts, ka puse no tūrisma uzņēmējiem nenovērtē un neapzinās tās priekšrocības, kuras tiem sniedz ĪADT/NATURA 2000 teritorijas, likumsakarīgs ir apstāklis, ka līdz šim ir konstatēti tikai daži piemēri, kur uzņēmēji, gatavojot savu piedāvājumu tūrisma informācijas materiālos (iespiedmateriāli, internets), izmanto šo teritoriju logo vai nosaukumu, uzsverot arī tādas „elementāras” un pašsaprotamas priekšrocības kā miers, klusums, mazskarta daba, labāka vides kvalitāte, nacionālais parks u.c. Tādējādi daudzās situācijās tūrists pat nenojauš, ka atrodas aizsargājamā dabas teritorijā. No tā var ciest gan šīs teritorijas daba, gan arī pats klients, kam tiek „laupīts” noteikts izziņas moments. Tā kā gandrīz katra otrā lauku tūrisma mītne atrodas NATURA 2000 teritorijā (sk. attēlu), šis ir minams kā ļoti aktuāls negatīvais piemērs un tendence.

Negatīvais/diskutējamais piemērs: ĪADT un NATURA 2000 teritoriju simbolikas neizmantošana tūrisma informācijas centru gatavotajos materiālos

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Tūrisma informācijas centri ir tās institūcijas (g.k. pašvaldību veidotas), kas apkopo un publicē (internets, iespaidmateriāli) attiecīgās teritorijas tūrisma piedāvājumu. Diemžēl vairumā gadījumu arī TIC izdotajos materiālos līdzīgi kā iepriekšējā piemērā netiek lietots ĪADT/NATURA 2000 teritoriju logo, kā arī pie aizsargājamiem dabas objektiem (ne tikai dabas, bieži – arī kultūras pieminekļiem) netiek norādīts tā statuss, kas nav tikai nozīmīgs izziņas, bet arī šo objektu turpmākās aizsardzības aspekts. Līdzīgi kā iepriekš netiek uzsvērtas arī šo teritoriju sniegtās priekšrocības un potenciāls.

Negatīvais/diskutējamais piemērs: Informatīvo stendu (ĪADT/NATURA 2000 teritorijās) informācijas satura kvalitātes nepilnības

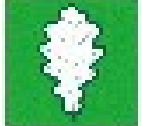
Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: LLTA „Lauku ceļotājs” darbinieki ir apsekojuši vairākus simtus dažādu tūrisma informācijas stendus, kas atrodas ĪADT/NATURA 2000 teritorijās, izdarot dažu būtiskus secinājumus:

1. Stendos > 90 % gadījumu trūkst tūristiem praktiskas informācijas par teritorijā piedāvātajiem pakalpojumiem, kā rezultātā piedāvātā informācija ir vairāk kā nepraktiska;
2. Stendos parasti ir pateikts, kas minētajā teritorijā ir aizliegts, bet nav pateikts – kas ir atļauts;
3. Iekļautā informācija bieži ir pārāk „zinātniska” un „normālam” lietotājam – bieži neinteresanta vai nesaistoša;
4. Stendu informācijas sagatavošanā visbiežāk nav iesaistīti tūrisma nozares pārstāvji un tos ir gatavojuši dabas aizsardzības jomas speciālisti, kas nereti runā „citā valodā”;
5. Stendos bieži dominē informācija par objektiem vai sugām, kurus „normāls” teritorijas apmeklētājs visdrīzāk neieraudzīs vai arī neatpazīs (sk. attēlu par zīriņiem);
6. Stendos bieži trūkst DRAUDZĪGU aicinājumu saudzēt dabas vērtības un „iekšējās kārtības” noteikumi;
7. Stendos informācija ir tikai no vienas puses (no resursu saudzēšanas viedokļa – temats pārdomām);
8. U.c. trūkumi, piemēram, nekvalitatīva kartogrāfiskā pamatne.

Negatīvais/diskutējamais piemērs: Informatīvo stendu un zīmju (ĪADT/NATURA 2000) saturs un formas „nedraudzīgums” attiecībā pret teritorijas apmeklētājiem

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Latvijā ļoti bieži ir novērojami gadījumi, kad uz informatīviem stendiem un informējoša rakstura zīmēm dominē atslēgas vārdi, kuru saturs ir saistīts ar „Aizliegts”, „Sods”, „Nav atļauts”, „Dabas liegums” u.tml. Turklāt, bieži šiem atslēgas vārdiem nav tālāka skaidrojuma un alternatīvas. Ņemot vērā sabiedrības un uzņēmēju dominējošo viedokli pret dabas aizsardzības aspektiem un ĪADT, šāda rakstura informācijas dominānce dabā neveicina sabiedrības lojalitāti pret dabas aizsardzību kopumā. Ideālais gadījums – stendos pieminētās atļautās un aizliegtās rīcības ir līdzsvarā vai vismaz pēdējām nav izteikta dominānce. Turklāt, runa ir ne tikai par saturu, bet arī formu, jo attēlā redzamais stends ir novietots pārāk augstu un tajā iekļautajam tekstam ir pārāk sīki fonti.

	Kultūras piemineklis
	<i>NATURA 2000</i> teritorija
	Īpaši aizsargājama dabas teritorija

Negatīvais/diskutējamais piemērs: Objekta vai teritorijas aizsardzības statusa nenorādīšana tūrisma informatīvajos materiālos

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Ar retiem izņēmumiem tūrisma informācijas materiālos (tūrisma ceļveži, TIC izdotie tūrisma iespiedmateriāli, tūrisma kartes, informatīvi stendi dabā, tūrisma portāli internetā) tiek lietoti un skaidroti augstāk minētie simboli un attiecīgo objektu vai teritoriju izveides mērķi un galvenie uzdevumi. Tas ir ļoti būtisks problēmaspekts, jo lielākai daļai nozīmīgāko tūrisma galamērķu un objektu ir kāds no augstāk minētajiem aizsardzības veidiem.

Atpūta laukos

Sākums | Naktsmitnes | Ceļojumu maršruti | **Vērts redzēt** | Profesionālā informācija | Par mums

Zaļie padomi

Vērts redzēt
Meklēt
Natura 2000
Zaļie padomi

Laimē brīvdienas

Zaļie padomi ceļotājiem

- Ceļojot ar videi draudzīgākiem transporta līdzekļiem – vilcienu, divriteni, laivu vai slēpēm mēs ne tikai esam tuvāk dabai, bet arī saudzējam tās vērtības!
- Ejot pa dabas takām vai dabisku vidi, centisimies turēties "zosu gājienā" - viens aiz otra, jo aiz mums tad paliks mazāk pēdu gan tiešā, gan pārnestā nozīmē!
- Atcerēsimies, ka braucot pa jūtīgu zemesdzi - sūnām, kāpām, krastu nogāzēm u.c. nepiemērotām vietām, divritēnis atstās dziļas sliedes, kas neizzudīs daudzu gadu garumā! Brauksim tikai pa takām, ceļiņiem un šim nolūkam piemērotām vietām.
- Atkritumus atstāsim tikai tam paredzētajās vietās, lai ar prieku varētu atgriezties šeit arī citā reizē!
- Ievērosim ieteikumus, kā izturēties īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un NATURA 2000 vietās - šīs vietas ir "jūtīgas", un cilvēka nepārdomāta rīcība var tām kaitēt!
- Neapmeklēsim dzīvnieku, īpaši - retu sugu uzturēšanās vietas, to vairošanās, ligzdošanas vai ziemošanas periodā. Netraucēsim dzīvniekus to ierastajā vidē, kā tie netraucē mūs mūsu pašu mājās!

Negatīvais/diskutējamais piemērs: Zaļo padomu un teritorijas (objekta) apmeklējuma kārtības noteikumu trūkums dabā un tūrisma informatīvajos materiālos

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Līdzīgi kā iepriekšējā piemērā (un arī lielā mērā izriet no iepriekšējā) - ar retiem izņēmumiem (sk. attēlu) tūrisma informācijas materiālos (tūrisma ceļveži, TIC izdotie tūrisma iespiedmateriāli, tūrisma kartes, informatīvi stendi dabā, tūrisma portāli internetā) to atsevišķā sadaļā vai pie objektu aprakstiem netiek norādīta kārtība un veids, kādā veidā ir apmeklējams attiecīgais dabas objekts un kas ir tās rīcības, kurām to nedrīkstētu pakļaut. Problēma ir tā, ka vairumā gadījumu, dabas objekta apmeklētāji pat neapzinās, ka nodara objektam kaitējumu, kas samazina tā vides kvalitāti un pastāvēšanas ilgumu (sk. iepriekš negatīvos piemērus konkrētu dabas objektu gadījumā).

Negatīvais/diskutējamais piemērs: Tūrisma informācijas materiālu nesaskaņošana ar ĪADT administrācijām/Dabas aizsardzības pārvaldi

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Līdzšinējā prakse un ĪADT pārstāvju aptauja parāda, ka tūrisma informatīvie materiāli parasti (izņemot – retus gadījumus) netiek „saskaņoti” ar ĪADT administrācijām vai Dabas aizsardzības pārvaldi. Šeit nav runa tikai par formālu saskaņošanu un „lieku” birokrātisku formalitāti, bet gan procesu, kas uzlabotu minēto materiālu kvalitāti, iekļautu tajos nozīmīgus aspektus (teritorijas, objekta statuss, Zaļie padomi, iekšējā kārtība u.c. – sk. iepriekš), kā arī vienlaikus informētu ĪADT administrācijas par teritorijā notiekošo. Tas veicinātu arī iepriekš minēto problēmu – komunikācijas un sadarbības trūkumu starp dažādām tūrismā iesaistītajām pusēm.

Dabas vērotājiem

Putni Slīterē

- Slīteres nacionālajā parkā ir konstatēta 261 putnu suga no visā Latvijā reģistrētajām 338 putnu sugām. Drukas leteicamākās putnu vērošanas vietas SNP ir: Ēvažu, Pēterezera, Kolkas raga priežu, Šīlteres dabas takās, versija jūras krastā pie Vaides ciema un Kolkasragā. Piemērots laiks putnu vērošanai Kolkasragā ir pavasaris – putni virzās uz ziemeļiem un sekojot krasta līnijai nonāk ragā kā slazdā – gan sauszemes putni, gan arī ūdensputni – gārgales, pīles, kajjas un zīriņi - tiem rags kalpo par sava veida robežu, gar kuru veidojas izteiktas migrantu straumes. Pavasarī migrācija sākas jau februāra beigās un turpinās līdz maija beigām. Labākais laiks vērošanai - aprīlis un maija sākums. Rudens – sugu sastāvs atšķirīgs, putnu skaits mazāks. Rudenī mazāk plēsīgo putnu, vairāk bridējputnu. Ūdensputnu migrācija gar ragu arī rudenī var būt intensīva.

Zvēru vērošana

- Zvēru vērošana iespējama tikai SNP gida pavadībā, nelielās grupās (1 – 5 cilvēki, ieteicamais vecums: 15 Drukas gadi un vairāk), izmantojot īpašus slēppus un pavadot tajos vairākas stundas. Iemācoties izturēties klusi un versija piesardzīgi, uzzinot par meža iemītnieku dzīvesveidu un paradumiem, ir visas iespējas sadzirdēt pūču kļiedzienus, stirnu buku rējienu un vilku balsis naktī, saost jenotu, sastapt uz meža ceļa stirnu ar kazlēniem, skatīties, kā bebrs būvē māju un kā briežu bars rīta miglā peldas ezerā. Nepieciešami ūdensnecauraidīgi, ērti apavi iekšanai, silts un „klusss” apģērbs (nečaukst, nešvīkst, nav spilgtās krāsās). Tūres laikā paredzēts noiet aptuveni 2km. Ieteicams ņemt līdzī binokli, fotokameru, našķus un bezalkoholisku dzērienu. Pieteikties zvēru vērošanas tūrēm nepieciešams vismaz divas nedēļas iepriekš: "Lauku ceļotājs", tel.: 67617600, lauku@celotajs.lv

Negatīvais/diskutējamais piemērs: Kvalitatīvu putnu un dzīvnieku vērošanas tūrisma produktu trūkums

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Neskatoties uz faktu, ka parasti „mazskartā, neskartā daba”, sugu un ainavu daudzveidība tiek minēts kā Latvijas stratēģiskais tūrisma resurss, līdz šim (ar reti izņēmumiem – g.k. putnu vērošanas jomā) nav piemēru, kur vietējie uzņēmēji sadarbībā ar zoologiem piedāvātu dzīvnieku vērošanas produktu to dabiskajā dzīves vidē, produkta piedāvājumā arī aprakstot dzīvnieku vērošanas praktiskos aspektus, kā arī integrējot videi draudzīga tūrisma pamatprincipus. Tas liecina gan par līdzšinējo sadarbības, izdomas un iniciatīvas trūkumu, kā arī faktu, ka joprojām daudzi resursi ir līdz šim neizmantojami tūrisma potenciāls. Šādu produktu 2009. gadā izstrādāja LLTA „Lauku ceļotājs” (sk. attēlā).

Kājāmgājējiem

- Kolkasraga aplis** ~ 3 km Maršruts paredzēts ikvienam kājāmgājējam, kas vēlas nedaudz vairāk, kā tikai aiziet iso gabaliņu no Drukas autostāvvietas līdz populāram apskates objektam. Tas būs interesants veids, kā iepazīt Kolkasragu arī no versija citiem skatu punktiem.
- Iepazīsti Mazirbi** 7-10 km Maršruts paredzēts aktīviem gājējiem vai nūjotājiem. Tajā ietverta Mazirbe un tuvākā apkārtnē, lībiešu tautas Drukas kultūras un vēstures liecības, kas vēsta par cilvēku dzīvi piekrastē daudzu gadsimtu garumā. versija
- Gar jūras krastu** 2-55 km Slīteres nacionālā parka teritorijā ietilpst ap 40 km garš smilšains jūras krasts, kas piemērots gan isām Drukas pastaigām, gan vairāku dienu pārgājieniem. Posmā no Melnsila līdz Sīkragam nav kājāmgājējam versija nepārvaramu šķēršļu. Maršruta aprakstos ir doti attālumi kilometros starp nozīmīgākajām apdzīvotajām vietām. Ar to palīdzību katrs pats, atkarībā no savām iespējām un interesēm, var viegli izplānot un kombinēt sev piemērotāko pārgājiena maršrutu.

Velobraucējiem

- Slīteres aplis** 50 km Maršruts piemērots aktīviem braucējiem, kam interesē piekrastes daba un lībiešu kultūras mantojums. Drukas Maršruts pa meža ceļu ved cauri pieciem lībiešu ciemiem: Košragam, Pitragam, Saunagam, Vaidei un Kolkai. versija No Košraga maršruts ved pa Apakšceļu - vientuļu, gar Bažu purvu un mežu ieskaitu seno ceļu starp Košragu un Dūmeli. Tad pa autoceļu atgriežas Kolkā.
- Pa lībiešu ciemiem** 28 km Maršruts piemērots aktīviem braucējiem, kam interesē piekrastes daba un lībiešu kultūras mantojums. Drukas Maršruts pa veco meža ceļu ved cauri pieciem ciemiem: Mazirbei, Košragam, Pitragam, Saunagam un versija Vaidei. Tie vietām vēl glabā senās zvejnieku dzīves iezīmes. Atpakaļ dodamies pa Ventspils – Kolka autoceļu (P124), kas ir asfaltēts un norādīts maršruta kartē. Braucienu iespējams sākt jebkurā ceļa posmā.

Laivotājiem

- Apkārt Kolkas bākai** ~ 15 km Maršruta pirmais pusotrs kilometrs ved gar Rīgas liča rietumu krastu un pie Kolkasraga sēkļa pagriežas Drukas Kolkas bākas virzienā. Braucēji apmet loku mākslīgai salai uz kuras atrodas bāka un dodas atpakaļ. versija Maršruts tiek īstenots ar īpaši šim nolūkam domātām jūraslaivām, kas ir stabilas un piemērotas braukšanai jūrā. To var veikt tikai tādos meteoroloģiskos apstākļos, kad vēja stiprums nepārsniedz 4 - 5 m/s. Vēlams arī gids – pavadoņi.

Negatīvais/diskutējamais piemērs: Aktīvā tūrisma produktu, kuros integrēti videi draudzīgi tūrisma principi, trūkums

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Šobrīd Latvijā akūti trūkst aktīvā tūrisma produktu, kurus būtu veidojuši vietējie uzņēmēji, kas dzīvo un savu produktu veido teritorijās ar dabas aizsardzības statusu. No salīdzinoši nedaudzajiem piemēriem tikai atsevišķi ir tādi, kuru izstrādē ir ņemti vērā un ieviesti videi draudzīga un ilgtspējīga tūrisma principi, kas ir sevišķi nozīmīgs aspekts ĪADT/NATURA 2000 teritorijās. Attēlā redzami šādu produktu piemēri, kurus izstrādājusi LLTA „Lauku ceļotājs” Slīteres nacionālā parka teritorijā.

Negatīvais/diskutējamais piemērs: Dabas taku un aktīvā tūrisma maršrutu marķējuma līdzšinējā prakse resursu racionālas izmantošanas kontekstā

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Vairumā gadījumu, kad notiek dabas taku un aktīvā tūrisma maršrutu marķēšana dabā, kā marķējuma elementi tiek izmantoti speciāli gatavoti norāžu stabi un norādes, kas pēc būtības ir ļoti dārgs, neefektīvs un grūti apsaimniekojams marķējuma veids. Tikai atsevišķos gadījumos ir izmantota Pasaulē tāda plaši izmantota metode kā marķējums uz kokiem, kam ir ļoti daudz priekšrocību. Šādas metodes ieviešanas sekmēšana veicinātu dažādu resursu racionālāku izmantošanu.

1. Salīdzinājuma ar līdz šim izmantotajām metodēm (pārsvarā – speciāli veidotas norādes, norāžu stabi) - ļoti (!) lēta metode;
2. Nav nepieciešama speciālu norāžu un speciālas infrastruktūras sagatavošana;
3. Vienkārša un plašam interesentu lokam (kas var marķēt) pieejama metode;
4. Nav nepieciešamas speciālas saskaņošanas (piemēram, kā stabu rakšanas gadījumā). Pietiek ar „formālu” zemes īpašnieka saskaņojumu;
5. To var īstenot ikviens bez iepriekšējas apmācības;
6. Marķēšanas sagatavošanas un īstenošanas procesā var piedalīties tikai viens cilvēks;
7. Ātra un efektīva metode;
8. Marķējumu (atšķirībā no stabiņiem u.c.) var ļoti ātri atjaunot;
9. Ļoti lēta uzturēšana ilgtermiņā;
10. Mežainā teritorijā viens cilvēks vienā darba dienā (8 h) var nomarķēt 20 – 30 km garu maršruta posmu.

Negatīvais/diskutējamais piemērs: ĪADT/NATURA 2000 teritoriju apmeklētāju monitoringa trūkums

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Līdz šim Latvijā (izņemot – atsevišķas iniciatīvas) nav īstenots ne kopējs valsts, ne arī – atsevišķu nozīmīgāku teritoriju apmeklētāju monitorings. Apmeklētāju uzskaites ir veiktas atsevišķos tūrisma objektos (biļetes vai tūrisma uzņēmumi, piemēram, naktsmītnes), taču tas nedod kopējo priekšstatu ne valsts, ne atsevišķu teritoriju mērogā – kādas ir tūristu plūsmas, kā tās sadalās pa atsevišķiem mēnešiem, kāda ir atsevišķu nozīmīgu dabas objektu apmeklētāju skaita dinamika u.tml. Šobrīd tikai nacionālajos parkos tiek plānotas ar apmeklētāju monitoringu saistītās aktivitātes.

Negatīvais/diskutējamais piemērs: Modernu metožu pielietojuma trūkums ĪADT/NATURA 2000 teritoriju apmeklētāju monitoringa veikšanā

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Līdz 2009. gadam Latvijā (ārzemēs – plaši pielietota un izmantota metode) nevienā no aizsargājamām dabas teritorijām (un valstī kopumā) nebija ieviesta un testētas modernas apmeklētāju uzskaites sistēmas – t.sk. arī elektroniskās, kur apmeklētāju fiksācijai nav nepieciešama cilvēka klātbūtne. Šādas sistēmas atvieglo cilvēkresursus, kā arī precīzi fiksē katra apmeklētāja laiku. Šobrīd minētās sistēmas testa režīmā tiek pārbaudītas vienā nacionālā parkā un Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta teritorijā. Apmeklētāju skaita un plūsmas izziņas palīdz plānot ar tūrisma saistīto infrastruktūru, kā arī veicina teritorijas dabas resursu aizsardzību.

Negatīvais/diskutējamais piemērs: Dabas pieminekļu, kas ir nozīmīgi tūristu apskates objekti, monitoringa trūkums

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Šobrīd Latvijā nav izstrādāta un arī netiek ne valsts, ne arī reģionālā mērogā īstenots vienots dabas pieminekļu (aizsargājami ģeoloģiski objekti, dižkoki, savrupi dabas objekti), kas ir nozīmīgas un nereti – masveida tūristu piesaistes monitorings. Turklāt, šajā gadījumā nav runa tikai par formālu monitoringu un datu vākšanu, cik daudz par šo objektu izmaiņu novērtēšanu ilgtermiņā un tam sekojošu apsaimniekošanas vai aizsardzības pasākumu īstenošana.

Negatīvais/diskutējamais piemērs: Tūrisma attīstības plānu trūkums nozīmīgām ĪADT/NATURA 2000 teritorijām

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Tikai 2005. gadā tika izstrādāts pirmais tūrisma attīstības plāns ĪADT/NATURA 2000 teritorijai – Engures ezera dabas parki. Līdz šim tādām nozīmīgām – nacionāla un starptautiska līmeņa teritorijām kā nacionālajiem parkiem, dabas parkiem u.c. līdz šim nav bijuši izstrādāti specifiski – uz tūrisma nozari orientēti attīstības plāni, neskatoties uz to, ka minētās teritorijas ir populāri gan vietējo, gan ārvalstu tūristu galamērķi, tajos tiek veidota tūrisma infrastruktūra un šobrīd ir arī viens no daudzveidīgākajiem tūrisma piedāvājumiem. Tajā pat laikā dabas aizsardzības speciālisti kā galveno aktivitāti teritorijās ar dabas aizsardzības statusu min tūrismu, detalizētāk neanalizējot – kur, ko un kādā veidā. Šobrīd notiek arī darbs pie Rāznes nacionālā parka, Abavas senlejas dabas parka, Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā piekrastes un Dvietes dabas parka (LIFE projekta ietvaros) tūrisma plānu izstrādes, maksimāli iesaistot vietējos spēlētājus. Tomēr vēl ir daudz teritoriju, kuriem nav šādu plānu, stratēģiju vai cita veida dokumentu.

Negatīvais/diskutējamais piemērs: Dabas aizsardzības plānu trūkums ĪADT/NATURA 2000, kas ir populāri tūrisma objekti vai galamērķi

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Šobrīd Latvijā ir > 600 ĪADT un 336 NATURA 2000 teritorijas, no kurām aptuveni ½ uz šo brīdi nav izstrādāti dabas aizsardzības plāni, kas ir šo teritoriju turpmākās apsaimniekošanas vadlīnijas. Dabas aizsardzības plānos ir iekļauta arī tūrisma sadaļa un rīcības, kas saistītas ar tūrismu saistītās infrastruktūras objektu izveidi. Minēto plānu trūkums atkarībā no katras konkrētās situācijas var būt būtisks administratīvs šķērslis ar tūrismu saistītu pasākumu un infrastruktūras plānošanā un turpmākā ieviešanā attiecīgā teritorijā. Daļa no jau izstrādātajiem plāniem ir novecojuši vai arī zaudējuši savu aktualitāti, vai arī tiem to darbības laiks ir beidzies.

Negatīvais/diskutējamais piemērs: ĪADT/NATURA 2000 teritoriju dabas aizsardzības plānu „Tūrisma nodaļas” kvalitātes aspekti

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Jau iepriekšējā piemērī ir minēts, ka šobrīd Latvijā ir > 600 ĪADT un 336 NATURA 2000 teritorijas, no kurām aptuveni ½ uz šo brīdi nav izstrādāti dabas aizsardzības plāni, kas ir šo teritoriju apsaimniekošanas vadlīnijas un rekomendācijas dažādu jomu, t.sk. tūrisma – turpmākai attīstībai. Diemžēl daudzos gadījumos pie tūrisma sadaļas nav strādājuši tūrisma nozares praktiķi un speciālisti, kamdēļ minētā sadaļa nereti ir vairāk tikai kā „formāla”, neadekvāti īsa vai bez būtiskiem priekšlikumiem un infrastruktūras uzlabojumiem. Tajā pat laikā dabas aizsardzības plānos parasti tūrisms ir uzsvērts kā viens no būtiskākajiem teritorijas izmantošanas veidiem, kas nonāk pretrunā ar nekvalitatīvajām un līdz galam neizstrādātajām tūrisma sadaļām.

Negatīvais/diskutējamais piemērs: Ar tūrismu saistītu dabas teritoriju un objektu ilgtermiņa apsaimniekošanas stratēģijas trūkums

Negatīvā/diskutējamā piemēra pamatojums: Samērā bieži ir gadījumi un situācijas (piemēram – attēlā redzamais putnu vērošanas tornis Papes dabas parkā un arī citi objekti šajā teritorijā), kad ar dabas apsaimniekošanu un tūrismu saistītā infrastruktūra tiek veidota projekta laikā, bet, projektam beidzoties, tā netiek nodota apsaimniekošanā pašvaldībai vai vietējiem uzņēmējiem, kā rezultātā pēc vairākiem gadiem (īpaši – no koka veidotie objekti) ne tikai fiziski „noveco”, bet nereti kļūst arī bīstami apmeklētājiem.

3. nodaļa Izmantotie avoti

1. www.ainazi.lv
2. www.alas.lv
3. www.bauska.lv
4. www.celotajs.lv
5. www.cesis.lv
6. www.dabasretumi.lv
7. www.dap.gov.lv
8. www.kemeri.gov.lv
9. www.latcaves.tk/
10. www.macies.celotajs.lv
11. www.gnp.gov.lv
12. www.jelgava.lv
13. www.korki.lv
14. www.kraslava.lv
15. www.kuldiga.lv
16. www.latgale.lv
17. www.liepa.lv
18. www.liepaja.lv
19. www.limbazi.lv
20. www.madona.lv
21. www.mantojums.lv
22. www.mazsalaca.lv
23. www.rauna.lv
24. www.rugaji.lv
25. www.salacgriva.lv
26. www.saldus.lv
27. www.saulkrasti.lv
28. www.skriveri.lv
29. www.talsi.lv
30. www.tukums.lv
31. www.valdemarpils.lv
32. www.valmiera.lv
33. www.untumi.lv
34. www.valka.lv
35. www.vidm.gov.lv
36. www.zgauja.lv